

העולם הזה

התמסור הממשלה את הרצועה לפידאיון?

בבני דקה

בעסקה

מס' 1002
כ"ב טבת תשי"ז
26.12.1956
שנה 20
המחיר 400 פ"ר

אומר רק זאת: מימי לא פתחתי ב"ש" על ערבי בלתי-מוזמן, או כי היו לי הודעות רבות לכך. אינני נוהג להשתמש ב"ש" "שחור" ואינני מסיר למעשי נמל. חסיד התייחסותי באדיבות לכל ערבי שנפגשתי בו, כולל ערבים שפגשתי לאחרונה באזורי הכפרים. במקרים בהם השתתפתי בוויכוחים על נושאים אלה, הננתי תמיד על הנישה ההומאנית כלפי שכנינו.

אך מכאן, לצידו השני של המסב: הייתי בקושי בו עשר, כאשר פרצו מאורעות תרצ"ו. הורי נרצח או בנקודה קטנה ומבודדת באזור ערבי סמוך. הרציחות השפלות ש' בוצעו על-ידי אנשי הכנופיות בסביבתנו שיכרות להתרשמויות הראשונות בהיים. אני יודע את זכורים לכל הימים בהם יציאה לחיוב היתה בבחינת סנתהיים, אף ביעות היום. אך בורדא קראתם על כך.

כאשר דירתנו נתמלאת מים בחודשי ה' חורף, מפני שגג ביתנו היה מנוקב כדורים. כאשר שכנו כליל על הרצפה, מפחד מניעה ישישעמתי עברם זה או אחר נהג, המיד ידענו: הערכים אשמים! שום מורה לא נגנז לא היו ערכים להתדיר בנו הכרה זו. להפוך באותם הימים שמענו מפי הסבורים כי את אותם הדברים אשר אתם וגם אני היינו רוצים שיושמעו באוני ילדי ישראל גם כיום.

עד כמה שזכור לי, בוצעו מעשי הוועה הראשונים כלפי הערבים רק בשנת תש"ח — זאת אומרת, שנים רבות לאחר שחשבי הארץ הערבים לימדו את הנוער שלנו לראות בהם את האויב בהאידיותה. יתכן וישנם רבים החוקים במידה מספקת, המאש שרת להם לחשוב על בעיות אלה ברועה צלולה. אולם הרוב המוחלט של בני דורנו, אשר ננועו באותה מסיביות המונית ששמה שגאת ערכים, הגיעו לכך ברור של תנוכה מבטית לאירועים מסוימים.

בוודאי תסכימו אתי כי מעשים אלה נוס' אים ברור כלל אופי ספונטאני. אינני סבור שמישהו יכול להאשים את הסלונות ישראלי בתכנון מעשים כאלה. אינני חותם בשמי, מפני שנישתי לענין הנדון זהה עם הרעשת רכבות מאוחרת ה' מדינה, ומכאן זה יכול היה לתייחס על ידי כל אחד מהם.

קורא, חיפה

... הכרה בעובדות, יש בה משום מחצית הרפואה.

מיכה לבנה, מעין ברנך

קראתי את המאמר בבית-הספה. עד אז קראתי בעיתונים אחרים רק דברים כלליים ביותר, יומיומיים, התיאור המפורט של הוועה נפל עלי כהלם. הרעשתי פתאום בחילה נוראה, לא יכולתי יותר לשבת במ' סומה, בין האנושות הרושעת, הצוחלת רצ' תי ללכת לאיון פינה השוכה ולהסתיר כולל. פני לפעם התביישתי בנעו האנושי כולל.

מרים פירסט, תל-אביב

אני חושב שהיה פשע, מסוג הפשעים הקורים בכל מקום בעולם, אינני ב"י הנו על רוצחים, אולם לא אסכים בשום אופן שמישהו יאמר כי מעשים אלה מעשה אופייני לעם כולו. אני בסוח כי רובו ה' מוחלט של העם בוחל בווועה זו ואינו אים ב.

אליהו מירון, ירושלים

הצעות לשלום

גם אני חושב שהשתק פרשת הריסת הכישים בכניס (העולם הזה 1000) איננה הולמת מדינת ריבונות, מדוע לא ישישאל, אשר לא מחדל לעמוד בפר, מחדש מפקידות ניהול אמריקאיים או פאקיסטאניים. מדוע לא נועם חיוב ומיד שהיא מוכוננת להרוס כל נכס צבאי מצרי בכניס ולא להשאיר זכר או שיר של מיתקני התקפנות. שהוק' מו על-ידי הורו הליכום, מדוע, בעצם, לא הודיעה כי לא תיסוג, עד אשר לא יופסקו הנימונים של האו"ם על הצורך בהסדר ויוגד במירוש כי מצרים חייבת להתחייב שלא לתכנן מלחמת-הישר נגד ישראל?

נוה זיה, תל-אביב

כל ערכי הצדק והיושר הושמו לענן. המצרים, בזכות היותם בעלי התעלה, סוח' סים וויתורים אחרי וויתורים מהעולם. קו' דם, פיניו האנגלים והצרפתים. אחרי כך הם תובעים פיניו סיני ועזה — אחרי כל ירישו את פתחת הכואל לתנועה. מה יקרה אם יירשנו מחר את תל-אביב? הרי אי-אפשר לסרב: הם יאימו לפוצץ את צינוריהם הסעודי-אמריקאיים!

יוסף שטרן, רמת-גן

לאור ההתפתחויות האחרונות במאבק בין המערב למזרח, מאבק המסכס את שלום של עולם, יש לי כמה הצעות לפתרון ברור של שלום:

1. ארצות-הברית תוותר על סחצית יסחה ותמסור אותו מרכינה הסוב לבתי-המוע' צות: היא תסכים לביטול ושינון: תאפ' שר הנייה חופשית לצי הסובייטי בנמל יוני ותפתח מסדרון מתאים לתנועה סוב' ייטית בין אלסקה למקסיקו. תעלת מנאסה תועבר לרשות סובייטית. השייט האמריקאי בתעלה יונבל אך זרק לאניות מסוגו של בתילונים: העבירות בעיותי הקולוראדו יופסקו עד בואו של שלום האו"ם. המינה, שלא דבר על מתן זכות לסובייטים לשלוח פיר אוויו לסחטה של ארצות-הברית, מצויים בתעודות סינות של בוח החירום של האו"ם. זה בוודאי יציל את שלום העולם.

ישראל נובלס, תל-אביב

יותר מדי פופולריות

רציתי לבקשם שתעטפו את נליונות העולם הזה בכיר חלק, או מוטב בכיר ש', הפועל הצעיר, בכירי שלא ייחסמו הנליונות לפני שהם מגיעים אלי. או שמא המצאו דרך להקטין בסקצת את הפופולריות שלכם.

נחום לחמן, חיפה

אלומות אש

ברצוני להודות לכם מקרב לב, על הכתבה המטעה שפרסמתם בעיתונכם אודות חללי סיני. הית זה סחזה ננוע לכל לראות, בעת נכיעתנו לסכם האזכרה במסגרת הסבורה ה' זמני בשלה, איר נעצרה השירה הנדולה בדחובות זרוב המשפחות השכולות רכשו לצמזם את נליון העולם הזה. היה זה סבצע נאה מצדכם לקראת נליון ה' 1000. נתפלל לך שלא נודקס יותר לכתבות מעין אלו. בין השאר, קבלו נא את תודתי על הכתבה אודות אחיהתאום ז'.

גדעון קלופשטוק, קבוץ שעלבים

תחילה, הייתי בדעה שאסור לפרסם בר' בים על כל הבנים הסובים שנפלו. חישתי שזה עלול לרדא את רוח העם ולהרתיע אותו מקרבנות. אולם כאשר החילוני לקרא את הכתבות שהקדשתם לזכר קדושי האומה, ראי' תי כי מעשה חיובי שיתם. כי לאחר הקריאה, עמיתי כולו נפעם לנוכח הרמות המהורה של עירי, כפי שנתגלתה מתוך שירותיכם. כל עוד יהיה לנו נוער כזה, עוד עם ישראל חי.

נתנאל הובר, תל-אביב

כל מאמר כמוהו כאלומת אש, שחבריו לנשק יורים על פתח קברו של הלווח אשר הקריב את הקרבו העליון.

סמל דויד כהן, צה-ל

הרשו לי לתקן פרט שהוכנס ברישומה על נדיו שניאור ז'ל (העולם הזה 1000). ה'ית' תתפתי באותו קרב ויודע לי כי כאשר נפגע נדיו סמוך על נבי המנע שלו, לא הושאר בשדה ללא סיפול על למחרת בבוקר. בעצמי ראיתי כיצד נישא אליו וחלם ח"פ. וכיצד הונסה לו עורה ראשונה. הוא הועבר מיד לסיפול יסודי יותר בבית-החולים. טוב יהיה אם תפרסם פרטים אלה, גם לזכותם של חבלי, שמיאלו את תפקידם וגם כדי י' הוריו ידעו כי בנם עליוהשלים לא הופקר בשעת כננה.

חבר, חיפה

זרע הפירענות

את ההלם הנורא ביותר שקיבלתי בשנים האחרונות נתן לי הראיון שלכם בין ילדי תל-אביב (העולם הזה 1001) על יחסם לער' בים. אמרתי לעצמי: ייתכן שילדים יחור דיים, בני הנוע הנדף והסובל ביותר על פני העולם, יגידו כי יש ליהסוס בני עם אחר!

ואז ערכתי לעצמי סיכום קטן. נישנתי לבן אחי, שהוא בן ישונה שנים, ושאלתי אותו מה דעתו על הערכים. תשובתו לא היתה שונה מאלה שפירסמתם, והמדובר באו של משהחא אשר חיתה דורות בין ערבים, ואשר ביה פתוח עד היום לאורחיהם-יודים ערבים. אלוהים יסמור אותנו מפני זרע הפורענות שנועד בלבבות ילדינו!

דויד סימן, תל-אביב

שנאת-דם, זרה לרוחו ולמסורתו של העם היהודי, כלל ספק, אחראים מורי בתי-הספר היסודיים לחלק ניכר מתופעות זו. לכן, עלינו לפעול לפני שיהיה מאוחר מדי. הוועה רוח, קוצר סיפה. והוועה שנאה, קוצר מות.

ד"ר ז. לוי, תל-אביב

מה כל ההתרגשות? איך הייתם שואלים את אותם הילדים מה יש לעשות למורים, היו נם עלונים: "לשחוס אותם!"

אלחנן ניר, חיפה

האים הוא שר החינוך. כי לא מספיק לדאוג שייבנו בתי-ספר, ויחולק התקציב. לכל מספיק גם פקיד, תפקידו של שר החינוך להנחיל את הערכים הנעלים ביותר של העם לרוח המהיר. ובוה נכשל בשלון סמאיר!

נעמה שיין, ירושלים

אני אמה של אחת הילדות שראוינו ע' ירי כתבכם. תארו לכם מה היה הוועה הנפשי העמוק שעבר עלי, כאשר בתי, שהונכה בבית תרבות, לא ישמע לא פעם הספות הליסי ידירות על הערכים, תגיד את המלים: "כל הערכים רעים, צריך להשחוס אותם!" משש השכו עיני למקרא המלים הנוראות... בשבילי, זה היה כשלון. לא הצלחתי לתגר את בתי, השפעתו של הרחוב חזקה יותר מו של הבית — השפעה הטו מנת בחינה אסון לאומי.

אם, תל-אביב

זה היה, בלי ספק, המיפול החשוב ביותר שנערך על-ידי עיתונכם, כי הפעם לא דוברתם "ציונות", הפעם השפתם את זרע הרע בקרקע נדול. אם ברצוננו להבטיח חיי שלום והננה עם שכנינו, עלינו לבקר את הרע במקורו, לפני שייספיק להכות שרישים. ולפי שאפשר לרפא מחלה, חייבים לראותה בבירור. מאסרם הוא האכנה ה' יסודית, ולפיכך יכול המנהל ליטול את האוימן ולבצע את הניתוח.

אליהו שורק, רחובות

אם יש גורם לאותו מיבצע היסטורי י' עולל צה"ל בסניי בהצלחה, היהו אותו חיבור שאים קוראים לו, זרע הפורענות?

יצחק י. הללי, ירושלים

זעזוע כפר קאסם

רק עתה נודעו לי פרטי מעשה כפר קאסם כמלואם. מתוך התיאור שניתן בי' העולם הזה (1001), לי היה קיים מכשיר הסבול למדור עוצמתם של זעזועים נפי שיים, מופשתי כי במקרה שלי היה מסוגו נישבר מחמת ההדים.

אינני יודע באיון מידה יכולתי, כאיש פשוט, לעשות משהו למניעת מעשה הוועה ומחי מידת האשמה המוטלת עלי כפרס

העורך הראשי:

אורי אכנרי

ראש המערכת:

שלום כחו

עורכת-משנה:

רוב איתן, אורי סלע

עורך תבנית:

אחרון צור

כתב בכיר:

אלי תבור

צלם המערכת:

אריה קרן

חברי המערכת:

ישראל ביבר, ניצח נבי, שיע נלור, ילדי נליל, רודי הורוביץ, רותי ורר, רונן ווהר, אברהם חרמון, אוסר סאוכר, ששה לשם, אביבה ססו, עמוס סיני, שלום סרן.

העתון הנקרא ביותר במדינה

יכול להיווצר מצב ביש מאד — הדרך של סואן וסיראן תיפתח, אבל לא יהיה אל מי לעבור בה. אסיה, החושדת כבר כיום כי ישראל היא שליחת האימפריאליזם ה' מערבי, תחרוך את דינה טופית. כתם נוסף יקדי את שמה של ישראל. דעת איזבסט' ית: אזהרה נבונה מפני מדיניות הרפתקנית.

בהמשך הפקירה מצסט איזבסטיה מא' מר אחר של העולם הזה, שנכתב אחרי מיבצע סיני: המאמר "הלך וחזור" (העו' לס הזה 996), לאמור: "על כן היה זה מסנה היסטורי להצטרף לשירה זו (של ההתקפה הבריטית-צרפתית על מצרים), כי ההצטרפות תשאיר אחריה זרע של שנאה ואי-אמון (בעמי אסיה) שלא יחוסו בנקל". ואת הסיכום של אותו מאמר: "נמוגה האשליה שאפשר לפתור את בעית' הקיום של ישראל בכוח הזרוע הצבאית בלבד".

מוסף איזבסטיה: "אי-אפשר להתעלם ממסקנות כל כך צלולות".

★ ★ ★

יתכן שהיינו מעדיפים להיות מצוטטים באיזבסטיה בשעה של מתיחות פחות גדו' לה בין ישראל וברית-המועצות, ובמאמר פחות ביקורתי לגבי ישראל.

גם מי שמתנה ביקורת על המדיניות הישראלית שהובילה למבצע סיני ולהפעלת צה"ל בצורה שכל העולם פירש אותה כי שיתוף-פעולה עם בריטניה וצרפת, אינו יכול להצדיק את גישתה של ברית-המועצות, שעשתה מה שעשתה בהונגריה ובאותה שעה עצמה מצאה את עצמה כשרה לינו המיק מוסר לממשלת ישראל. לכן היינו שמחים יותר להיות מצוטטים במסגרת אחרת.

אולם שיקול אחד ראוי לתשומת-לב, גם בעיני אותם הרואים בציטוט זה סימן רע מאד. כל בטאון זה, המבקש לצטט קול ישראלי בעל מחשבה עצמאית, בלתי תלוי בקו הרשמי — את מי הוא יכול לצטט?

העתונות הישראלית, פרט למאמרים ספר' רים מאד פה ושם, דומה כימים אלה למדבר שממה מבחינה מהשבתית. כל המ' אמרים הראשיים, מימן לשמאל, חזורים בוואריאציות קטנות על הקו הרשמי של דויד בנגוריון. ביגי' אומר בום, כל הע' תונים אומרים בום. ביגי' אומר בים, כל הע' העתונים אומרים בים. די לבטאון זה לצטט את ביגי' עצמו, כדי למצות את דעתם של עתונים אלה.

במדבר זה, העולם הזה הוא קול עצ' מאי, בעל מחשבה עצמאית, המנסה לב' דוק מחדש את הערכים המוסכמים, והמש' תדל לבחון את הסיסמות הרשמיות לאור המציאות הצוננת. היש פלא שכל המבקש למצוא בישראל קו אלטרנטיבי לקו הרש' מי נאלץ, לבטאון, לצטט אות?

בדרך כלל, לדעתי, טוב שיישמע יותר מאשר קול אחד ויחיד מישראל. זהו סימן של בריאות במדינה דמוקרטית, היכולה לדבר בקולות רבים אל גורמים רבים.

אורי סלע

העולם הזה

רחוב גליקסון 8, תל-אביב, טלפון 26785.

ת. ד. 136. מען למברקים: "עולמפרסט".

חמוציא לאור: העולם הזה בע"מ.

דפוס ססה שהם בע"מ, ת"א. טל. 62239.

המערכת איננה אחראית לתוכן המודעות.

ההפצה: דוד סופר ובניו, תל-אביב.

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

העתון הנקרא ביותר במדינה

אובדן ציון

עוד בינלאומית תהיה עזה של פיראיון, מקלט כמעט בטוח לפעור לותיהאיה של אוכלוסיות-פליטים מובטלת ואכולת-שנאה. ואילו כי פרים ערביים יצרניים בתוך הי מדינה יהיו כפרים שקטים, הי מעוניינים בשלום המדינה — ממש כמו כפרי המשולש הישראלי, שי לא עשו, בימי מיכצק סיני, אף צעד קטן שבקטן נגד ישראל.

ואילו מבחינה פוליטית, קליטת עזה תחזק את המדינה עד אין שעור: המדינה תהיה גדולה יותר, היא תפתור חלק מן הבעיה הממאירה של הפליטים, שהיא הקלף העי קרי להשגת המדינה בעולם. והיא תהיה מדינה בעלת בשורה לערביי פלסטין במשולש, בחברון, בלבנון ובסוריה.

★ ★ ★

כך אנו נתקלים בבעיה שהיא, לדעתי, בעיית-הבעיות של המציאות הישראלית במרחב: בעיית ערביי פלסטין. במשך שמונה שנים ניסינו להתחכם עם הגיעה הזאת. ניסינו להעמיד פנים כאילו אינה קיימת כלל, כאילו זה סיוס שבאחד הימים ימוג כחלום רע. אולם איאפשר להתחכם עם בעיות היסטוריות, ואיאפשר לשחק עם קיומם של עמים.

בעיית ערביי פלסטין קיימת: בדמותם של 800 אלף פליטים, בדמות הרכוש הנטוש, בדמותה של רצועת-עזה, בדמותו של המי שולש ושל הר חברון, בדמותה של ירושלים העתיקה, בדמותה של הפצע השותת-דם המבחר את הארץ לשתיים.

שום בעיה אחרת במרחב לא תיפתר מבלי שתפתר תחילה בעיה זו. כי ערביי פלסטין הם נושאי השנאה, נושאי המתיחות ונושאי האנרכיה במרחב, חידקי מתיחות-המלחמה בגוף השמי. אם תירפא מתי זה, ירפוי אמיני וממשי, יסולק המכשול העיקרי להשתלבות ישראל במרחב, מטרה סופית ששום אדם נורמלי אינו מפקפק עוד בחשיבותה המכרעת לאורך ימים.

הגיעה שעתה של ישראל להציע פתרון מעשי לבעיה זו, פתרון שיהיה מבוסס על הסדר בין שני העמים בארץ-ישראל, בצורה של שותפות פוליטית וכלכלית בין מדינת-ישראל ומדינה ערבית פלסטינאית "חופשית". נשתדל להגיש בהמשך סידור זה תכנית מעשית שתאפשר פתרון תוך שנים אחדות.

אולם עזה אינה יכולה לתכות, לפליטים במחנה ירמאל אליבחר בעזה, במחנות גיבליה וחאיי-ינניס ורפיח, איאפשר לבוא עתה בתוכניות מדיניות מסובכות. אליהם יש לבוא בהצעה פשוטה וחרימשמעית: הצטרפות הרצועה לגוף המדינה, שיקום אישי מלא בישראל.

★ ★ ★

ערביי עזה הם חלק מעם ערביי פלסטין. כל אשר ייעשה להם, ישמש אות ומופת לשאר בני-עמם. זו הפעם הראשונה ניתנת הזדמנות לישראל לעשות שלום עם חלק מן העם הערבי — לא שלום על גבי הגייר, אלא שלום חי, עם אנשים חיים, במעשים חיים.

וזה הפעם הראשונה, מאז חלוקת ארץ-ישראל, ניתנת הזדמנות מעשית לעשות משהו לאחידה מחדש של הארץ. לפי הצעת-החוק בעניין כגד יי ריגור, צפוי עונש מאסר לכל אדם הפועל או המטיף לקריעת שטחיה ארמה מארץ-ישראל. לפי כל הי סימנים, עתה להיווצר מצב בו אפשר יהיה להאשים בעתיד הי קרוב את ראשי המדינה עצמם לפי חוק זה.

זו מול זו מתיצבות ישראל וי ארץ-ישראל.

אן, במלים קיצוניות יותר: הי רעיון של מדינת-גמו יהודית מסור גרת ומתבודדת, מול הרעיון של איחוד ארץ-ישראל.

מי שרוצה במדינה יהודית כהורה, הריהו חייב לצמצם אותה לרצועת-אדמה קטנה בחלק מארץ-ישראל. יוצאים מכלל זה רק דמוגים בלתי-אחראים, המאמינים באמת שאפשר להשמיד את ערביי פלסטין השמדה גופנית וטוטאלית, ולכבוש שטח ריק.

מי שרוצה, לעומת זאת, באיחוד מחדש

שנה רק דרך אחת להציל את עזה למען המדינה, דרך ששום אדם בעולם — באר"ם, בארצות ערב ובעזה עצמה — לא יוכל להתנגד לה בהצלחה: הצעה דר-מתית של ישראל לקלוט את עזה, תוך הבטחה מפורשת וכה ליישב את כל פליי טיה תוך מספר שנים ולתת אורחות ישראליים לאלתר לכל 300 אלף הנפשות הנמציאות ברצועה.

דויד בן-גוריון יודע זאת. הוא מתנגד לכך. הוא סבור כי ניתוק הרצועה מגוף המדינה עדיף. מדוע?

אם נשתדל להבין את גישתו העקרונית

בני הברית הממתינים

של ארץ-ישראל, הריהו חייב לקבל את רעיון ההשתלבות העברית-ערבית בתוך המדינה והן ביחסים בין המדינות.

★ ★ ★

הכרעה היא רעיונית-לאומית. היא נוגעת לשאלות כמו: מי אנחנו? מה אנחנו רוצים להיות? מהי דמות המדינה שאנו רוצים בה?

אין זה ענין כלכלי, אין זה ענין פוליטי, אין זה אפילו ענין בטחוני. מכל הבחינות האלה, עזה ישראלית עדיפה על עזה של אר"ם.

מבחינה כלכלית, ישוב רבע מליון הפליי טים בתוך המדינה הוא זכר טוב. סיוע ביני לאומי גדול למטרה זו מובטח. הוא יורם לארץ מטבע-חוז ככמויות עצומות. מטבע-חוז זה יושקע בדרך שתגדיל את כוח הייצור של הארץ ותרחיב את בסיסה הי משקי.

האם ישנם שטחים מספיקים לכך? מזור ששאלה זו אינה נשאלת לעולם מאשר מדובר בעולים יהודיים. המדינה מגייסת עתה את כל כוחותיה כדי לשכנע את יהודי הונגריה ומצריים לבוא לארץ בהמוניהם, אף שאלה אינם רוצים בכך. ברצועת-עזה אין די שטחים. במדינה יש מבחינה בטחונית, לא יכול להיות שמץ של ספק כי אוכלוסיה ערבית גדולה בתוך ישראל עדיפה על אותה אוכלוסיה מחוץ לגבולות ישראל.

בצורה כנה והוגנת, דומני שגניע — בערך — למצד רעיוני כזה: מדינת-ישראל היא מדינה יהודית. היא צריכה להישאר מדינה יהודית. סיפוח הרצועה יוסיף לישראל למעלה מ-300 אלף ערבים. ישראל מוגדלת כזאת תכלול למעלה מחצי מליון ערבים — ערבי אחד על כל שלושה יהודים.

מצב כזה ישנה את עצם מהותה של הי מדינה. היא תחלל להיות מדינה יהודית טהורה. הצורך ליישב את הפליטים עלול להגביל במשך כמה שנים את העליה (אם יש בכלל סיכויים לעליה). הערבים יתפשטו במדינה. הם יכניסו בהדרגה 40 איש לכנסת. הם ישנו את מערך המפלגות. המימשל הצבאי, בצורתו המדכאה הקיימת, יהיה בלי תיאפשר.

במלים אחרות: יהיה צורך לי התחשב בערבים. המדינה כולה תהיה, במידה מסוימת, דו-לאומית.

זוהי האמת. שום דמוגיה שוביניסטית לא תוכל לטשטש אותה. הרוצה בעזה, צריך לחייב תהליך זה. המתנגד לתהליך זה, כמו דויד בן-גוריון, צריך להתנגד לסיפוח עזה.

★ ★ ★

כך יצא לאור העולם, בצורה חותכת שאינה משתמעת לשתי פנים, הניגוד שרבים מאתנו הרגישו בו מזה שנים רבות:

בצה"ל קיימות הוראות קפדניות מאד לגבי אובדן ציון. בכל מקרה יש למלא טופס ולדווח בדיוק על סוג הציון האבוד. בכל מקרה נערך משפט. אם ערך הציון האבוד מגיע ל-8 ל"י, מובא המשפט לפני המ"פ; 45 ל"י, למג"ד. אם ערכו מי גיע ל-150 ל"י, הוא מובא בפני בית דין צבאי.

לפי כל הסימנים, הגיעה עתה השעה למלא טופס על אובדן ציון ששמו עזה, ציון שנרכש עדידי צה"ל בדם רב.

ומאחר שערכו של הציון הזה כה רב עד שגם בית-דין צבאי רגיל אינו מוסמך לספל בו, מן הראוי לערוך על אובדנו משי פס לאומי של ממש: משפט בלבו ובמוחו של כל אחד מאתנו.

★ ★ ★

שבוע שעבר הודיע בטאון מצרי רשמי כי מצריים אינה רוצה לחזור לעזה. הוא לא הזכיר את הנימוקים, אולם הם היו ברורים למדי: החוקת הרצועה אינה כדאית למצריים משום בחינה שהיא.

מבחינה כלכלית, הרצועה היתה מעמסה על שכמה של ממשלת קאהיר. מבחינה לאר-מית, לא רצתה מצריים לקלוט את 300 אלף התושבים והפליטים המצטופפים בה. מבחינה צבאית היתה הוצעה נקודת-תורפה לכל מערך הגנתי מצרי — כיס שתימיד היה קל לנתקו. התועלת היחידה שצמחה למצריים מן הרצועה — היותה בסיס אידיאלי לפעולת סידאיון — אינה תלויה וחקא בקיומו של שלטון מצרי רשמי במקום.

לכן הודיעה מצריים כי לא תסכים לי קיומו של שלטון ישראלי ברצועה. היא הי תה רוצה להפכה לאזור בינלאומי. כך יזין וילביש האר"ם את הפליטים, בעיית הפליטים עצמה תישאר בלתי-פתורה ותוסיף לשמש נשק פוליטי נגד ישראל.

הפיראיון יוכלו לפעול נגד ישראלי, מבלי שישארל תוכל להשיב בפעולות-הגנה (נגד מי?), ואפי שר יהיה לסמוך על כך שכל מני גנור-שלטון של אר"ם, שיראה את סבל הפליטים כמו עניני כעובדה יומיומית, יהפוך תוך חודשיים לאנטי-ישראלי.

ועוד פרט קטן בחישוב: עצם קיומו של אזור בינלאומי בארץ-ישראל, בעל שלטון מגובש, ישמש תקדים מצויין לחידוש הי תביעה הישנה לבינאומה של ירושלים.

★ ★ ★

הו החשבון המצרי. הגיונו ברור. פחות ברור ההגיון של החשבון הישראלי. ישמש תקדים מצויין לחידוש הי הממשלתיים השקופים.

ראש-הממשלה הודיע בכנסת כי ישראל תתנגד להחזרת המצרים לעזה. הוא שחב להודיע כי ישראל תובעת את עזה לעצמה. עתונאי זר מוסמך כתב כי ראש-הממשלה הציע באוזניו שלטון בינלאומי על עזה. דויד בן-גוריון הכחיש מיד גירסה זו. אבל מי שמכיר את ההכששות של דויד בן-גוריון — אדם שמשווע מה תמידית-מציטטים אותו בצורה בלתי-נכונה — יכול רק לחייך.

אותה שעה מסנים נאמניו החרוצים של ביג"י, מלחכי הפינכה למיניהם, שמועות משמועות שונות לעתונות על אי-היכולת לקלוט את הפליטים, ומכשירים באופן מיתוכנן את דעת-הקהל לקראת נסיגה מן הרצועה.

כך נוצר מצב כמעט פרדוכסי: מסתבר שגם ממשלת מצריים וגם ממשלת ישראל רוצות לוותר על עזה, וכי הרצועה עומדת לפול, כתפוח בשל, לחיקו של האר"ם.

★ ★ ★

שגריר ברית-המועצות בישראל, אלכסנדר ניקיטין אברמוב, שהוחזר למוסקבה כמחאה על מיבצע סיני, ישוב בקרוב לישראל. יהיה זה האות הראשון להחזרת יחסים נורמליים בין שתי המדינות.

גם יוגוסלביה תגלה סימני התקרבות לישראל. אחריו שהמרשל טיטו נקט בעמדה עוינת מאד כלפי ישראל בימי מיבצע סיני, תבוא בקרוב יוזמה יוגוסלבית להחזיר יחסים תקינים, בעיקר בצינורות בלתי-רשמיים. יהיה זה אחד המאמצים של טיטו ליצור לעצמו מעמד מתווך פוטנציאלי בסיכסוך הישראלי-הערבי.

לא יהיה לישראל מנוס מן ההכרעה הסופית בדבר השטחים הכבושים. תקוותיה של ישראל, כי הזמן יביא שינוי לטובתה בחזית הבינלאומית, יתבדו. המערכה תתחדש בכל חריפותה, כאשר יעלה דאג האמרשיל את הדרישה לפינוי מידי וללא תנאי של מיצרי אילת. לצורך זה, ירכז את כל אמצעי הלחץ של האו"ם נגד ישראל, כולל גם אינס להשתמש בכוח הבינלאומי ולהטיל סנקציות כלכליות חמורות.

על רקע זה, תחול הרעה קיצונית של היחסים בין ארצות-הברית לישראל. בין השאר, ממשלת וואשינגטון לא תבטל את ההקפאה הבלתי-רשמית שהטילה על כל הסענקים והמלוות לישראל.

ברצועת עזה, עשוי לבוא מיפנה מסוייג לטובת ישראל. האו"ם יסכים, כנראה, לסיפוחה של הרצועה למדינת ישראל, בתנאי שתהפוך אזור מפורד, כדוגמת אזורי ניצנה, הר הצופים ומשמר הירדן. במקרה זה,

יורשה לישראל להחזיק שם כוחות מש"טרה בלבד, אך תיאסר כניסת צבא.

לא יוקם כל אזורי-חייך בין ישראל ומצרים. שלושת הגורמים הנוגעים לדבר — האו"ם, מצרים וישראל — אינם מסכימים לצעד זה. האו"ם אינו מעוניין בהחזקת שטחים לתקופה בלתי-מוגבלת, ואילו ישראל ומצרים אינן מוכנות לוותר על שטחים משני צדי הגבול.

גולדה מאיר לא תשאר בניוירוק עד נעילת מושב העצרת הכללית של האו"ם. הסיבה: מאז הגיעה לאו"ם כדי לעמוד בראש המשלחת הישראלית, לא הצליחה שרת לחזק למצוא שפה משותפת עם מזכיר האו"ם דאג האמרשיל. עתה, עם צאת העצרת לפגרת חג המולד, תשאיר גולדה מאיר את הטיפול בענייני ישראל בידי המשלחת הקבועה, ותחזור לישראל.

צפה להכרזה הפגנתית של גמאל עבד אל-נאצר, שמתה לתארו כאדם נבון, נערד רגשי נקמה. הוא יצהיר כי למרות כל מה שעוללו לו אנגליז וצופת לא יפריעו זעזוע אוניותיהן, עם התחדש השלטן בתעלה.

קרוב לוודאי כי אברהם רוסנברג יתפטר והנהלת חברת החשמל תשתנה לחלוטין. באסיפה הכללית הקרובה של החברה, עם זאת תתקיימו המלונות והועדיו בין ווסטנבג לבין שר-הפיתוח, הנמשכת זה כמה חודשים.

הצעת מסי-הכנסה שתקבל סופית כמו שהיא. כדי להתגבר על התנגדות ושמאל יחול שינוי בשיעורי יחב המגן. בעתיד תצטרף לשטח ליהב פשוט 15% מסכום מסי-הכנסה שלך, דבר שיוירד במידת מסויימת את המעמסה מן השכבות הנמוכות.

פיתוי שני לשמאל: בעיריות בהן קיימות קואליציות שמאליות, יגדלו המסים לשכבות האמידות.

בשורה משמחת לבעלי תעשייה: צפה לחוק חדש שיתקן את המצב המגוון לגבי הפחת, יאפשר לך להתאים את שיעורי הפחת שלך לערכו האמיתי של הציוד. העוקף: הממשלה תדרוש ממך לשלם מיד מס בשעור של 25% מן הערך המוגדל.

השער החדש של הריבית החוקית יקבע ל-11 או 12 אחוזים. לעומת זאת יחלשו העונשים המוצעים לדורשי ריבית גבוהה יותר, מתוך תחנה שממילא אי-אפשר יהיה לחפעל אותם, ושעל חבנקים כבר קיים פיקוח יעיל למדי.

הכנסות המדינה לא יגיעו השנה לאומדן התקציבי. בעוד שאומדן זה התאמת לגבי התקופה עד חודש אוגוסט, יפלו ההכנסות מן האומדן בתקופה שבין אוגוסט ואפריל הבא.

שמו של יצחק רפאל שוב יופיע בחדשות. לאחר פרשת האשמותיו של פרופסור ישעיהו לייבוויץ נגדו, תצא אישיות אחרת, בגילוי פרשת-יחסיות מזעזעת חדשה, הקשורה באישיותו של רפאל.

העם

שלום עלי אדמות

ממזר קתרונה הקדשה ועד לכנסיות נצרת, דינונו הפעמונים בארץ בה הטיף בנו של נגר יהודי שנולד לפני 1961 שנה בדיוק, ל"שלום עלי אדמות ורצון טוב לכל אדם". מסביב לכדור הארץ הפנו חסידי ישו הנצרות את עיניהם לארץ הקודש.

ארץ-ישראל היתה רחוקה מן השלום ומן הרצון-הטוב בין הבריות. אולם סוף חודש דצמבר, בו שוב הולכות ורבות שעות-האור ביממה, היה אופייני למצב רוחו של האורח. צל המלחמה הפעילה התרחק, המצב חור בהדרגה ונעשה שוב נורמלי.

מדיום לבאר-שבט התמשכו, כמו נחש ישר וענקי, צנורות הנפט, שיובילו את הנזול היקר מאילת, אות להחלפת המדריגה לשמור על חופש-השיט במיצר טר-אן, וכלל שהתרחקו בעיות הדם, שוב צאו ועלו בעיות הכסף.

כמו בבדיחה הנושנה על היהודי והעז, הרגיש האורח כי, בעצם-המצב לא היה נורא כל כך לפני מיבצע סיני, ואפשר

חדשות צבר

— תפוס אותו!

לחיות בישראל למרות מס ההכנסה, הת-קפות הפידיאון ועסקי השחיתות.

ציונות

קרו קיימת - לשם מה?

בשעת החפירות בסומפיאה, העיר האיר-טלקית שהושמה עלידי הרעש לפני קרוב אלפיים שנה, נתגלה השלד של זקף שנשאר עומד על משמרתו בשעת התורבן. הוא לא נטש את משמרתו, מאחר שלא קיבל פקודה מוסמכת לכך, נקבר בלבה הלוהטת.

הקרן-הקיימת-לישראל דומה לזקף נאמן זה. איש לא אמר לה כי שעתה חלפה מזמן, כי מוטב לה ללכת הביתה. לכן היא ממשיכה להתקיים, עד הסוף המר. פעם בשנה, בהתקרב יום י"ט בטבת, יום הולדת הקרן, מתעורר המוסד לחיים חדשים. העתונות מוצפת לפתע בדיעות משמחות על פעילות כבירה ופוריה, כהכי שרת הלבבות לעצרת התגנית. הקרן, שאיש אינו יודע עוד בדיוק לשם מה היא קיימת בתקופה שמליוני דונמים של קרקע מחלישים את בעליהם במיבצעים צב-איים בני שבוע, מתכוננת לשנה נוספת של קיום.

"מריצונם המוב." כמו כל מוסד שזכות-קיומו אבדה, ושמואות סקידיו עומי-גם בסני תהום של חוסר-תפקיד, החלה הקרן הקיימת מתדרדרת במדרון של התפרקות מוסרית.

המוסד, שהיה פעם התגלמות האידיאלים של עם אשר ביקש לגאול את אדמתו בדרך הסהורה ביותר שתיתכן עלי אדמות, הפך את עצמו למכשיר המבקש לנשל בכוח איכרים היושבים על אדמת אבוי-תיהם מדורי דורות.

הודיעה הקרן השבוע, בפרסומת שנועדה להצדיק את קיומה: "בדרך כלל מתבצעת רכישת הקרקע הדרושה (מערבי הגליל)

תמורת מזומנים או חליפין מרצונם הטוב של הערבים, אך יש מקרים בהם תיא-לץ כפי הנראה הרון-הקיימת לנקוט בצ-עים משפטיים בגלל סירובם של הער-בים להסכים להסדר כלשהו..."

אילו קרא הרמן שפירא, מייסד הקרן, שורות אלה, היה מתהפך, מן הסתם, בקב-רו.

המשק

מחיר המיבצע

המחיר הכולל ביותר של כל מלחמה הוא מחיר הדם. אולם ישנו גם מחיר שני, פחות טראגי, אך לא פחות מסוכן לקיום המדינה: המחיר הכלכלי. השבוע התסנו כלכלני ישראל לבדוק את מחיר מיבצע סיני, מצאו שאינו קטן.

מלחמת-שבועת-הימים עלתה לישראל, ב-משוער, מליונים רבים. כמחצית הסכום הוצא על ההכנות, המחצית השניה היא מחיר ימי הקרבות עצמם. כיצד כיסתה ה-מדינה מחיר זה?

● הרורבות של מטבע-החוק ירדו מ-70 מליון ל-7 מליון ל"י.

● הממשלה לחתה מן הבנקים כ-30 מליון ל"י, ללא כיסוי של שטריאוצר, הדפיסה כסף.

אם בכל זאת לא הסתובב הגלגל האי-פלציוני, הרי היה זה הודות לשיתוק הכללי של הכלכלה בימי הקרב, כשרבים מן המפרנסים היו בשדה-הקרב, ומשפחותיהם לא קיבלו את המשכורות. לא היתה בהלת-קניות, מפני שלא נמצא בשוק כוח-קניה. **אל החנויות.** כל זה השתנה בשבועות האחרונים. כמה מליונים שולמו לספקי בטחון, עשרות מליוני ל"י שולמו בבת אחת למגויסי-המיבצע ולמשפחות. גל-הקור שעבר על הארץ שלח מאות אלפי אורחים לחנויות ההלבשה וההנעלה.

גורמים נוספים החמירו את המצב:

● פעולות הפיתוח חודשו, גידול האב-טלה גרם לריבוי הוצאות המדינה.

● הממשלה שיחררה את תשלומי ה-שילומים שהגיעו לאנשים פרטיים בארץ, ושהוקצאו משך כמה שבועות המיבצע.

● המענק האמריקאי, שהומסק עם פתיחת המיבצע, לא חודש עדיין.

כאילו כל זה לא הספיק, התעוררה עתה ההסתדרות, ורשה כי שכר-היסוד של הפו-עלים יועלה (עלידי השלמת השליש ה-שלישי של התוספת שגורשה בשנה ש-עברה). הסכום הנוסף הדרוש למשק, לצורך זה: 40 מליון ל"י.

יחי השנורר. לפי כל הסימנים, יגיע התקציב הבא 850 מליון ל"י, מאחר שהממשלה אינה מסוגלת לקצץ את הוצא-תיה, לא יכלה לבצע אפילו פיטורי פק-דים מיותרים. באותו זמן יתגבר הרמיון בכמה מענפי התעשייה. גם בחקלאות נוצרה בעיה מיוחדת במינה: אחרי שהוכשרו 150 אלף דונם להשקאה באזור לכיש ובאזורים אחרים, לא נמצא מה לגדל בהם. כבר עתה יש עודפים בשוק הירקות.

בכל מדינה אחרת, היה מצב זה גורם לשואה כלכלית: הרורבות נאכלו, המענק הופסק, אולם לישראל, שורקה מזמן את כל ספרי תורת-הכלכלה לתוך המדורה, האיר-המול גם הפעם: כתוצאה מן המיבצע בסניו עלו ההכנסות ממפעל האגרות והמגבית באמריקה ב-60 מליון ל"י, יוכלו לכסות בעצמן את חלק-האירי של הוצאות המיבצע. כמו תמיד, יציל השנורר את המשק הבנוי על השנור.

צבא

הושע הב המכבי

אחד ממעשיה-עול הממאירים ביותר במ-דינה הוא אי-מתן ציון לחילים המבצעים מעשי-גבורה. איש המסכן את חייו כדי ל-הציל עשרות חברים שזה, למחרת היום, לאדם שהגיש בינתיים כושות-תה בשקט-של חיפה.

אחרי שכבר היה ברור כי מאות מעשי-גבורה של מלחמת-העצמאות יישארו לעולם ללא ציון (פרט ל-12 גיבורי-ישראל, ש-כו לציונם מידי נשיא המדינה ללא בסיס חוקי), הביא שר-הבטחון פנחס לבון לפני שנתים הצעת-חוק למתן "עיסור גיבור ישראל" לחיילים, "עיסור גבורי-חיל" לכל (המשך בעמוד 8)

מסתתניני? המחדר?

לכל אורך הרצועה, ממבואות העיר עזה ועד לפסי הרכבת ברפיח, הם יושבים ברבבותיהם, במחנות הפליטים של אונר"א. יש המציעים לספח אותם, למסור אותם לאו"ם, ליישב אותם בפנים המדינה, להפוך אותם למדינה פלסטינית ריבונית או לפזר אותם בין מדינות ערב. אתמול עוד היו ריכוז עצום של איבה פעילה. מתוכם יצאו המסתתנים והפידאיון. כיום הם יושבים בשקט כפוי, בתוך שטח כיבוש. אולם מה יהיה בעתיד? האם 300 אלף תושבי הרצועה יהיו אזרחי המדינה, או אולי יהיו הם ובניהם המסתתנים של המחוז?

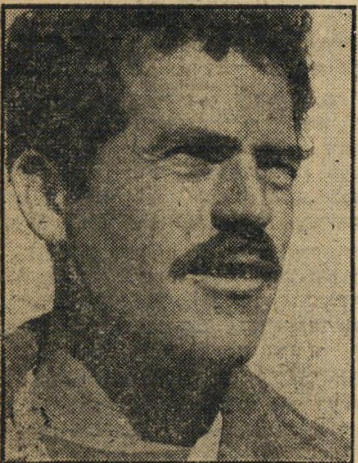
מאת שלום כהן

השומר. ג'ומעה אלטאווי מוכן לחזור לישראל — אך ורק לאדמותיו הקודמות

הבנקאי. מנהל בנק ברקליין בעזה, מא' מין ביעילותו של משטר האו"ם כפתרון.

הפועל. יליד יפו, בן 24, אב לשלושה ילדים, מוכן להתיישב בכל מקום בישראל.

המורה. הוא בן 20, אינו אוהב את ישראל, אלא רוצה בשוכה של מצרים לרצועה.

הדרייה. איסטמיל ריבעי, 20, נולד ביפו, זוכר היטב את תלאביב, מקווה לחזור.

החזנוני. יליד פאלוגיה, אב לשני ילדים, לגביו כל שלטון הוא טוב, כי בידו הכוח.

בקה, למשל, את ג'ומעה יוסף אלטאווי. זהו גבר גבוה מאד, בעל הופעה מקסימה ולבוש אלגנטי הבולט למרחוק בסימטות העלובות של מחנה אל-רמאל העזתי. ג'ומעה היה שומר במשטרת עזה, עד לכוא משטרת ישראל. ואז הוא פוטר. יתכן כי זוהי סיבת העקשנות הגדולה שבדבריו; יתכן שזוהי תוצאה של מאות שידורים מצריים; יתכן שהוא מאמין בכנות בדברים אלה.

"אני ממשפחה עשירה. יש לי אדמות, בית ומטעים בכפר מראר. כיום אני חי רק על קיצבה. על קיצבה, ועל התקנה שאחזור בדרך זו או אחרת אל אדמותי ואל רכושי." ואם יוצעו לו אדמות אחרות, ובמקום ביתו ורכושו יינתן לו רכוש השווה בערכו לזה שהיה לו במראר?

"לא אסכים! זוהי נחלתי ואני רוצה אותה בחזרה!" הוא אינו אומר את הדברים מתוך שינאה. הוא אפילו אינו מתרגש. הוא מדבר בנימת הגיון, במשפטים שקולים. בפעם האחרונה שראה את כפרו, היה זה 15 במאי, 1948. יום הכרזתה של מדינת ישראל. "בשלוש לפנות בוקר, התחילה ההתקפה על הכפר שלנו. קמה זעקה גדולה, ומכל הבתים והסימטאות התחילו התושבים לנהור החוצה, בורחים."

"הייתי אז בן 19, מספר ג'ומעה. "עברתי כאחראי במיתקני בטיס התעופה האנגלי הסמוך. למשפחתי היו גם הכנסות טובות מאדמותינו. בליל ההתקפה, העליתי את אשתי ואת שני ילדי על מכונית משא, אספתי את כל הכסף והתכשיטים וברחתי למגדל." הוא חי שם על חסכוניות, כל עוד ישב הצבא המצרי בעיירה הקטנה. המצרים ותועמלנים אחרים הבטיחו לו השכם והערב כי עוד מעט יחוסלו היהודים והוא יוכל לחזור לכפרו. תחת זאת, התמוטט הצבא המצרי; מגדל נפלה לידי צה"ל. ג'ומעה שוב העמיס את משפחתו על מכונית וברח דרומה, לעזה. הכסף שנשאר לו הספיק לתקופה קצרה בלבד, אחר-כך נאלץ להתלות בחסדי אונר"א. עם אשתו וחמשת ילדיו, זאת היא הסיבה מדוע ג'ומעה אינו מוכן להסתפק בפיצויים כספיים עבור הרכוש שהיה לו. "אני אוכל את הכסף, ואז מה אעשה?" הוא שואל. על כל פנים, כל עוד מובטח לו סיוע האו"ם, אין הוא מוכן לשנות את מעמדו כפליט, אלא אם יוחזר לו מעמדו הקודם כמלווא, כולל אדמות, מטעים ובית במראר.

★ ★ ★

פואד אל-שמלי, הוא קיצוני ותקיף הרבה יותר בדעותיו. פגשנו אותו מטיל בחליפתו החומה הנאה על חולות והחוף. בניגוד לכל שאר המטיילים, היה בודד. ובמקום לחייך, פניו זעפו כשראה עתונאים ישראלים. "אל תצלמו אותי, אינני מעוניין למסור לכם את שמי!" היו דבריו הראשונים.

פואד הוא בן עשרים בסך הכל. הכפר שבו נולד אינו רחוק כל כך. אם ילך ברגל, לאורך חולות החוף, הוא יגיע תוך שעה וחצי לחורבות הכפר. ג'ורה ולדקלים והמטעים המוריקים שמדרום לאשקלון החדשה, אשר מתחתן חבויים למחצה שרידי אשקלון העתיקה. הוריו של פואד היו בעלי אדמות אמידים; הם שלחו את בנם לבית-הספר העממי בג'ורה. אולם כאשר היה הנער בן 12 שנה, הובטו המצרים בחוליקאת, כוכבה, ג'וליס ומגדל, והתרכזו בשני כיסים: פאלוגיה ורצועת עזה. ג'ורה נשארה חסרת הגנה מול צה"ל, תושביה נטשו את בתיהם וברחו. פואד והוריו היו בין הפליטים.

אולם בעוד שפליטים רבים אחרים התרגלו למצב החדש ושקעו בחוסר-המעש המנוון של המחנות, המשיך פואד ללמוד ולהשתלם, עד שהפך להיות מורה. משך כל אותן השנים, דבר אחד לא שכח: היהודים גרמו לכריחתו. על כן, כאשר נשאל מה, לדעתו, צריך להיות עתידה של הרצועה, השיב ללא היסוס: "צריך להחזיר אותה למצרים!"

"הרי המצרים עצמם אינם טוענים שזוהי טריטוריה מצרית", התפלאתי.

"עזה שייכת למצרים לפי אותו הגיון ואותה חוקיות שישראל טוענת שחלקים רבים משטחה שייכים לה: היא יושבת כאן מזה שמונה שנים."

פואד, בעל השיער השחור המסורק למשעי והעיניים החומות היוקדות, הוא תוצר החינוך הלאומי הערבי הקיצוני. הוא אינו מאמין שאפשר להקים מדינה פלסטינית

מסתנני? המחדר?

כמעט כולם היו רוצים להיות אזרחי

יחד אתם, לקחו בני משפחה אל-ריבאעי 1400 לא"י במזומנים, וקילוגרם של חכשטי זהב. מכסף זה, חיו שנתיים בפורט-סעיד ובקהיר, ניסו למצוא לעצמם מקור פרנסה כלשהו. לשוא. השלטונות המצריים, שרק בקושי נתנו להם לשבת במצרים, סירבו בכל תוקף להרשות להם לעבוד שם. "גמרנו את הכסף שלנו ובאנו למחנה פליטים", סיפר הזקן.

לבני המשפחה, דייגים מבטן ומלידה, לא היתה ברירה אלא למכור אחת משתי הסירות שהביאו אתם, כדי להסתדר. את הסירה השנייה שמרו לעבודה. אבל סירה אחת בשביל 26 איש, זה לא מספיק, התאונן מחמוד.

"השטח שמותר לנו לדג ב — לא רק עכשיו, אלא גם בימי המצרים — הוא קטן מאד ומרוכזים בו הרבה מאד דייגים. במימי אל-עריש, למשל, אסור היה לנו לדג, כי זוהי כבר אדמה מצרית. וכאן, על החוף, מחיר הדגים הוא נמוך. קשה להתקיים."

עתה נשארה לו רק תקווה אחת: שישראל תסכים לקחתו בחזרה. כל העולם כבר הוכיח שלא איכפת לו מה יקרה לפליטים; גותר לו רק לראות מה יהיה יחסה של ישראל.

עצמאית. וגם אם אפשר היה לעשות זאת, היה מתנגד למדינה כזאת. "כיום שולט בעולם הערבי הורם לאיחוד לאומי. חלפו הזמנים שבהם כל מעצמה היתה מקימה לעצמה שלוש-ארבע מדינות ערביות ועירות. כיום שאחרי-כך תוכל להפריד ביניהן ולהבטיח את שליטתה היא באיזור. כיום החל תהליך האיחוד, אשר מרכזו היא מצרים. מול תהליך זה, יהיה רק הגיוני לצרף את עזה למצרים. זהו צעד מחוייב ההגיון ההיסטורי."

ומה יהיה עם כל הפליטים בעזה? האם גם הם יועברו למצרים וייושבו בה?

"לא. מצרים אינה יכולה ואינה חייבת לקלוט פליטים אלה, כי לא היא שלקחה את אדמתם. להיפך, היא הוציאה הרבה כספים על החזקת הרצועה וסיכבה את צבאה כדי להבטיח את הפליטים. לבעיה זו יכול להיות רק פתרון אחד: שהפליטים יחזרו לאדמותיהם ולבתיהם. אחרת לא יהיה שלום לעולם!"

נניח שהיו מציעים לו לשוב לביתו ולאדמות הוריו בג'ורה, תחת שלטון ישראל. האם היה מסכים לכך?

"אני בטוח שפליטים רבים היו מסכימים. לרבים מהם לא כל כך חשוב בגבולות מי הם יושבים. העיקר שישבו על אדמתם."

הוא עצמו דוגל בדעה קיצונית: לא להסכים לשבת בישראל, ולו גם יחזרו להם בתיים ואדמותיהם. דרישתם היא לחזור לאדמתם, שתהיה שייכת למדינה כל-ערבית.

★ ★ ★

אולם דעתו הקיצונית של המורה ה'נסער, היא בלי ספק, דעת-מיעוט בין פליטי עזה. אפילו דעתו של ג'ומעה איננה דעת הרוב. שעה שדיבר, ברחבה המר-כזית של מחנה הפליטים, התאספו סביבו עשרות תושבים, שהוסיפו תרומות קולניות לשיחה. "לא נסכים לחזור אלא לאדמותינו אנו!" קרא אחד, בחור צעיר, לבוש קפסן של פלח. "זהו רכושנו והוא היה שייך לנו מדורי דורות! הוסיף אחר. "נחזיר את רכושנו בדמנו!" שיטע שלישי.

כעבור כמה דקות, יעץ אחד הנאספים לא דשים לב יותר על המידה לסיסמות אלה. "כל השלושה שצעקו", אמר, "גא היה להם מיל אחד על הגשמה בפלסטין. הר' ריהם היו פלחים שעבדו בשכר, ולא היה להם אפילו מטר אחד של אדמה. אבל הם שמעו כל כך הרבה שידורים ברדיו על האומה השודרה, שהם כבר מתחילים להאמין שבאמת היו להם אדמה ובתיים!" וזהו גם דעתו של אחד ממנהלי אונ"ר במקום. "אין שום ספק שחלק גדול מה פליטים, לא היה בעל רכוש כלשהו בישראל. ודוקא אלה הם מתנגדיו המושבעים ביותר של הסדר עם ישראל. כי הם פוחדים שאם תסכים ישראל לקבל בחזרה את כל הפליטים, ואפילו להחזיר להם את רכושם וביתם, הם עלולים לשוב לחיים של עוני קיצוני, ללא כסחון שיוכלו למצוא גם פרי נסה דלה שתבטיח להם מנות מינימליות."

המשיר אוחא פקיר, שבא מאמריקה לפני כשנתיים ושעבר גם במחנות פליטים בלבנון: "במדינות ערב לא קיים המושג של דגני סוציאליזם ממשלתית לאזרחים. פליטים אלה, שהיו מחוסרי כל, יודעים כי עכשיו, במעמדם הנוכחי, מובטחים להם לפחות מזון ולבוש. אני בטוח שאילו היתה ישראל מעוניינת להחזירם אליה, ולשכנע אותם כי היא תיישב אותם על אדמות כלשהן או שהיא תתן להם עבודה ופרנסה — והם יסתפקו במעט מאד — היתה נפתרת הבעיה ב-80%. וכל מאד להוכיח להם כי לא מתכננים להחזיר אותם דוקא לסטטוס הערוב שלהם. מלפני מלחמת 1948. כל מה שצריך זה להקים כמה כפרים פליטים ולהרשות להם לעבוד ולהתפרנס, כדי שהם ידעו כי מדינת ישראל מוכנה לעשות עבורם יותר מאשר עושות המדינות הערביות ויותר מאשר יכול לעשות האו"ם בתנאים אלה. לדעתי, זה יהיה צעד נכון מאד מצד ישראל. זה יהיה הצעד המעשי הראשון להפשרת השנאה האיומה הסובבת אותה מכל צד."

★ ★ ★

מוחמד אל-ריבאעי מאמין שהוא יכול לדבר בשם כל בעלי הרכוש שבין הפליטים. זהו זקן בן 67, מלא עדיין מרץ, ששני תריסרי בנים, נכדים ונינים הצטופפו סביבו, למשע את דבריו.

"קודם כל", הוא הכריז, "עלי להתודות. כל בוקר שאני קם, וכל לילה שאני נשכב לישון, אני מקלל את עצמי שעזבתי את ביתי וברחתי מפני היהודים."

ביפו, היה אל-ריבאעי עשיר מכובד. הוא היה ראיס של שלוש סירות דייג גדולות, ובעל לארבעה בתים. מדי ערב יצאו סירותיו לים וחזרו עם שלל דגים עשיר. "לא היה יום שלא הבאנו לפחות מאה לירות דגים לשוק". בן אחותו נשאר ביפו, והוא עכשיו עובד כפקיד ממשלתי. מדי פעם, הוא שולח מכתב למשפחה אל-ריבאעי, בו הוא מספר על מצבו הכלכלי הטוב, במדינת ישראל. לכן מקלל הזקן את עצמו השכם והערב על כי נתפחה לתעמולת הבריחה.

"אני עצמי ליד יפו. זכורים לי עדיין ימי הסולטן עבד אל-חמיד. אולם ימים כמו אלה שקדמו לבריחה, אינני זוכר. האנגלים עוד היו ביפו, אבל בשכונות הגובלות עם תל-אביב, היתה מלחמה בלי סוף: כדורים, פצצות ופגזים הרגו אנשים כל הזמן. כולנו שאנו את עצמנו: אם עכשיו, כשהאנגלים עוד יושבים כאן, יש מלחמה כזאת, מה יקרה כשהאנגלים יעזבו את העיר?"

במסגרים ובכיתרות העיר, נאמו המנהיגים בפני הקהל, הכינו אותו לקראת ה-15 במאי. "הם יעצו לנו לעזוב את-העיר ולחזור אחרי ההצבאות הערביים יחסלו את היהודים. הם הבטיחו לנו שזה יהיה עניין של שלושה-ארבעה ימים."

מוחמד אסף את משפחתו, העלה אותה על שתי סירות, והפליג דרומה. סירתו השלישית היתה במעגנה הקבוע, על הירקון, בין סירות הדייגים היהודיים. הוא עזב אותה שם.

בעד או"ם. מחיי אל-דין אל-יאזי, בן 45, הוא סוחר טקסטיל, יליד עזה. בימי המצרים, לדבריו, היה המסחר פורח. מאז הכיבוש הישראלי, רבו הנגיבות, בעיקר בגלל הפושעים המקומיים, המנצלים את שעות העוצר. המסחר סובל מחוסר הבטחון שהאו"ם יחזירו.

בעד ישראל. מוחמד אל-ריבאעי, בן 67, נולד ביפו. שם היה דייג עשיר, בעל שלוש סירות-דייג. לפני עזיבת האנגלים בקר עס משפחתו, מחשש כיבוש ישראל. כיום הוא מצטער על כך בכל נפשו. "אילו הציעה ישראל לקחתני בחזרה, הייתי חוזר ברצון."

"אני לא דורש דוקא שיחזירו אותי לבתים שלי, או אפילו ליפו. לא איכפת לי לאן יקחו אותי, העיקר שיוציאו אותי מכאן, מחיי הבטלה והעוני. אני איש עבודה. אני אוהב לעבוד. מאז הייתי תינוק עבדתי על הים. אני לא צריך הרבה עזרה; מספיק סירה וכמה רשתות ובית קטן על החוף, איפא שלא יהיה, ואני אוכל שוב לעבוד ולהתפרנס מגיגע כפי. אם ישראל תעשה דבר כזה אתי, ועם עוד פליטים אחרים, היא תוכיח לעולם שהיא באמת רוצה בשלום. יותר מזה, היא תוכיח לערבים עצמם שהאשמים במצב הפליטים הם באמת אותם מנהיגים שדחפו אותם לברוח."

סיכם הזקן, כשבני משפחתו נדים-ראש לאות הסכמה מוחלטת: "האמינו לי, במקרה כזה, אחיה אורח ישראלי נאמן יותר מהיהודי הטוב ביותר. כי אני כבר טעמתי את טעם החיים בחסות מדינה ערבית."

★ ★ ★

וסף ברכאת מסכה הוא הרבה יותר צעיר ממוחמד אל-ריבאעי. אולם בין השניים, קיימים קווים רבים משותפים. שניהם ברחו מיפו, שניהם דייגים — ושניהם משתוקקים לחיות בתחום מדינת ישראל, כאזרחי ישראל.

יוסף הוא צעיר חסון, בעל שיער חום מתולתל. הוא בן 24 בלבד, נשוי ואב לשלושה ילדים. כאשר עזב את יפו, היה נער בן 16. אביו עבד כנהג בחברת טפוס והוא עבד כספן וכדייג מאז היותו ילד בן שבע. אפילו ללמוד קראו וכתבו לא הספיק.

"לפני שהאנגלים עזבו את יפו", סיפר, "עברו פתאום שמורות בעיר שהיהודים יכנסו וישטחו את כולנו. כולם דיברו על איזה כפר ששמו דיר יאסין, וששם נהרגו הרבה ערבים. ואז החליטה המשפחה שלי לברוח. עלינו כולנו על דוברת גדולה שהיתה בגמל. היו אולי 150 איש על הדוברת הזאת. באותו יום היו הרבה אנשים בגמל שרצו לברוח. כשהפלגנו, הפליגו יחד אתנו עוד הרבה סירות. לא לקחנו אתנו כלום מהבית. אבל נעלנו את הדלת היטב, כי היינו בטוחים שבעוד שבוע נחזור."

"הראיס של הסירה שלנו אמר שצריכים להתרחק מהחוף, כדי שהיהודים לא ירו בנו. היינו בים יממה שלמה ועוד לילה. זה היה קשה מאד. באמצע פרצה סערה. כמה סירות קטנות התהפכו. אלה שידעו לשחות, הגיעו לסירות האחרות או לחוף. אבל ילדים ונשים לא יודעים לשחות. הם טבעו."

הבורחים הגיעו לקנטרה. המצרים ריכזו אותם במחנה צבאי עזוב, חילקו להם מנות מזון ושמיכות. אך כעבור זמן מה, הודיעו להם כי הם יוחזרו לפלסטין. כל הפליטים הועברו מתוך שטח מצריים, רוכזו לאורך רצועת עזה.

יוסף זוכר היטב את ביתו בשכונת ע'מי. הוא זוכר כיצד הורגשה יום אחד התפוצצות אדירה; אחר כך נודע כי היו אלה יהודים שהגיעו מוקש גדול בבניין

ישראל, ולחזור לחיים של שלום

הסראיה, בכיר השעון. הוא רץ לשם, מתוך סקרנות, וראה את ההרס הגדול של פעולת האצ"ל המפורסמת.

חברו אסמעיל, שהוא כיום בן 20, זוכר גם את תליאביב עצמה. "כל שבת, היינו נוסעים לראות סרטים בתליאביב. אני זוכר טוב מאד את קולנוע מוגרבי וקולנוע עדן. אני גם זוכר את אוטובוס מספר שש, שהיה נוסע משוק הכרמל עד לירקון. מחיר של כרטיס היה גרוש אחד. על הירקון, היינו שוכרים סירת-שייט ויוצאים לטיול, יחד עם כל הסירות של הבחורים והבחורות מתליאביב."

שני הבחורים, העוסקים עתה בדיג, רוצים בכל מאדם לגמור עם חיי המחנה. "נגיד לכם את האמת: אם היו המצרים מיישבים אותנו על אדמה שלהם, במקום שנוכל להמשיך בעבודתנו, היינו שמחים. אבל הם רק הבטיחו שיחזירו אותנו ליפו, אחרי שיכבשו את פלסטין מחדש."

"אם ישראל היתה לוקחת אותנו עכשיו, ונותנת לנו אפשרות לחיות באיזה שהוא מקום, שאפשר להקים בו בית ולהתפרנס מעבודתנו, היינו מנסים את ידיה ואת רגליה. כי אנחנו רוצים לחיות. אנחנו לא אנשי פוליטיקה ולא אנשי ויכוחים. נמאס לנו להסתובב כאן כמו קבצנים."

"עדיין קשה להגדיר את היחס של ישראל אלינו. בדרך כלל, כל מי ששולט כאן, הוא הטוב. אנחנו אנשים קטנים ומוכנים לקבל כל שלטון שיהיה. אבל אם לדבר על יחסים בינינו לבין ישראל, אין עוד יחסים כאלה. אנחנו עוד לא הגענו אפילו לתקופת נסיון. ואנחנו גם לא יודעים אם ישראל תישאר כאן או לא. אבל אם מדינת ישראל היתה באה ואומרת: טוב, אני מוכנה לקבל אותכם ולעזור לכם לעבוד ולהרוויח את לחמכם, היינו כולנו שמחים. כי אנחנו כמו סחורה. אם לא קונים אותה, היא מתלקלת."

לאיסמעיל, שסיים שמונה כיתות בית-הספר העממי ביפו, נראה הרעיון של הקמת מדינה פלסטינאית מוזר במקצת. ("מה שלא יהיה, תהיה זאת מדינה קטנה, וכל מיני אנשים ירצו לבלוע אותה.") אולם רעיון המדינה היהודית-ערבית קסם לו. "זה הרבה זמן שאני תופס את עצמי חולם: מה היה קורה אילו במקום לשמוע לדברי המנהיגים הערבים, היינו שומעים לדברי היהודים? היינו עכשיו חיים זה לצד זה, ואם היה משהו מהחוק נוסה לתקוף אחד מאתנו, היינו שנינו נלחמים בו."

"אולי זה עדיין אפשרי. כי אם ישראל היתה מבטיחה לנו שיווי זכויות ולוקחת אותנו להיות אזרחים שלה, הרו הרבה ערבים מעדיפים לעשות אתה ברית וללחום לצדה של מדינה חזקה, מודרנית ומתקדמת מאשר לצד המדינות הערביות שאנחנו ראינו מה ערכן."

★ ★ ★

את דעתו על בעיית הרצועה והפליטים, הביע ויקטור בשארה במשפטים מצוחצחים, בהירים. ויקטור בשארה הוא מנהל בנק ברגליז בעזה, אחת הדמויות המכובדות שבבעיר. הוא נוצרי, יליד נצרת, שעבר לנהל את הסניף המקומי של הבנק האנגלי הגדול כבר בשנת 1940.

לדעתו יהיה הפתרון הגוה ביותר לכל הבעיה, אם תושב רצועת עזה תחת שלטון האו"ם. "דבר זה היה מבטיח את השקט באזור. ובד השקט, מוכן האו"ם — כלומר: אמריקה — לשלם כסף רב, ללא הגבלה של זמן. מכסף זה, היו יכולים לקיים את תושבי הרצועה בקלות."

אולם גם הוא יודע שדבר זה אינו אלא פתרון זמני. "בשעתו, ניהלה ישראל משא ומתן עם המלך עבדאללה, שהיה מושתת על עקרון בסיסי אחד: עזה תצורף לממלכת הירדן, ותינתן לה רצועה חופשית שתחבר אותה עם המובלעת ליד חברון. תמורת זאת,

זוהי דמותה של עזה. נער זה, המציע סיגוריות מקומיות ואנגליות לכל עובר ברחוב, הוא אחד ממאות רוכלים הממלאים את רחובות העיר. לא איכפת לו מי שולט; העיקר שהוא יכול למכור את מרכלתו ולהתפרנס — גישה אופיינית כמעט לכל בני העיר.

שהיו רוצים שהשלטון המצרי יוחזר לכאן. אילו הציעו להם לעבור לישראל ולהיות אזרחים ישראליים, היו כמעט כולם מקבלים ברצון את האפשרות לעזוב את המחנות.

★ ★ ★

לא כל ערבי ברצועת עזה יש לו דעה ברורה מה צריך להיות עתידו האישי או עתידה של הרצועה. ואם יש לו דעה כזו, אין הוא תמיד מוכן לומר אותה בגלוי. כזה הוא עבד אל-מדיר חסן. הוא נשוי ואב לשני ילדים, גר במחנה הפליטים של ח' יוניס.

למעשה, עבד אל-מדיר הינו פליט רק במובן זה שהוא מחזיק תעודת מוון של סוכנות הסעד של האו"ם. הוא עובד את כפרו, פאלוג'ה, עוד לפני ההגירה (היציאה) הגדולה של 1948, כאחד מאלפי הפלחים שהיו עובדים מדי שנה מהכפר אל העיר, לחפש קיום נוח יותר. הוא בחר בעזה, כי שהאנגלים ישבו בה עדיין.

דעתו המוצהרת על השלטון היא: "השלטון תמיד טוב. מי ששולט, אנחנו קוראים לו יא סיד, ועושים את רצונו בחיוך. היו המצרים; המצרים טובים, ישנם היש ראלים; הישראלים טובים. מחר יבוא כוח בינלאומי; הבינלאומים טובים. לנו זה לא איכפת. לנו חשוב רק שיתנו לחיות ולעבוד. כאשר החלו הקרבות על רצועת עזה, הסתגר עבד אל-מדיר, בן ה-25 יחד עם בני משפחתו, בבלוקון שלו, נעל את הדלתות והחלונות. "חשבנו שזה הצבא המצרי עושה תמרונים בסביבה. וכשצבא יורה, מוטב לא להסתובב בחוץ — לא חשוב איזה צבא!" עם גמר היריות, יצאו יושבי המחנה מ' בתיהם וראו חיילים מסתובבים בנייהם. לדבריו, לא תיאר לעצמו עבד אל-מדיר כי אלה חיילים ישראליים. "כל הזמן סיפרו לנו דברים כל כך נוראים על היהודים, אמרו לנו שהם רק רוצים לבוא למחנה שלנו כדי להרוג אותנו ולאנוס את הנשים שלנו. והנה, כבר עבר למעלה מחודש מאז הכיבוש, ולא עשו לנו שום דבר."

הגבר הצנוע, בעל החיוך התמיד, יודע להסיק מסקנות מפוקחות: "היום אנחנו עוד נחשבים כתושבי אזור כיבוש, ומתייחסים אלינו כסדר. אם יעשו אותנו אזרחי יש ראל, בוודאי יתייחסו אלינו עוד יותר טוב. יתנו לנו אדמה, ויתנו לנו לפתוח חנויות, לעבוד, להרוויח כסף, לבנות בתים. זה יהיה דבר טוב מאד. אז כל הערבים האחרים ישמעו על זה והם יתחילו לשאול את עצמם: איך זה שהקרובים שלנו שנשארו בעזה כותבים שהם מבסוטים? זאת אומרת שהיהודים הם לא רוצחים, וכל מה שאמרו ברדיו כל הזמן זה היה שקר."

"כי למרות שאנחנו מוכנים לקבל כל שלטון באותו רצון טוב, בחוץ זה עושה רושם על אנשים אם השלטון הוא יותר טוב או יותר רע. ואם כאן, למשל, היינו שומעים שישראל קיבלה חזרה פליטים מירדן ונתנה להם אדמה והם חיים מאושרים, אני בטוח שהיינו מחכים ליום שישראל תבוא גם לעזה ותתן גם לנו לחיות טוב. ואז לא היה נמצא אף אחד משוגע שילך להיות פידאי. אז היו הנכבדים של הפליטים עצמם דואגים שלא יהיו פידאיון. ולאט-לאט, היה בא השלום. וזה החשוב."

וזה, בעצם, הוא מה שמדינת ישראל מנסה להשיג, מה שנים רבות.

משפחת פליטים. אלה הן שלוש פליטות, החיות עתה במחנה אל-רימאל. ביפו, חיו בדירות נאות; בעליהן התפרנסו טוב. כיום, חיות הן על קיצבות או"ם, שזולחות את בניהן לאסוף עצים יבשים להסקה, ומשתדלות בכל כוחן לשמור על נקיון הבלוקון שלהן. משאלתן הגדולה בחיים: "לחזור לחיים תקינים, לא במחנה. אם ישראל תהיה מוכנה לקבל אותנו, נעבור לשם בשמחה רבה."

היה עבדאללה מתחייב ליישב בארצו את כל הפליטים ולכרות שלום עם ישראל. אך מצרים והאוכלוסייה הערבית התנגדו לכך, כי לארץ כזאת, לא היה מעולם כל בסיס כלכלי, ולא היתה יכולה להתקיים לזמן רב."

מה היה קורה אילו הציעה ישראל כיום לקלוט בחזרה את כל הפליטים שברצועת עזה ולהעניק אזרחות ישראל לכל תושבי הרצועה? לבנקאי המעשי לא היה כל פיקפוק: "לא היה כמעט ערבי אחד מהרצועה שלא היה מסכים לה."

כי, סוף-סוף, למרות שישנם גורמים רבים המעוניינים בהמשכת המצב הקיים, המוליד איבה ושינאה בלי גבול, הרי הפליטים עצמם אינם נמנים על גורמים אלה.

"תושבי הרצועה היטב מה שנעשה בתוך מדינת ישראל. הם יודעים על הקשיים הכלכליים שלה. על האנטלה, על בעיות הרכוש הנטוש, ואלה, כמובן, גורמים חשובים מאד, כשאדם בא לקבוע את דעתו על העתיד. אולם, מצד שני, קובע הוא, תושבי הרצועה מכירים את השלטון המצרי. ואני מסופק אם תמצאו רבים ביניהם

תולדות

בפעם השלישית

שמו של ד"ר (להיסטוריה) שלמה סימון נודע לציבור הרחב פעמיים בשנה האחרונה: פעם הופיע כאחד הנאשמים במשפטו של עמוס בן-גוריון, בתור אחד האחראים הפורמליים לחברת של שורת הסתנדרים. בפעם השנייה נודע שהוא פרש באופן הפגנתי מן השורה, כמתאה על פעולתה נגד אישים שונים, ביניהם ח"כ הפועל המזרחי יצחק רפאל.

השבוץ התפרסם שמו של שלמה סימון זון בפעם השלישית: סוף סוף נמצא מו"ל לספרו. המו"ל: מוסד חרב קוק, ירושלים. מנהל המוסד: ח"כ יצחק רפאל.

פרשת שטינברג

פגישה במטה הארצי

על דוכן העדים בבית-משפט השלום בתל-אביב, עמד השבוע גבר חסון, בטוח בעצמו. היה זה עד התביעה, סמל משטרת ישראל אנונימי קאדיס, שבא לספר מה ידוע לו על פרשת העברתו של האונת הערבי אחמד שומלי מהמשולש, אל מחוץ לאזור הממשל הצבאי.

סיפר קאדיס, בתשובה לשאלותיו של פרקליט המחוז יעקוב בראור: "באחד הימים קרא לי הקצין שטינברג למסדרון.

עד קאדיס
"בסך שפחדתי"

הוא ביקש ממני להשיג הצהרה מאיזה ערבי יפואי, בה יאמר שהוא מוכן לתת עבודה ומקום מגורים לאחמד שומלי. הוא הסביר לי שכל העניין פורמלי ושומלי לא מתכוון לגור ביפו, כי אם רק לצאת מאזור הממשל הצבאי. הלכתי ליפו, מצאתי את סלים דלק, שהוא מכר חתיק שלי. הסברתי לו את העניין והוא חתם על מה שאני כתבתי בערבית ותרגמתי אחר כך לעברית. לא הקראתי לו, רק התחמתי אותו."

משמעות סיפורו של קאדיס היתה ברורה: הוכחה האשמתו של המפקח הכללי של המשטרה כי שטינברג עזר לשומלי לצאת את האזור הסגור בטענות שוא.

אלא שבשעת חקירתו הראשונה, במשטרה, מסר הסמל קאדיס שתי עדויות על פרשה זו — שתיהן שונות זו מזו. את השתלשלות המאורעות בין מתן העדות הראשונה לשנייה, ניסה לשחזר הסניגור, שמואל תמיר, בחקירתו הנגדית. הוא רק

(המשך מעמוד 4)

אדם תמסכן את נפשו שלא בימי קרב, "עיסור עוז", "עיסור אומץ", "עיסור שירות מצויין" ועיסור זכרון.

קבע סיני לבון, באחד מנאומיו הטרם: "החוק המוצע בא למלא חלל שהיה מורגש... מתן עיסורים יבטא את הוקרת המדינה לחייל ששירותו המצויין או אומץ לבו הם כבוד לה ומופת לחבריו לדגל". הכנסת הרגישה שאין כאן מקום לויכוח. ההצעה הועברה סהרחה לועדת-החקיקה ובסוף חוק הפרשה נראתה גמורה.

חזית חשמונאית. היתה זאת אשר ליה. בועדה נתגבשה חיש מהר הדעה כי שמות פשוטים, כגון "עיסור גיבור-חיל", לא יהיו בעלי השפעה חינוכית מספקת. חיה צורך בגיבורים של בשר-ודם. והם נמצאו בדמותם של יהודה המכבי ושמעון ברכוכבא.

הדעה היתה כמעט אחידה. אפילו משה סנה תמך ביהודה המכבי, הציע לבני הדור ללמוד מן המורד הגדול והמתקדם שמרד באימפריאליזם הזר ובשיעבוד הקולוניאלי. לא היה חסר הרבה כדי שיהודה המכבי יהיה לסמל המלחמה בחליטת-הארץ. מחרות עד מקמי השתרעה חזית חשמונאית משותפת.

אולם בינתיים קרה משהו: כתוצאה מן הקונגרה המסתורית סולק פנחס לבון מן תפקידו, חזר דויד בן-גוריון משדה-בוקר. הוא יצא מיד מהתקפת מצח על המכבי וברכוכבא.

טען ביגוי בועדה: אלה הם גיבורים של דור ציוניסטי. ההיסטוריה העברית מתחילה בימי התנ"ך, ומצביאה היו יהושע בן-נון, דויד המלך, עוזיאל המלך. אויבי ביגוי לחשו מאחורי גבו שהוא לא התנגד כל כך לברכוכבא כפי שהתנגד לפנחס לבון. לא היה לו חשק ללחום בעד הצעת-חוק. שהציע קודמו, שאינו אהוד עליו כלל ועיקר.

חנה ושבעת בניה. אולם בן-גוריון נשאר במיעוט גם בועדה. התלוצץ ח"כ חרות המשופם, ד"ר שמשון יוניצ'מן: "בהצבעה התגבר יהודה המכבי על יהושע בן-נון, וברכוכבא ניצח את דויד המלך."

אולם לא ייכנע איש כביגוי. כשחזרה הצעת-חוק למליאת הכנסת, לקריאה שניה ושלישית, נערך ויכוח אנרכי, כמעט חסר תקדים. בים של הסתייגויות והסתהגויות להסתייגויות הוציא כל ח"כ מכיסו את הגיבור האהוב עליו: לא נשכח אפילו שחיה-חיות לנשים. בין ההצעות: "ע"י טור חנה" (ושבעת בניה), "עיסור דבורה הנביאה", "עיסור מצדה". ביגוי עצמו קפץ מדי פעם מכסאו, שיטע את דבריו הנוגים מים. אולם גם בשדה-קרב פרוץ זה נוצחו יהושע בן-נון ודויד בן-גוריון ודויד המלך.

אלא שביגוי קיבל סיוע מן האגף. בתמך רון מחוכם ומוהיר קם יצחק בן-אהרון, איש אחדות-העבודה, טען שישנם אידיו קים בפרוטוקול של הועדה. כדי לברר את הדבר, הוחזרה ההצעה כולה לועדה. בינתיים מתה הכנסת השנייה. לפי החוק הקיים במדינה, מתו עמה כל הצעת-החוקים שלה. חוק-העיסורים שבק חיים לכל חי, כך שגם מיבצעי הגבורה של סיני יישארו ללא ציון.

אלתרמן מוד מקישי. השבוע קם שמשון יוניצ'מן בכנסת, הציע הצעה לסדר-היום: לדון מיד בחוק חדש למתן עיסור רים. לחיזוק דבריו ציטט חייכ חתרותי שיר פאציפטי מובהק של המשורר הא-מריקאי ארציבאלד מק'ליש: "החיללים הצעירים שמתו לא ידברו — בכל זאת יישמע קולם / ...הם אומרים: מיתותינו לא שלנו הן / כי אם שלכם / ואשר תעשו מהן — רק הוא יהיה משמען / ...הם אומרים: הגה צוינו לכם את מר תותינו / תנו להן את משמען / תנו להן: קץ למלחמה ושלום-אמת / תנו להן נצחון הגומר מלחמות / ועושה שלום / תנו להן משמען."

ציטוט זה אמנם לא מצא חן בעיני בני גיי, ששכח כי הוא עצמו קרא לא מכבר בכנסת שיר שלם של נחן אלתרמן. בכל זאת הבטיח: המטכיל עוסק בהכנת הצעת חוק חדשה. לפי כל הסימנים, חייכנס המלחמה בין יהושע בן-נון לבין יהודה המכבי (או המקבי, לפי גירסה מדעית אחרת) לשלב חדש.

FRANK SINATRA ELEANOR PARKER KIM NOVAK

THE MAN WITH THE GOLDEN ARM

מכונים ומיוצר ע"י אוטו מרמינגר

סרט יוניטד ארטיסטס

בעל זרוע הזהב

פונק סינטרה • אלינור פרקר • קים נובק

מוצג בקולנוע, "אוריון" בתל-אביב

שחור על גבי לבן

קומדיה מקורית מאת אמרים קישון

מכירת הכרטיסים החלה

הצגות בכורה
מוציא-שבת, 29.12.56, ת"א
יום א', 30.12.56, תל-אביב
יום ב', 31.12.56, תל-אביב
יום ג', 1.1.57, תל-אביב
יום ד', 2.1.57, ראשון-לציון

תיאטרון "הבימה"

• בשעה שהוא מזנק לעבר צלם העולם הזה כדי למנוע אותו בכוח מלצלמו.

• הטעות כי פירוש השם הוא "איש המקבת", החולס כפטיש.

מתהיה שינויים

מי שגר פה, לא מת אף פעם.

בית-הספר החקלאי במקום. שמעון סגל (55), יליד טבריה, הוא עובד מחלקת חולי הנפש במחנה העולים של הסוכנות, בפרדסי חנה. בזמן האחרון, התמסעה העבודה במחלקתו, לכן הסכים שמעון לקבל לטיי פול חולת נפש זקנה ושקטה, מטעם לשכת הסעד בחורה.

לפני כשבוע הגיעה אל ביתו פסיה שינויים (61), אשה בעלת זקנן קטן, פה חסר-שיניים ועיניים מעורפלות. הטיפול בה לא דרש הרבה. פסיה היתה ישנה רוב שעות היום, אוכלת מעט, משוחח עם עצמה באדיש בשאר שעות היום. כל נושאי שיחותיה עם עצמה נסבו סביב משפחתה, שהושמדה עלידי הנאצים, וסביב בעלה השני, הידוע בשם יוסלה המגנן, מנגן רחוב שהוכנס לאחרונה גם הוא לבית חולירוח.

ביום השני האחרון קמה בהלה בבית משפחת סגל. פסיה הזקנה לא קמה ממיטתה בשעה שש בבוקר, כמנהגה. גם בשעה שבע וחצי לא קמה. אנשי הבית ניגשו לעוררה. הם מצאו אותה שוכבת, גופה גלוי וידיה מתוחות, עיניה ופיה סגור. רים — „כמו קרש“, אמרה בעלת הבית. ניסו לעוררה, לצעוק באזניה, למרוט את חטמה, להושיבה. לשוא. פסיה לא קמה. „היא מתה“, פסקו לבסוף בני הבית וקראו לרופא.

המתה אמרה בוקר טוב. ד"ר רדנר, רופא קופת חולים המקומית, „רופא מצוין“ לפי עדות לקוחותיה, מיהר לבדוק את פסיה. לא היו לו ספקות: היא מתה. שמעון סגל אץ ללשכת הסעד בחורה, הודיע על פטירתה של פסיה. תוך זמן קצר נכרה הקבר בבית הקברות בחורה, איש החברה קדישא ניגש לקחת את הגופה. למראשותיה של פסיה הודלקו שני נרות.

עוד אשר הגיעו איש החברה קדישא וידידת היחידה של פסיה, האופה קלרה קורר צה, הספיקה בעלת הבית להתחיל קופסת נרות שלמה. קלרה קורר פרצה בככיות אבל ובזעקות ליד מיטת ידידתה, ואז, לפתע, קמה פסיה ואמרה: „בוקר טוב.“

כאשר הגיע השוטף לקחת את גופתה של פסיה למכון הפתולוגי, מצא את המתה אוכלת ארוחת בוקר. פקידת לשכת הסעד בחורה, מינה, שבאה גם היא למי קום, התעלפה מיד. „חשבנו שיהיה לנו כבר עסק עם עוד מתה“, אמר שמעון סגל.

איש החברה קדישא הסתלק כלעומת שבא, כשהוא נושא עמו בארון אבנים וקרשים במקום גופה, כמנהג המסורת.

איש לא ידע לקבוע בדיוק מה קרה לפסיה. המשפחה, שאצלה התאכסנה קודם לכן, קבעה שמקרים כאלה הם די שכיחים אצלם וכדי להעריה יש לקררה במחט. ד"ר רדנר, שפסיה סרבה לתת לו לבדיקה מחודש, טען שמאחר שלא ידע על עברה של פסיה, לא יכול היה לדעת שהיא לוקה בקטלפסיה, תרומת-מחנה.

הצוה היחיד בכל הפרשה היה שמעון סגל, שסיפר לכל אנשי המושבה: „לבית שלי יש סגולה של מחיה מתים, מי שגר בו, לא מת אף פעם.“

בחוקי החברות היו מועטות. כשהחל לחפש יועץ משפטי מתאים, מצא אותו בדמות משה איון, עורך-דון יודני, שסיים את לימודיו בארצות-הברית.

משה איון ידע אנגלית היטב. הוא גם ידע שמן איננו יודע אנגלית. הוא ערך חוזה, בו נאמר שלאחר הקמת בית-החרושת והפעלת מכונותיו, יקבל איון שכר טירחה בערך של חמישה אחוזים משווי בית-החרושת. כמו כן, ינתנו לו חמישה אחוזים מן הסכום הכולל של מניות שמשון, ועשרה אחוזים מחלקו של מן בחברה. איון גם יהפוך להיות אחד ממנהלים הקבועים של החברה.

כשתחם מן על החוזה, שנערך בשפה האנגלית, חתם מיד גם על חוזה נוסף, בו נאמר כי חמישים אחוזים ממה שיקבל איון על סמך החוזה הראשון, יעברו למן עצמו.

לפני שנים מעטות, החל בית-החרושת הגדול, בקירבת הרטוב, סוף סוף לעבוד. משה איון הגיש את החוזה, תבע את שלו. החברה התנגדה. טענתו של איון בבית-המשפט היתה פשוטה: מן היה מנהל החברה. בתור שכזה חתם על חוזה רשמי. החברה חייבת לבצע אותו. עורכי-הדין של איון, קודם יחזקאל דוד גויטיין, ולאחר שמונה לשופט עליון, מיכאל כספי, היו בטוחים בנצחונם המהיר.

עורך-הדין של משמון, יהודה פרנקל, היה סבור אחרת. „החוזה הוא בלתי חזי“, טען בפני בתי המשפט הרבים, אליהם הוגשה התביעה בגלגולים השונים. נחום מן, לדבריו, לא היה המנהל הכללי של משמון, בעת שחתם על החוזה, ואילו משה איון, כעורך דינו, ידע שלמן אין כל רשות לחתום על חוזהים בשם החברה, בלא אישור מועצת המנהלים.

בינתיים עברו על משמון גילגולים גורפים. מן חדל להיות מנהל בפועל, נשאר אחד מבכלי המניות הבלתי-פעילים. החברה סרבה להכיר בהתחייבותיו. סירור בה הפך לעקשני יותר, כשנתגלה תוך ביורר המשפט החוזה הנגדי, בו הבטיח מן לעצמו חמישים אחוזים מזכויותיו של איון, אותן העניק בכתב, בהסתיימו על תפקידו הרשמי.

לימיון התביעה, מכר איון חלק ממנה לסוחר מראשון-לציון, זלמן פורר, חלקים אחרים לקונים בלתי-ידועים.

הדיון המשפטי התנהל חמש שנים. הפי רוטוקל המשפטי תפס 315 עמודי מכר נת כתיבה. פסקי-הדין, שהוצא עלידי השופט המחוזי שלום קסאן: משמון חייב למלא אחר תנאי ההסכם.

פרנקל, עורך-דין חתיק ומפורסם, חבר המועצה המשפטית, לא התיר. פסקי-הדין, בערעור שהגיש בפני בית-הדין העליון, היה לזכותו. „איון בחר בדרך לא יורר“, קבע בית-הדין, „תפשת מרובה לא תפשת“.

עתה התפנה משה איון לטיפול במשפטם אחרים. הפעם יהיה הוא הננתב. התובעים: כל אלה שקנו את חלקי תביעתו, שבוטלה עלידי בית-המשפט.

דרכי חיים

תחיית המתים

הסיפור המוזר של השבוע התרחש בפרדסי חנה, בבית משפחת שמעון סגל, ליד

של כספי, בעזרת משקאות חריפים. יתכן מאד כי כספי היה מרגיש יותר בנוח אילו חסר תמיר באולם בית-המשפט. כשנערמו גליונות העולם הזה לפני השופט, לא התאפק, שאל באנגלית: „האם זה באמת נוגע לענין?“ הוא דחה את המשפט ליומיים נוספים, ל-5 בפברואר. „מדוע אתה לא מגיש משפט נגד העורר הזה?“ שאל תמיר, בלעג. כספי, שידע את התשובה היטב, שתק.

דרכי אדם

אורח בעיר

עוצר ארבעת הימים, „העוצר הגדול“ שהוכרו עלידי הצבא הבריטי מיד אחרי תליתם של שני סמלים בריטיים בסביבות נתניה, בתחילת 1947, מצא את שלמה שפט ללא מחסה מתאים. שלמה, שהיה אז אחד מראשי מחלקת הרכש של האצ"ל, לא ידע היכן להסתתר.

פתאום נזכר: אבירי-בארה. בדקות האחרונות לפני התחלת העוצר הגיע לבית המוכתר של כפר סומל, ליד שכונת רסן התל-אביבית של היום. איברהים אבו ג'בארה, שהכיר את משפחת שפט מעסקים משותפים, הקשיב לדבריו שלמה, הכניסו לביתו באהלן וסהלן מסורתי.

כעבור שעה קלה, הגיע הצבא הבריטי לבית המוכתר. אבו ג'בארה, גבר חסון, בעל שפם שחור עבות, לא איבד את שלוותו. הוא פקד על משרתיו להריק את המזוזה, האכלו והשקה את החיילים העייפים. המפקד הבריטי החליט כי בבית כזה אין סכנה של טרוריסטים, אסף את אנשיו והסתלק. איש המחטרת היהודי ניצל. „לא אשכח זאת לעולם“, הבטיח למצורו. „אחזיר לך את גמולך אם אי-פעם תזדקק למשואה“.

אבו ג'בארה צחק. המוכתר העשיר לא חשב כי אי-פעם יבוא יום כזה. כבעל שטח של כמה אלפי דונמים מצפון לתל-אביב, שלוש מכוניות פרטיות ובית גדול ברחוב דיזנגוף, היה בטוח מאד בעצמו.

ידיד וזר. אבירי-בארה טעה. כשפרצה מלחמת העצמאות, עוד בטרם הכרזת המדינה, פקדה עליו המפקדה הצבאית של יפו לעזוב את סומל. כשהשיב להם שאינו מפתח מאשי, איימו עליו בביצוע פסק-דין מוות, שהוצא נגדו כמה חודשים קודם לכן, באשמת שיתוף פעולה עם היהודים. המוכתר נאלץ לציית.

הוא עבר ליפו, משם ברח בסירה לעזה. שם רכש לעצמו דירה נאה, המשיך לקיים אורח חיים עשיר, בעזרת כספים שהשיקע במדינות ערביות שונות. כאשר נכבשה עזה עלידי צה"ל, הפעיל אבירי-בארה את כל קשריו. היו אלה קשרים טובים, כי הפליט הראשון והיחיד שהורשה לחזור ולבקר את אדמתו וביתו היה המוכתר לשעבר של סומל.

שלמה שפט, שהפך בינתיים לאיש פריס ומגשר, ראה את ההזדמנות להחזיר זור למוכתר כגמולו. השבוע ערך מסיבה, הזמין את אבירי-בארה לכבוד אותו ואת אורחיו בנוכחותו. אך האורחים התאכזבו מאד: אבירי-בארה התנצל, טלפוניו, על כי סיבה מיוחדת מנעה בעדו מלהופיע. הסיבה: ידידו החתיק, שר המשטרה בכור שיטריה, אירח אותו בביתו באותו ערב.

משפט

סיפורו של חוזה

נחום מן היה חרשתי גדול בפולין. על כן, כשעלה לארץ-ישראל, בשנת 1934, היה חלומי להקים בה בית-חרושת למלט. כסף ומרץ לא היו חסרים למן. אחרי תקופה קצרה, הוקמה חברה המלט טלפולטני שמו, שאחד מחברי הנהלתה היה עורך-דין פליקס רונבלט, המכהן כיום בתפקיד שר המשפטים בממשלת ישראל, בשמו העברי פנחס רוזן.

המכשול הגדול ביותר היתה ממשלת המנדט, שלא ראתה בעין יפה כל פיתוח נוסף במושבה היהודית. בית-החרושת נשר סיפסוף כל התוצרת הבהירה הדלה שהיתה אז, ופקידי המנדט דחו את מן ושותפיו בלך ושוב.

מלחמת העולם השני הביאה את הגאולה. הצבאות עזלו במרחב היו זקוקים לביצור רים, וביצורים זקוקים למלט. מנהל ה"החבר" והשאל האמריקאי היה מוכן לספק מכוונות משומשות. חברת משמון קפצה על המציאה.

חוזה והסכם צדרי. מן, הרוח החיה של המפעל, לא ידע אנגלית. גם ידיעותיו

מה תיאור מאלף ביותר על דרך עבודתם של קציני המטה הארצי.

פגישה במטה הארצי. הסתבר כי קאדיס, סמל במדור הפלילי במטה מחוז תל-אביב, ופיקודו על שבער של שטיני ברג, הופתע באחד מערכי הקיץ שעבר כששני קצינים גבוהים של המטה הארצי הקישו על דלת דירתו, ביקשו ממנו בכל הנימוס לבוא אתם למטה, לחקירה.

החקירה היתה קצרה ושיגרתית. הקצינים מינקובסקי ואילון ביקשו ממנו להיעיד על קשריו עם עוזר המפקח המחוזי שטיינברג, שכבר ישב אז במעצר מש"ט. קאדיס סיפר את הכל. בין השאר סיפר כי שטיינברג פעם ביקש ממנו לסדר מקום מגורים ועבודה בשביל אחד ממורי דיעו, אחמד שומלי.

כשנגמרה החקירה, הוזמן הסמל להור פיע שוב במטה למחרת, לשיחה עם רמ"ח אליהו הופשטטר, ראש המחלקה הפלילית במדור החקירות. קאדיס נדהם. „לא כל יום מוזמן קצין עליון סמל פשוט למשרד“, הסביר לתמיר.

במשך הלילה, היתה לקאדיס שעות לחשוב. בבוקר, הוא מיהר לפגישה. נתנו לו לחכות במסדרון. כאשר ראה את מינקובסקי, חקרו מאמש, עובר, ניגש אליהו הודיע כי הוא רוצה לתקן כמה עובדות בעדותו הראשונה. מינקובסקי נענה ברצון. בעדותו השנייה, סיפר קאדיס את הגירסה שהשמיע השבוע בבית-המשפט.

כיצד זה שבמשך 12 שעות התרענן וזכרון במיה נירת עד כדי כך, שיכולת למסור עדות חדשה לגמרי? ביקש תמיר לדעת.

„בלילה חשבתי על כל הענין“, השיב העד בגלילי-לב. וכעבור כמה דקות, בה שיבו לשאלה אחרת, הודה: „בטח שפיחדתי. אני גוי (נוצרי) בין יהודים!“

איון משתי העדויות, אם כן, היתה הנכונה? השיב קאדיס, בתקיפות: „השני!“

ומנין הבטחון כי הוא אומר את האמת? גילה הסמל: באותו בוקר, לפני שהופיע בבית-המשפט, נקרא לפגישה שניה עם רמ"ח הופשטטר במטה הארצי, ובפגישה זו הוכיח לו הקצין העליון כי עליו לסמך אך ורק את האמת — דבר שאין קציני המטה כנראה, בטוחים כי פיקודיהם יעשו ללא הוראה מיוחדת.

פרשת עמוס

עתון נכבד מאד

חבילה גדולה של גליונות העולם הזה, כל אחד מהם מסומן בתוחית קפדנית כנאה לחומר שימש יסוד למחקר מדי ע"י היתה מונחת על השולחן. מאחוריה עמד מיכאל כספי, נומר-הקומה, ממושק ועצבני, הגיש את הגליונות בזה אחר זה לנשיא התורן של בית-המשפט המחוזי, זאב צלטנר, תוך ציון מספר הגליון, העמוד והטור המסומן. „כמו גיבסון על העדויות“, ליגל עורך-דין צעיר.

מה שביקש כספי להוכיח, בגילגול זה של משפט עמוס בג'וריון, היה כי „עתון נכבד מאד“ ממשיך להתקף את עמוס בג'וריון מדי שבוע, בשעה ששורות ה"חנותים" מבקשות לדחות את המשפט.

מדוע לא? במשך חודשים לא מיהר פרקליטו של עמוס להחיש את בירור המשפט הגדול. לפתע פתח בהתקפה רח"ב: דבר פירסם במפתיע מאמר ראשי בו דרש להחיש את הדיון, כספי התנגד לדחייתו למשך כמה ימים. מה קרה? הסיבה היתה פשוטה עד להפליא. בחר דש ינואר יתברר הערעור של משפט קסטנר הגדול, בבית-המשפט הגבוה לצדק. יתכן כי יימשך גם בימים הראשונים של חודש פברואר. אם יהיה שמואל תמיר עסקו באותו משפט, לא יוכל לספל ב"משפט בג'וריון". כספי קיווה להוציא את תמיר מן הסיכוב הבא של המישחק.

עצבנותו של כספי במשפט זה לא היתה סתמית-סיבה. כבר עתה היכה גלים בלתי-צדוים: השופט המחוזי יוסף לם העביר למועצה המשפטית את הפרסוקל של ישיבה קודמת, בה נשפך אור מזור מאד על צורת גביית עדות בידי עוזרו

גיבסון על העדויות הוא ספר טטני דרטי על חוק העדויות, שעורכי-דין רגילים להסתמך עליו בשעת בירור משפטים.

מן הטרקטור אל הטנק

אליהו גינות

צו הקריאה הגיע אל טוראי אליהו גינות כשם שהגיע אל חבריו. אולם אליהו גינות היה פצוע. ידו נפגעה בתאונה ותעודה רפואית שנמצאה עמו הכריזה כי הוא אינו כשר לשירות צבאי. אליהו דחף את התעודה לכיסו, ארו את חפציו ויצא את ביתו שבחררה, כשהוא מסביר לאשתו המודאגת: "מה תועיל התעודה? האם היא תוכל לתפוס את מקומי בטנק?"

משה, בנו בן השלוש וחצי של אליהו, רץ אחרי אביו בקריאה: "אבא, תחזור! וחביא לי דברים טובים!" כאשר חזרו הי חיללים לבתיהם, קיבלה שושנה גינות מכ"ת מבצלה, בו כתב: "הודאי תדעי להסתדר בלעדי. בשום אופן אל תזניחי את הגינה. סליחה על הכתב, ידי עוד לא בסדר." שר שנה היתה בטוחה כי אם ידו של בעלה פצועה, אין הוא בחזית. לכן לא דאגה במיוחד.

אולם כעבור ימים מספר, במוצאי שבת, הופיעה בביתה צפורה דנין, אשתו של עזרא דנין, אצלו עבד אליהו כטרקטוריסט. שושנה לא הבינה מדוע שקטה כל כך הארחת היא שאלה אם יש ידיעות מבצלה. התשובה היתה: "הוא היה ואינו."

נזכרת השבוע שושנה: "לא הבנתי מה שהם אמרים. לא האמנתי, עד שפקיד קצין העיר הוציא את המברק שקיבל. רק בלילה הבנתי מה שקרה."

אליהו נולד ברומניה, לפני 25 שנה. כאשר נכנסו הגרמנים לעירו, ברחה המשפחה לאוקראינה. שם ניספו הוריו ואחיו. יתום, ללא מכר, צורך אליהו לקבוצת ילדים שהתגלגלה והגיעה לבסוף לארץ, ב־1943.

הוא נשלח לקיבוץ חפץ חיים של אגודת ישראל, שם חי כשלוש שנים. שם גם למד לנהוג בטרקטור, שהפך מאז להיות תחביבו הגדול. ללא כל הכשרה או הוראה, היה למכונאי טרקטורים. מהקיבוץ עבר אליהו לחיות עם אחותו שגרה בחדרה, החל לעבוד בחקלאות וישיבתי הסביבה — תמיד על טרקטור.

האהבה לטרקטור הולידה כהמשך ישיר אהבה לטנק. כשגויס אליהו לצבא, נשלח מיד לקורס טנקיסטים, סיים בהצטיינות את קורס הטנקיסטים הראשון בצה"ל. עד סיום שירותו הספיק ללמוד את כל מקצועות הטנק, נקבע כחותחן.

כאשר השתחרר מהצבא, נשא אליהו אשה. זה היה לפני שש שנים בדיוק. הוא היה אז בן 19 ואילו אשתו, ילדת רומניה שהגיעה דרך הולנד, צעירה ממנו בשנתיים וחצי. משך שנים עבד אליהו וחסף. הצעיר בעל העינים הירקות, שתוכן כל חייו היו המכונות החקלאיות, חלם לרכוש דירה משלו. לפני שנה הצליח: הוא רכש דירה בת שני חדרים, עליה נשאר חייב סכום כסף. לכבוד הרכישה ערכה המשפחה מסיבה. התפאר או אליהו: "סוף סוף, נתחיל עכשיו כמו משפחה ממש."

לפני שנה בערך קיבל אליהו צו קריאה לצבא. אשתו דאגה מאד נוכח קריאות-הפתע. כעבור יומיים חזר אליהו הביתה. "חבל שלא היית בחיפה", סיפר לאשתו, "נהגתי בטנק הראשון במצע' העצמאות."

אולם אליהו לא היה רק חייל של מצעדים. הוא נהג בטנק אל הקרב, ובקרב נפל.

חלום על זוג גלגלים

אביו של רפאל גוזדין היה צייר. כיום הוא בעל קיוסק קטן במשרד לשכת הגיוס בפתח תקוה, המוכר גוון וממתקים לאלה הבאים להתייצב לשירות צבאי. אולם עוד לפני עשר שנים, היה צייר מצליח בפאריס, עיר מולדתו. גם אמו של רפאל היא צרפתייה ילידת פאריס, העיר בה נולד רפאל עצמו.

הבן גדל בעיר האורות, באווירה אמנותית, בוהמית-למחצה. הוא לא יכול היה שלא לרשת מאביו את התכונות האסתטיות ואת הנטייה לצייר. הוא החל לעסוק בזה מגיל צעיר. אך לא היה אלה הציור או האמנות שהעסיקו את מוחו ואת דמיונו. את מקומם תפס מכשיר גשמי ביותר, שדוקא בו מצא רפאל את היופי העליון: היה זה זוג אפניים.

ספורט האפניים הוא הספורט הלאומי של צרפת. הספורט זה פרנס — מירוש האפניים השנתי, הנמשך לאורך אלפי קילומטרים, משגע מדי שנה מיליוני צרפתים. רפאל היה עוד ילד כשהחל לחלום על אפניים.

לפני תשע שנים, ערב מלחמת העצמאות, עלתה משפחת גוזדין לארץ. האב השתתף כמפקד באחד הקרבות, נפצע ברגלו והפך נכה. עם בנו הבכור רפאל ושתי בנותיו הצעירות יותר, התיישב ברמלה הנוטשה. מאוחר יותר, קיבל מטעם הממשלה את הקיוסק בלשכת הגיוס בפתח-תקוה, והעתיק לשם את מגוריו.

רפאל למד בבית-הספר העממי, היה בן 14 כשקיבל לראשונה את זוג האפניים שבה הירבה לחלום עליהם. היו אלה אפני ספורט משוכחים: הם מילאו את חיו של רפאל בתוכן ממש. הוא התאמץ למירוץ, השתתף בכמה תחרויות מקומיות, כשהוא מקוה ליום הגדול בו יהפך לאלוף על אפניים.

אולם המצב בבית החמיר. הילדים גדלו והתביעות גדלו גם הן. רפאל הוכרח להפסיק את לימודיו, לרכוש מקצוע. הוא התקבל בבית מלאכה לטכנאות קירור בתל-אביב, הוא למד את המקצוע.

בשעות הננאי הוסיף לעסוק בהובי הגדול. רק כשהיה נופל למשכב היתה ההשראה פוקדת אותו שוב ורפאל היה מצייר בכשרון רב רישומי עפרון, בעיקר פורטרטים וקריקטורות. אותה תקופה הצטרף גם למעוז בית"ר בפתח-תקוה, החל להתעסק גם בספורט האיגרוף.

החינוך הלאומי בבית"ר רכש את לב רפאל אל בסיסות שיחורור המולדת כולה. ברוח זו התגייס לצה"ל. הוא הוצב לחיל השייון. בחופעתו האחרונה נפרד מאביו, שנשקו ברחוב, בהפצצה: "אבא, אל חשק אותי ברחוב, לא יפה שכולם רואים." כיום השנים ה־2 לנובמבר, ישב רפאל בוחלם שנע בראש טור משוריין לעבר אחד הכיסים האחרונים שנותרו בידי האויב. קרוב ליעד, עלה הוחלם על מוקש. האנשים בתוכו ניסו לקפוץ הוחצה; באותו רגע פגע ברכבם פגז מתותח אנטי-טנקי, שהיה מוסתר בחורשה. רפאל היה בין ההרוגים.

האב היה בקיוסק כשהודיעו לו על נפילת בנו. תחילה לא הבין מה שאמרים לו. כשהבין — התעלף. אולם משפחת גוזדין לא בכתה ולא התאבלה. אמר האב: "אני גאה בבני. אין לי צורך להתאבל."

רפאל גוזדין

זוּפְּרִים ההוֹלָכִים רֵאָאָנוֹה

הם באו מן הפזון במעברה ומהדירה המפוארת בצפון העיר צברים מבני הדור השלישי ו-18 בני עליית הנוער דוברי תריסר לשונות שרק דבר אחד היה משותף להם: רגש הכבוד העצמי הנכונות לחוש לעזרת חבר להיות ראשונים בקרב, בסכנה ובמוות.

"אף פעם לא אהסס!"

אביגדור עמנואל

בפתח הכתבה על חללי מלחמת סיני, שהופיעה בגיליון האחרון (העולם הזה 1001) פורסמה תמונה נוגעת ללב. התמונה, בה נראה אדם מחבק צעירה מתיפתח ליד קבר, הביעה יותר מאלף מלים של תיאור את גיון המשפחות השכולות, ואת אבל האומה על מותם של יוצריה.

התמונה צולמה בשעת האזכרה בבית הקברות הצבאי בבארי. האנשים היו אביו וחברתו של טוראי אביגדור (ויקי) עמנואל. ויקי נהרג ב־31 באוקטובר, בשעת הסתתרות על אחד המוצבים שבידי האויב. לאחר שפוצצה הגדר והפורצים זינקו אל תעלות הקשר, לא קידם איש את פניהם בתוך החפירות. ראשים בודדים של חיילי אויב בורחים נראו בתעלות. לפתע נפל ריי מון יד והתפוצץ בתוך התעלה. "נפצעתי!" צעק ויקי. חובש מיהר אליו, חבריו מיהרו גם הם, נשאו אותו על ידם. ויקי התרומם במאמץ, והביט לעבר רגליו: "חברה, הרג ליים הלכו לי..." אלה היו המילים האחרונות שלו.

ויקי לא אהב את המלחמה. "המלחמה היא דבר לא נעים שצריך למנוע אותו", כתב במכתב לחברה. "אינני מפחד מפני המלחמה, ואם יהיה צורך בכך אף פעם לא אהסס." "אני בטוח בכך שבסופו של דבר יהיה שלום", כתב ויקי במכתב אחר, "הערבים הם אויבינו כרגע, אך לעולם איני שונא את האויב."

ילדותו של אביגדור היתה ילדות קשה ומלאה סבל. הוא נולד לפני 19 שנה בעיר טמשורה, רומניה. לידתו היתה קשה, נמשכה כשלושה ימים. כתינוק היה חלוש ורגיש. בגיל ארבע, הואשם אביו במשפט ריגול ובגידה ברומניה. הועסק בעבודת כפיה במחנה. האם פוטרה אז מעבודתה והמשפחה נשארה נטולת פרנסה. ויקי הרוה סיעע בהעברת סלי סחורה, עזר לקיים את נפשו ונפש האם.

בתום המלחמה עלתה המשפחה דרך יגוסלביה לארץ, לאחר חניה ארוכה בקפריסין, לשם נשלחה עליידי הבריטים. בארץ התיישבה בכפר סירקין, שם החל ויקי לראשונה בלימודיו. לאחר שסיים את לימודיו בגמנסיה, יצא ויקי, שהיה חניך התנועה המאוחדת ומדריך בקן פתח-תקוה, להכשרה עם חבריו בחמדיה, בעמק בית-שאן. תלמו הגדול היה לצאת ולהקים ישוב בעין ראדין. אמר ויקי בלוגו, לאחר שהרעיון נדחה על-ידי בני הכשרתו: "אין חלוציות בארץ זאת! כל אחד מחפש את נוחותו הפרטית ואינו מעלה על דעתו אפילו דבר כמו חזון או התלהבות נעורים. משום מה יש לחברים אלה לחשוב את עצמם לטובים מאחרים, רק משום שהם עובדים במסגריה בחמדיה ולא בתל-אביב?"

ויקי, שאהב להתחוכך, והעיד על עצמו כי "כל חיי הם מאבק, תמיד אני נאבק למען משהו או נגד משהו", גויס לצה"ל. כחייל היה צייתן וסבלן, הוכיח כושר סבילות רב. בתחרות ריצה של 20 קילומטר, היה בקבוצה שהשיגה מקום ראשון בצה"ל. בצעידה הגדולה של 160 קילומטר, היה ויקי לפני הסיום במצב של חוסר הכרה ואובדן חושים, אף על פי כן המשיך לצעוד עד הסיום.

החובש שרצה למס

כל חייל פוחד מפני טבילת האש הראשונה. תפקיד האימונים הצבאיים הוא לסלק את הפחד הטבעי הזה מלב החייל. באימונים מחזירים ללב החייל כי הוא חייב למלא אחר פקודות מפקדו בכל מצב ובכל עת, מעמידים אותו בתנאי לחץ וסבילות קשים ומחייבים אותו לחשוב. חלק מאימוני עובר החייל באש חיה כדי שיתרגל לשריקת הכדורים מעל ראשו ולהתפוצצויות סביבו. כל זה נעשה כדי שיעמוד במבחן האש. אולם כל זה אינו דומה כלל למבחן האש הראשון. החייל יודע זאת. הוא מפחד.

גם אפרים ציילר התירא מטבילת האש. בכל פעם כשהיה פוגש מכר או קרוב שהתנסה במבחן עליון זה היה שואל אותו לרשמי ולחיוותיו בקרב.

באחת מפעולות התגמול מעבר לקוי האויב השתתפה גם יחידתו. אמר אפרים לאחר הקרב: "לא האמנתי שכל כך פשוט להימצא בקרב, הרי זה כלום."

אולם פעולת התגמול הייתה אך מבצע פועל לעומת מה שציפה לאפרים כמה חדשים מאוחר יותר, עם פרוץ מערכת סיני. הוא היה בכח הראשון שהוטל לזירת הקרב מעבר לקוי האויב. למעלה מיממה שלמה היה הכוח מנותק לחלוטין מכל קשר ליחידות אחרות, כשהוא מותקף באש אווירית. כמה מהאנשים נפצעו, וטוראי ראשון ציילר מילא את שליחותו כחובש במסירות.

מאוחר יותר, כשנכנס הכוח בקרב פנים אל פנים עם האויב, ומספר הנפגעים היה

אפרים ציילר

רב, שוב הוכיח אפרים כי כל חששותיו בטרם קרב התבדו, הוא סיכן את עצמו לא פעם בחבישת חברים פצועים, ניצל מפגיעות. רק בתום הקרב העיקרי, כשהי דרך אל הסואץ היה פתוחה והיחידה התקדמה דרומה, נפגש גם אפרים.

למעשה לא חשב אפרים מעולם להיות חייל רגלי. שאיפתו הגדולה הייתה להיות טייס בחיל האוויר. הוא נולד בשנת 1937 בהונגריה. מאורעות המלחמה עברו עליו כשהיה עוד ילד, ולא יכול להיבנם. בתום המלחמה עברה משפחתו ללונדון, שם למד אפרים בבית הספר. לאחר מלחמת העצמאות עלתה משפחתו לארץ. הייתה בין מסידי מושב עולי המעמד הבינוני ניר-

ישראל, ליד אשקלון. אפרים נשלח למוסד החינוכי בכפר הנוער ניצנים שבאותו איזור. שם למד לנהוג בסרקטור, לימוד שהפך לו לאחר מכן למקצוע, ושם גם החל להתעניין בת' עופה. הוא היה פעיל בגדנ"ע אויר, עבר קורס דאיה ולאחריו קורס טיסה במטוסים קלים. 17 שעות טיסה נרשמו לזכותו. הוא קיווה כי בצבא יצטרף לחיל האוויר ויוכל לטוס במטוסים של ממש. למטרה זו שקע בלימודים עיוניים מפרקים, בנה דגמים של מטוסים, עסק תקופה ארוכה בהדרכה בגדנ"ע אויר.

לפני שנה גויס, אולם לא התקבל לחיל האוויר, נשלח תחת זאת ליחידת חיל רג' לים. הוא לא התמרמר ולא התאונן. אך את אהבתו למטוסים לא שכח. בהזדמנות הראשונה חזר אליהם על מנת לנטשם עוד באויר. הוא עבר קורס צינחה. הצניח האחרונה היתה גם פרידתו האחרונה מהמטוס.

שנה אחת של אושר

בפתח בית אדום רעפים, בשיכון פגיה בפתח-תקוה, ישב שלום תם וגרד בוך מסוליות נעלי. התימני בעל פיאות הכסף לא זכר בדיוק את גילו. "אולי 50, אולי חמישים וחמש", על כל פנים הוא ידע דבר אחד: הוא זקן מדי בשביל המדינה הזאת. כוחו של שלום תם עוד במתניו, הוא מוכן לכל עבודה שהיא, תהיה זו עבודת אריזה בפרנס או בשדות הכותנה, הוא מוכן לעבוד. אך לגבי המוסדות - הוא זקן מדי. הוא הלך ללשכת העבודה ושם אמר לו: אתה זקן מדי, זקן מדי, מילמל שלום לעצמו, "מה נעשה? נשב בבית ונאכל חול?"

עד לפני חדשים לא היו לו לשלום דאגות פרנסה רבות. הוא עבד, יחד עם בנו יוסף. שניהם פרנסו שתי משפחות, יוסף את אשתו ובנו הקטן ואילו שלום פירנס בעזרת יוסף את אשתו ושלושת ילדיו הצעירים יותר. הם עבדו יחד בקטיף הכותנה והתיירס, הרווחו יפה והיו מאושרים. יותר מכולם היה מאושר יוסף, בן ה-23.

הוא נולד בעיר רחבא, תימן, שם עבד אביו כסוחר. ברחבא למד יוסף בחדר, עלה לארץ בשנת 1948, עוד לפני פרוץ המלחמה, בדרך הים.

בארץ טולטלה המשפחה מרובת הנפשות למקום. תחילה הייתה במחנה בעתלית, משם הועברה לשערי-עליה, עד שקיבלה דירה בפרברי פתח-תקוה. יוסף הצעיר התחיל לעבוד בכל מה שמצא, כדי לעזור לכלכלת המשפחה. הוא עבד בבית חרושת לקרח, באריזה, היה חניך השומרי-הצעיר בפתח-תקוה. בגיל 16 יצא להכשרה בקיבוץ תל-עמל, בעמק יזרעאל. שם בילה כשנתיים וחצי, למד בבית-ספר תיכון, למד לנהוג בסרקטור. עם כל בני הכשרתו גויס גם יוסף לצבא. הוא שירת בנח"ל כנהג.

לאחר שסיים את שירותו הצבאי, לא חזר יוסף תם למשק. המצב בבית אביו היה קשה והוא החליט לעזור להוריו. הוא עבד כסרקטוריסט יום ולילה, חסך כספים, עוד להוריו לרכוש דירה קטנה בשיכון העירוני בפתח-תקוה והחל חושב גם על עתידו.

לפני כשנה נשא יוסף צעירה ירושלמית היה מאושר ביכולתו הכלכלית להחזיק מש' פחה. הוא רכש לעצמו צריף קטן בקרבת בית הוריו, ערך חגיגה מפוארת, כשנולד לפני שלושה חדשים בנו הראשון, איתן.

תקופת האושר נמשכה רק שנה אחת. זה היה ביום הששי אחר הצהריים. יוסף ואביו חזרו מעבודתם בשדה, כשראה יוסף את כל חבריו והנה הם לבושים מדי צבא, ממתינים על הכביש וחבילות בידיהם. אליו עדיין לא הגיע צו הקריאה; אך יוסף החליט להתיצב מרצונו. האב הזמין אותו לשותי עוד כוסית יין של קידוש שבת, ולפני שהלך, הבטיח יוסף "כשאחזור נעשה נשף ניצחון". אחר הוסף בהרהור: "מי יודע אם נחיה או נמות..."

כעבור שבוע קיבלה המשפחה מכתב קטן מיוסף. כעבור שבוע נוסף, באה גם ה' ידיעה כי רב-טוראי יוסף תם נפל בקרב. הוא נהרג בשעת הפגזה, לפני ההסתערות על אחד המוצבים האחרונים שנשארו בידי ה' אויב המובס והגמלט.

שלום תם

"אני הולך אל גדעון"

אהרן פישביין

לכל מעשה קונדס, הפך רוני לפתע פת' אום לבחור רציני, שקול ומושב בדעתו, היוזע את האחריות הרובצת עליו. בחופשותיו היה יושב בחברת בני כפ' ר', כפר חירות שבגוש תל-מונד, מעלה וזכרונות על מעללי המושטפים עם גדעון חברו. כשגר רב-טוראי אהרן בסיני ורוני יצא עם יחידתו בשיירה דרומה, נפגש ביום הראשון לקרבות בסביבת כונתילה בן כפרו, שהיה ביחידה אחרת. המשי פט האחד שאמר לו היה: "אני הולך עכשיו אל גדעון."

למחרת, ב-30 באוקטובר, שהיה גם יום הולדתו ה-19 וגם יום השנה לגיוסו ל' צה"ל, נפגש רב-טוראי אהרן פישביין, בשעת קרב במיצר הרים בסיני, ונהרג.

רוני נולד למשפחה חקלאית בכפר יר' נה. עוד בילדותו, העתיקה המשפחה את משקה לכפר חירות, ורוני גדל שם כנ' ציג נאמן של הגוע המיוחד של בני המושבים והמושבות הוותיקות. אהבת ה' עבודה החקלאית ניטעה בו מילדות. בכל הזדמנות, לאחר הלימודים בבית-הספר הע' ממי, מיהר רוני לעזור לאביו להשקות את חלקת הירקות או לסגור את הממ' טרות, כשהוא רכוב על גבי עיר שחור. לאחר שסיים את הכתה העשירית בבית הספר האזורי, עבר רוני לבית-הספר ה' חקלאי במקוה-ישראל כדי לא להכביד על הוריו בהוצאות הלימודים עיבד חלקה פרי טיה, בה גידל עגבניות ומלפפונים בכור חות עצמו בלבד, שילם את שכר הלימוד מפדיון הסחורה. לאחר סיום הכשרתו ב' מקוה, חזר רוני למשק הוריו, עוד לא' ביה, חיכה ליום בו יגויס לצבא.

לגוש מושבי תל-מונד יש מסורת ארו' כה של קרבות. בני המושבים רואים את עצמם נעלבים אם אינם מגויסים ליחידה קרבית מובחרת. רובם מתנדבים לחילות מיוחדים, הדורשים אומץ והקרבה. גם אה' רון התנדב. הוריו ניסו למנעו מצעד זה, בטענה שהוא בן יחיד. אולם אהרן הת' עקש להישאר דוקא ביחידה קרבית, הש' תתף בפעולות קרב שונות.

בשנת שירותו בצבא הספיק רוני לסיים קורס מפקדי כיתות, התמחה בתפקידי חב' לה וסיירות, התמסר ליחידות כאילו ה' תה ביתו השני.

להובילת בקרב. הוא הספיק להסתער בראש כיתתו בקרבות הראשונים של סיני, נפל כשהוביל את אנשיו להסתערות נוספת.

שלום דחבש

על החיים, צורתם ואופיים, תפיסה שהוק' תה לו בילדותו בבית הוריו.

הוא הצטרף לתנועת השומרי-הצעיר, הת' ליש להצטרף למשק, היה בין ראשי המדב' רים בקבוצתו למען הצטרפות כוללת לקי' בוך. קודם לכן היה עליו להשלים את חז' בתו הלאומית ולהתגייס. עם גרעינו הצ' טרף לנח"ל. תחילה רצו לשחררו משרות פעיל, ולשלחו כמדריך התנועה להדרכה בעיר. ההתנועה הקיבוצית לא הצליחה למשוך אוהדים רבים לדרכה, מקרב דעות המזרח. שלום דחבש היה צריך להיות שליח לרעיון הקיבוץ בקרב בני עדתו. אך לבסוף גויס לצבא, נשלח לקורס מפקדי כיתות.

בסירות אימונים בנגב, חלה שלום, שכב בבית-חולים בחום גבוה. הוא לא יכול היה לסלוח לעצמו את חוליו, בחששו שב' לל זאת יזרק מהקורס, שלח מכתבי התנצלות לחבריו במשק, בהם ביקש את סליחתם במקרה שיעלבו אם יזרק. שלום לא נזרק מהקורס. להיפך, מדריכו ראו בו מפקד בעל כושר מנהיגות טבעי ועוד לפני שסיים את הקורס, קיבל כתה

מקצוע ובית חדש

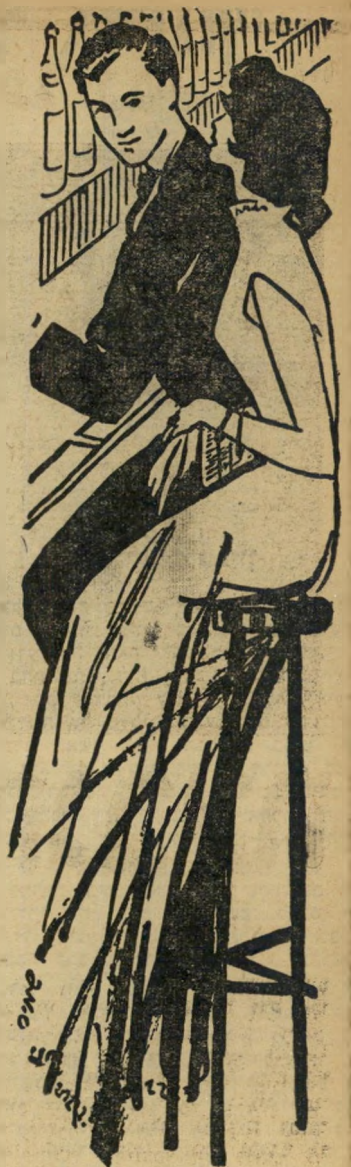
אחד הקרבות המרים ורוויי הדם ביותר במלחמת סיני, היה נטוש עמוק בתוך חצי האי, במיצר הרים שחסם בפני טורי צה"ל את הדרך אל הסואץ. תחילה נפגעה שיירת סיור שיצאה אל המיצר, ורק אחר כך הסתער חיל הרגלים על עמדות האויב מערפן ושטפן. קרב נפל רבים וטובים. גם שלום דחבש (18) נהרג באותו קרב. לכל חלל יש כתובת, לשם מגיעה הידי' עה על מותו. לשלום דחבש היו שתי כתובות, בשני בתיו. הבית האחד היה בגבעתיים, שם גרו אם אלמנה, אח ואחות. בית זה היה שייך לעבר. הבית השני היה בקיבוץ דליה, שבהרי שומרון, בית העתיד.

שלום דחבש, רוה, גבוה וממושקף, לא הגיע לקיבוץ השומרי-הצעיר מתוך שאיפה להגשמה אישית, או כתוצאה מחינוך ממו' שך כתנועת נוער. הוא בא לקיבוץ פשוט משום שרצה ללמוד מקצוע. הוא נולד

אנשים

ראש בלתי מחליד

הסופר יהושע (ר' בנימין) התלמי, הלוחם העקשן למען ההתקרבות יהודית-ערבית, החליט השבוע על צעד מהפכני בחייו: הוא גמר אומר לעקור מירושלים ולהשתקע לעת זקנתו בכפר-קאסם, על מנת להיות בין תושבי הכפר בו אירעו מאורעות-הדם ב-29 באוקטובר. הסופר בן ה-70 מביר עתה את האפשרות לר-כוש לעצמו בית בכפר-קאסם... עתודאי מבאר-שב, שכתב לראש הממשלה דוד בן-גוריון והתלונן על כך שבשרתו בצבא בשעת מבצע סיני קרע את נעליו, קיבל השבוע תשובה ממשרד-ראש-הממשלה, בה התבקש לפנות ליחידתו הצבאית ולקבל ממנה זוג נעליים חדש, על חשבוננו של ביגוי... שריהוץ לשעבר **מושה שרת** התלונן השבוע בנאום פומבי על מקרה לא-נעים שאירע לו בהודו: יום לפני מבצע סיני נשא נאום נלהב, בו הבטיח כי ישראל לא תצא לעולם למלחמה נגד הערבים. למחרת, כאשר נפגש עם ראש ממשלת הודו **ג'וואהרלאל נהרו**, הבין חין המארה במבוכתו של שרת, מיהר להוציאו מהמצוקה באמרו: "הבה נימנע מלדבר על הידיעות האחרונות, כי אני בטוח שגם לך לא היה ידוע מאומה על המבצע"... להצלחה גדולה יותר יחסית וכתה, לדברי שרת, ח"כ מפא"י **רחל צברי**: עמי אסיה, המגלים חשדנות כלפי לבניה-העור, התייחסו באהדה אל התימניה הצעירה, שזכתה להיקרא שם בשם "אחרי-תנו"... שר החינוך **זלמן ארן** נראה השבוע, כשהוא עומד בגליון-ראש תחת הגשם, בקירבת הכנסת. ניגש אליו ח"כ מפא"י **עקיבא גוברין** ואמר: "זאמה, אל תשכח שאומרים עליך שיש לך ראש של ברזל. מוטב שלא תעמוד בגשם, פן יעלה חלודה"... ח"כ פאג"י **ד"ר קלמן כהנא** דרש השבוע כי הכנסת תדון על הספרות הפורנוגרפית המצופה לאחרונה את הקיוסקים. ארן השיב כי הוא מסכים שיערך דיון, אך רק בתנאי שחברי-הכנסת

נסעד ?
כן, אבל...

הזמן בבקשה
כוסית
של

ברנדי
אקסטרה פין

נומל מזוחי

חאשח לשיח וזכרון יעקב

הידעת?

לברנר יש מחלקה מיוחדת להעתקי תעודות. חוק העבודה של ברנר הוא: מהירות, איכות וסודיות. הבטח את תעודותיך היקרות עם העיתקים ותחסוך צרות.

פוטו-ברנר
חיפה, רחוב החלוק 30

פסוקי השבוע

- **ח"כ צ"ב ישראל רוקח**, בהביעו את התנגדותו להטלת מסי-הכנסה על נערים עובדים החל מגיל 16: "עוד מעט יטילו מס גם על תינוקות בעריסה".
- **ח"כ צ"ב זלמן פוזאיב**, באותו דיון: "אני לא בעד פחות מסי-הכנסה, אלא בעד פחות מס ויותר הכנסה".
- **ח"כ מפ"ם יעקב ריפתין**, בתגובה בכנסת על הכבוד מסי-הכנסה לגבי רוקחים: "אין זה מצב אידיאלי שהיו רוקחים, ואני מאחל לכל הרוקחים שיתחתנו במהרה. אני חושב שכל חברי-הכנסת מאוחדים באיחולים אלה".
- **ח"כ מק"י ד"ר משה סנה**, על הריסת הכבישים בחציהאי סיני: "הריסת הכבישים נועדה להרוס כל דרך של התקרבות והבנה בינינו לבין מצרים".
- **שאול ביבר**, באותו עניין: "הרוסים האלה נמצאים בכל מקום. בהונגריה — הרוסים. במצרים — הרוסים. בסוריה — הרוסים. באולימפיאדה — הרוסים. אפילו בחציהאי סיני הכבישים הרוסים".
- **המזכיר הכללי של ההסתדרות פנחס לבון**, בהיכוח עם מפ"ם ואחדות-העבודה בדוד הפועל, על מדיניות השכר: "אם יש לכם תוכנית אחרת — תוציאו אותה. אל תחזיקו אותה במקרה. היום חבל להתחזק בדברים מיותרים במקרה. זה מבזבז חשמל".
- **ח"כ חרות ד"ר יוחנן באדר**, על הסיכסוך הקואליציוני סביב ההצעות לחיקונים בחוק מסי-הכנסה: "מפלגות השמאל לא יגרמו למשבר ממשלתי בשאלת מסי-הכנסה, כי מסי-הציונה מהקואליציה גבוה מדי בשבילן".
- **ח"כ אחדות העבודה יגאל אלון**, בנאום על המצב המדיני במועצת מפלגתו: "על עזה להיות ישראלית לא פחות מ'פ.ו'".
- **ח"כ הרוצה בעילום שמו**, לאחר שנמסר כי הסיכסוך בין ח"כ הפועל המזרחי יצחק רפאל לבין פרופסור ישעיהו לייבוויץ' יתברר בפני ח"כ חרות ד"ר יוחנן באדר, בדלתים פתוחות: "לתושבי ירושלים מובטח בידור חנים".
- **המשורר אברהם שלונסקי**, בהזכירו כיצד הסביר פעם לילד את ההבדל בין אצ"ל לפלמ"ח: "החברים של שניהם מסורים למולדת, ונכונים לכל מעשה גבורה. ההבדל הוא רק בסמל. לאצ"ל יש סמל של רובה. לפלמ"ח יש סמל של חרב ושיבולת. אין הבדל בין החרב לרובה. אבל אחרי שלא יהיה עוד צורך בשניהם, לאצ"ל לא יישאר כלום ולפלמ"ח עוד תישאר השיבולת".

בין הצלמים מציעים 100 ליי עבור כל נגיב של תצלום בו מופיע סגן המפקח הכללי של המשטרה, **עמוס בן-גוריון**, במועדונים ובנשפים, בכל פוזו שהיא. לצי למים שלא התלהבו לעיסקה זו, גרמו שלא יתנו להם להיכנס לאותם המועדונים בעתיד.

★ ★ ★

2 סיומים לסרט אחד

לכבוד יובל ה-80 של **שלמה זלמן שוקן**, מייסד ספריית שוקן ואביו של עורך הארץ **ג'ושוע שוקן**, עומד הסרט **שמואל יוסף עגנון** להגיש לו שי מיוחד במינו: כרך שני של יצירתו 1901, סופר וסיפור, שיכלול 80 סיפורים ויוד-פס ב-80 טפסים בלבד. הכרך הראשון של 1901, סופר וסיפור יצא לאור ביובל ה-70 של שלמה זלמן שוקן, כשהוא כולל 70 סיפורים ונדפס ב-70 טפסים... השחקנית **חיה הררית** עומדת לצאת השבוע שוב לאיטליה. הסיבה: במאי סיר טה גיבורת היום לא היה מרוצה מן הסיום, החליט להסריט מחדש שני סיומים נוספים ולדון אחר-כך באסיפה כללית של משתתפי הסרט איוה מן הסיומים יסיים את הסרט בסופו של דבר... שותפה של חיה הררית בסרט **גבעה 24 איננה עונה**, השחקן האירי אדוארד מולתאר וזה השבוע לעליה גדולה בקריירה שלו: הוא הוזמן לניו-יורק כדי למלא את התפקיד הראשי במחזה המוסיקאלי גברתי הנאוה, המבוסס על המחזה פיגמליון של ג'ורג' ברנארד שו, במקומו של **רקס גריסון**... אירגון הסטודנטים של הארץ-גיברית העברית בירושלים החליט להר-סיף לנשפי הפורים שלו השנה טכס רב-חשיבות: בחירת מלכת אסתר עולמית. שתיערך קודם בארצות רבות בעולם, ולי-בסוף ייבחרו בירושלים המלכה העולמית וסגניתיה. הסטודנטים פנו לכוכבת הקול-נוע הרטובה **אסתר וויליאמס** בבקשה לעמוד בראש השופטים... פיומאני הי-פלמ"ח **חיים חפר**, שהשתלם באנגליה בכתיבת תסריטים, הצליח לשחק כבר את ביכורי יצירתו בשטח זה: הבמאי הצרפתי **מארק גודאר** סיים השבוע בטבריה את צילום סרט הסליווי הקצר עמליה בת-הכנרת, המבוסס על תסריט של חפר. גיבורת הסרט, ילדה בת חמש, מטבריה, בשל עמליה מזרחי, בורחת מביתה כדי להציל אהו משחיתה, ומשמשת בדרך זו אמתלה לצילום קסמי הכנרת וההרים שסביבה. גודאר עומד לצלם סרט נוסף המבוסס על תסריט של חפר בשם קורותיו של האב בראון, שהוא כומר המושטס בדרכי הגליל... הסופר **רב סדן** החל בחיבור מחקר לשוני על גילגוליה של המלה "מקלס", מימי עיר-המקלס בתנ"ך עד לשימושה החדשי.

נערת השער. סיניה, הילדה הבדואית הפצועה, שנמצאה במדבר סיני בחיק אמה תגוססת, ניצלה על-ידי חיילי צה"ל ונלקחה הביתה על-ידי הרופא הירושלמי ד"ר אלברט בכר, זכתה לפירסום עולמי על-ידי ציור דמותה על שעריו של השבועון הצרפתי הנפוץ **ראדאר**. הסיפור האנושי הנוגע ביותר לגב של מבצע סיני לא זכה לפירסום זה הודות לסגנון ההסברה הישראלי, שהתעלם לחלוטין מכל הפרשה. רק יוזמתם של עיתונאים עצמאיים הביאה לידיעת העולם את הצד האנושי של יוחסי ישראל, הוכחה נוספת לאפשרויותיה של הסברה.

גלים קצרים

אם אין קיש אין תורה

תיבת נוח הפכה השבוע לתיבת דום, כאשר שידורה של התוכנית נדחה ל-10 דקות דוממות ברדיו. הסיבה: חבורת צני חנים ניסתה להתפרץ בכוח אל האולם המלא וגדוש, בדיוק בשעה שנועדה להתייחס השידור, וכוחות המשטרה הצבאית במקום לא הספיקו כדי לעמוד בפריץ... **סקר פרטי** של כתב העולם הזה גילה כי ההגבלות בצריכת החשמל פגעו במידה ניכרת מאד בהאזנה לקול ישראל. בתים רבים, שבהם היה הרדיו פתוח במשך שעות, מבלי שיש לב לתוכניות המשודרות, ביטלו נוהג בזבזני זה. החקק העיקרי של ציבור המאזינים נוהג כיום לפתוח את הרדיו לפני החדשות, ולעוד תוכנית אחת ליום בממוצע, לפי בחירה מתוכנית מתוך לוח המישדרים... **ראוה אל-נאטור**, שזכה להצלחה מיוחדת בסיפור משלים ואגדות עם (עם מוסר-השכל פוליטי) ב"תוכניות הערביות של קול ישראל, ישר מעתה, אחת לחודש, גם בעברית... **בהקדשה הכאה** של התוכנית שלושה בסירה אחת, שתיערך השבוע, ייעשה לראשונה נסיון להעמיד את הצוות בפני הצורך להשמיע תשובות מחוכמות מבלי להבינן מראש: הקהל יתבקש להציג לכלי חת שאלות משלו... **נפיון ראשון** להקליט תוכנית מסוג חדש ייעשה השבוע על-ידי קול ישראל. לפי התוכנית, תוקלט מכירה פומבית של חפצים שונים, שתייערך באולם בית-הילל בירושלים. במקום כרטיס כניסה, יצטרכו הבאים להביא אתם חפץ למכירה, והם יקבלו את תמורתו הכספית, במידה שיימכר, בניכוי של 10% לקרן הסטודנטים. אם לא יימכר החפץ, או לא ישג מחיר מניח את הדעת, יוכל בעליו לרכשו בחזרה, אך גם הוא ישלם 10% לקרן. מוכרי וקוני החפצים המוזרים ביו תירואיני ודבריהם יוקלטו. הכרוז למכירה הפומבית יהיה דן כדאמוץ ואת התוכנית יערוך יורם רונן.

תדרוך

תוכניות אלה, מחוץ שידורי השבוע הבא, עשויות להיות מעניינות. שינויים אפשריים.

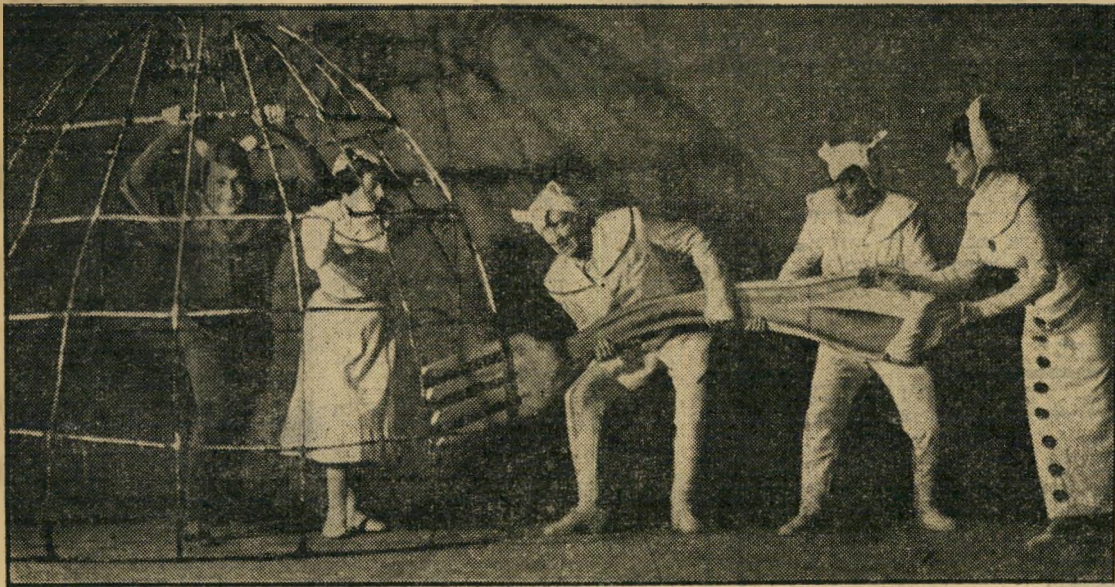
יובל ה-20 של התזמורת הפילהרמונית (יום ד; 7:30 - גלי צה"ל; 9:15: קול ישראל) — ביום בו ימלאו 20 שנה להקמת התזמורת על-ידי הכנר המנוח ברוניסלאב הוברמן, תשודר בגלי צה"ל תוכנית בשם חנוכת התזמורת, שתתאר את תולדותיו של המוסד המוסיקאי לי החשוב ביותר במדינה. בשעה מאוחרת יותר, יועבר בקול ישראל קונצרט חגיגי שיערך באולם אדסון בירושלים. אחרי נאומי הברכה, תנגן התזמורת בניצוחו של סרגיי צ'ליבידאקה את הסימפוניה החמישית של בטהובן ואת הסימפוניה הפנטסטית של ברליוז (היצירה האחרונה נוגנה אגב, גם בקונצרטים התזמורטיים שערך ה"תזמורת בשנת העשור שלה).

כניחותא (יום ו; 8:10: קול ישרא) — סרגיי דיאגילב, האיש מספר אחד של הבאלט במאה העשרים, יהיה נושא אחד של התוכניות השבוע. דיאגילב, שלא היה בעצמו רקדן, צייר, סופר, מוסיקאי או משורר, הצליח בכל זאת למזג את כל אלה בתפקידו כאמרגן. הוא אירגן להקה של מיטב הבלטים של רוסיה הצארית בערוב ימיה, גייס לשירות להקתו קומפר יטוריים כפרוקופייב וסטראוינסקי, ציירים כפיקאסו וכוריאוגרפים כניז'ינסקי, וסיים את חייו בבית-חולים לחולי-נפש.

המחזה המוסיקאלי (יום ו; 9:15: גלי צה"ל) — פיומונים מתוך המחזה אנה וולף טיאם, מאת רודג'רס והאמרס טייג, המספר בבדיחות-דעת על הרפתקרת תיה של אומנת אנגליה שנסעה לגדל את עשרות ילדיו של מלך סיאם מרבה-הנשים.

המסך עולה (יום ב; 8: קול ישראל) — הסאטירה המפורסמת של ג'ורג' אורוול משק בהבחנות, בעיבודו ובבימויו של מיכאל אורה, מספרת על התפכית שביצעו הבהמות במשק, בסלקם את האדם השולט. מיד לאחר ההפכה, שביסודה הוג' וואיטליס של צדק ושוויון, משתלטים החזירים על אחיהם למיני-החיות, והופכים אותם לעבדים נרצעים עוד יותר.

על עכברים ואנשים ב"שחור על גבי לבן"

ידידי שטיינבק והגבינה

מאת אפרים קישון

לעכבר) לא רק איננו רוקד ביום, אלא איננו עושה שום דבר חוץ מניס-כניס, כשעיניו הסיכתיות עצומות ורק אפו החרוד מרטט בליהרף אותות-מורוה. אפס, בהתקרב הלילה, התעורר שטיינבק והתחיל לכרסם את נתח הגבינה ששמתי ביד רחבה בכלובו בקרן די זווית. חיכיתי מספר ימים כדי שיספיק להסתגל לדפוס-חיים אירופאי, אך, בחצות שמי תי את הכלוב על שולחן כתיבתי והתחלתי להתבונן עמוק עמוק, בשאלתי כיצד חיות מתנהג. שטיינבק, אילו נסתבר לך שבתך הרכה עומדת להתחתן בחשאי עם עכבר אפור? שטיינבק התרוצץ הנה ושמה וכירסם את הגבינה ועשה את עצמו כאילו אינו מבין ולא כלום.

ראיתי שלא אוכל להוציא ממנו תשובה מתקבלת על הדעת על שאלות משפחתיות, לכן העמדתי במבחן בכל מיני מצבים ייסוריים למען גלות מה תגובותיו הראשוניות. כן פניתי אליו פתאם בקול גדול אגב ויעזוע של כלובו (פחד), אך הוא הוסיף להתרוצץ ולכרסם את הגבינה. הוצאתי את הגבינה (חרפת הרעב) ואז הוא רק התרוצץ בלי כירסום. אחוזי בנבון (ריתוק) ועל כן הוא כירסם בלי התרוצצות. העמדתי על הראש (הפתעה) — אז התרוצץ וכירסם הפוך.

★ ★ ★

אטיאט עמדתי על כך ששטיינבק הוא עכבר רביל בעל תורשה משפחתית קשה, שאינו מסוגל לחשוב באופן הגיוני. הייתי מהומם לא מעט, מאחר שלא יכולתי לכתוב מחזה על חיות שכל חייהם אינם אלא התרוצצות וכירסום אחד גדול. פתחתי איפא בכתיבת "שחור על גבי לבן" בניגוד גמור להתנהגותו הפשטנית של שטיינבק, ולבסוף, בלי הלילות המעוננים אפילו קראתי לו דרור בשנתי. שטיינבק נעלם בצל הצאלים ולא ראיתי עוד. אולם עיניו השחורות עדיין מתרוצצות לנגד רוחי, כאילו אומרות: "רמאי! רמאי!"

אם הקורא לא חיבר עד כאן מחזה סאטירי בן שתי מערכות על אודות עכברים, הרי מוטב לו לא להתחיל עכשיו. קודם כל: מה פתאם לחבר מחזה סאטירי, שנית: למה דחקא על עכברים? כותב שורות אלו, הרי הוא אני, כתב בשעתו מחזה כזה ועד היום הזה הוא הרוג ותשוש בתוקף המלאכה המייגעת. לחבר דראמה על בני-אדם — אין בזה כל קושי: האדם יוצא לרחוב דם המכבים, מתבונן קצת באנשים ורושם לו גילויים אנושיים חמים. אולם מה לעשות בעכברים, שהם יושבי ארונות-בגדים מושבעים ואי-אפשר להתבונן בהם אלא בשעת בריחתם המבוהלת?

אכן, כפי שצינתי, הייתי שרוי במצב קשה למדי. מצד אחד ביקשתי לרדת למצבו של העכבר הממוצע (במחזה שלי אינם מופיעים עכברים-גדולים, אלא רק עכברים קטנים מן השורה) — ואילו מצד שני הייתי בור וגבער מכל ידיעה מהימנה בנוגע לגישתו של העכבר הקטן לבעית נשואי התערבות, הוא נושא מחזי. בחדאי נמצאים בקרבנו סופרים צעירים וקלי-הדעת שהיו כותבים במקרה כזה על סמך דמיונם החולני בלבד, אך אני כשלעצמי, כל אחד ממחותני "יקים" הם — וזה מחייב קפדנות יתרה.

★ ★ ★

אולם מה עושה הדיבוק? באחד האמשים אני מטיל לתומי ברחוב אלגבי, והנה אני מבחין בקרבת יס-התיכון בקבוצת עובדים ושבים, כשהם עומדים סביב אחד צעיר וחסון, ועיני הוראות — בידי הצעיר החסון איננו נמצא אלא כלוב קטן, תוצרת בית, ובתוך הכלוב עכבר-לבני-יופי. רכשתי את העכבר כהרף עין תמורת סכום אסטרונומי ורצתי אתו הביתה במהירות כזו, שהצעיר החסון לא הספיק לצעוק אחרי אלא משפט אחד: — רק בלילה רוקד!

אולם נסתבר עד מהרה, ששטיינבק (כמובן, כך קראנו

אמנות

מוסיקה

תזמורת בת עשרים

כשירד ארטורו טוסקאניני מדוכן המנצח, באולם הגדול של יריד המוזות, בקצה רחוב דיונונג' בתל-אביב, נישג אליו ד"ר חיים חיצמן, אז נשיא ההסתדרות הציונית, וזמר: "מאסטר, נתת לנו את החר" גשה שארץ ישראל היא חלק מן העולם הגדול."

עשרים שנה עברו מאותו ערב חורפי של 26 בדצמבר, בו ערך קונצרט הב"כורה של התזמורת הארצישראלית. קהל של שלושת אלפים עמד על רגליו והודה בתשואותיו, במשך חצי שעה רצופה, לתזמורת ולמנצחה.

הקדשה ישנו. כשנתפרסמו, בשנת 1936, ההודעות הראשונות על דבר הקמתה של התזמורת הארצישראלית, לא רצה כמעט

תרבות, בן 3000 המקומות. תהיה זו תור ספת רבת חשיבות לפתרון בעיותיה של התזמורת בת 20.

מאחורי הקלעים

אחרי המשפחה - הזולת

מחזה סאטירי, מרי עטו של מרסל איימה מחבר התסריט של אבא, אמא, העור וזר ואני זאבא, אמא, אשתי ואני, יוצג בקרוב בתיאטרון הקאמרי. את המחזה ראש הזולת, יביים גרשון פלוטקין, שהחל כבר לעבוד בהכנות לקראת התזמורת הראשונה ובחירת השחקנים... **הצגת בכורה** חתי קים השבוע בתיאטרון זירה, שהחליף ברגע האחרון את תוכניתו ומעלה את המחזה פרנסטואה ראש גזר, מאת ג'יל רינואר. הצגת המחזה המכונה הגדולה נדחתה לתיאריך מאוחר יותר. את התפקיד הראשי במחזה המבוסס בידי גבריאל ("מסיה") דגן, תמלא שולמית פילין, פנים חדשות ב"זירה. שולמית למדה בבית-הספר הדראסי מסי של הקאמרי והיא משחקת עתה באחד מתפקידי המשנה של מחזה רגיל.

ספרים

מקור

צחוק, דמעות ואחשבה

220 קריקטורות (מאת דוש, הוצאת קרני בע"מ, 130 עמודים). ידו הימנית של קיבוצניק בריאבשר הצטרפה למפא"י. היד השמאלית הצטרפה למפ"ם. שתי הידיים אוחדות בגרוננו, חונקות אותו, מאלצות או? חו לזעק בשארית כוחותיו: "רוצחים! הצילו!"

פקיד משרד-העלייה מבחין בתימני הגורר איתו תינוק, שואל: "ילד, או ילדה?" ה' תשובה: "כמובן ילדה! הרי זו אשתו!"

משה שרת גואם בעת ליקוי חמה, מכריז בתקיפות: "ברור כשמש שלא נותר לי ערבים!"

אורח ישראלי שטוף זיעה נושא על כתפו את הצוק האדיר של מסי-הכנסה. שר האוצר בא להקל עליו, מגיש לו גביע זעיר ורירי מלא גלידה.

מצחיק? סוחט דמעות? מעורר למחשבה? התשובה על שאלות אלו היא חיובית. כי אלו הן ארבע מתוך מאות הקריקטורות האקטואליות, אותן פירסם קריאל גרדוש בעיתונות הישראלית משך שמונה שנות שהותו בארץ.

לאמיתו של דבר לא התכוון גרדוש,

הווי

משמש עקבות

ב' אשקלון, אחרי שהתנגשו אוטונוע ו' מונית, עזבו שני הנהגים את רכבם במקום ההתנגשות והלכו לקרוא למשטרה, גילו בשובם כי אלמוני ניצל את ההודמנות וגנב את האוטונוע.

★ ★ ★

סמל מסחרי

ב' חיפה, גילה אחד המעורבים בזיוף מזונות כי היה מסמן את התוצרת המ' זו"פת בסימן-סתר מיוחד, כדי שלא יפול בפח ויקנה בעצמו את המזון שהוא זיף.

★ ★ ★

מקלחת חמה וקרה

ב' בתי-ים, גיסה אברהם חדר למנוע מ' שני מדביקי מודעות של מק"י לבצע את מלאכתם, זכה למקלחת של דבק חם מידי אחד המדביקים, ולקנס של 25 ל"י מידי השופט, כאשר נמצא אשם בגרימת הפרעה בציבור.

★ ★ ★

התיוונות

ב' תל-אביב, אחרי שנעלמה האות "צ" מתוך הכתובת "שער ציון" של נמל תל-אביב, נפוצה הסברה כי היה זה מעשה

סלוא

תל-אביב, רח' אלנבי 44

נעלים לצעירות בלבבן

כל נערה שיום הולדתה ה-17 חל בחודש ינואר, יכולה לרכוש לעצמה נעלים בחנות "סלוא" וליהנות מהנחה של 25% על כל קנית נעלים במשך חודש זה.

הנחה
25%

נערות, שיום הולדתן ה-17 חל במשך חודש זה, מוזמנות להשתתף בתחרות בחירת נערת שבע-עשרה לחודש ינואר.

תחרות
נערת
17

"נערת שבע-עשרה" תזכה בפרס של חצאית וחולצה לפי בחירתה, מתוצרת בית-חרושת ידוע לאפנה.

פרטים נוספים בחנות "סלוא". הביאי אתך תעודת זהות.

סלוא - חנות הנעלים לבנות הנעורים

"עקירת שיניים בלי מכאוב" (דוש)

לפצוע, בלי להרוג

הידוע יותר בכינויו האמנותי, דוש, להיות קריקטוריסט. חלומי האמיתי היה להפוך לסופר. חלום זה קינן בו בשנות מלחמת העולם השנייה, כאשר היגלוהו הנאצים מ' מולדתו, הונגריה, ליוגוסלביה, הוא הוסיף להטרידו אפילו בעת פעולתו בשורות יח' דות הפרטיזנים של טיטו, היה קרוב להגי' שמתו לאחר המלחמה, כאשר השתלם דוש במדעי-הרוח בהונגריה ובאוניברסיטת סור' בון הפריסאית.

כשרון הציור של דוש ניגלה רק בצרפת, כאשר אילצוהו תנאי הקיום הקשים לנסות את כוחו בקריקטורה. להפתעתו הצליחו ה' קריקטורות לפרנס אותו בכבוד, איפשרו לו אפילו להקדיש חלק מזמנו לפעילות ב' סניף הפריסאי של לחי"י.

דוש עלה לארץ בשנת 1948, הצטרף מיד למערכת חברה, עתון-הערב של לחי"י. ל' אחר מכן התפרסם בעבדו זמן רב בקריקטורי' ריסט ועורך גראפי של העולם הזה. רבות מן הקריקטורות המופיעות בסיפור הראשון נוצרו באותה תקופה.

צייר האקטואליות. למרות הצלחו' תיו בשטח הקריקטורה הוסיף דוש לראות את עצמו בראש וראשונה כסופר. השפעת השקפה זו ניכרה היטב בציוריו, אשר הו' פיעו יום יום על דפי מעריב, מאז שנת 1953. למעשה, חגגו ציוריו אלה לגמרי מתחום הקריקטורה הרגילה, נכנסו לתחום המאמר הראשי המצוייר, הדובר אל ליבו של הקורא הפשוט יותר מאשר אלף טורי מליצות.

בראיתו את עצמו כסופר לא ייחס דוש חשיבות רבה לקו של הציור, או לכותרת המופיעה מתחתיו. הוא שם את הדגש ב' עיקר על סמלים, ואף הצליח להעלות אחדים מהם לדרגת סמלים לאומיים, כך, למשל, אין כמעט כל ספק שדמותו של מר ישראל הגון, בעל המכנסים הקצרים, כובע ה'

הפגנתי נגד ריבוי עובדי הנמל יוצא סלוא ינקי, שביוון.

★ ★ ★

אפיקורסים

ב' עכו, אחרי שנחל נעמן שינה את נתיבו אל הים וזו צפונה, אל קרבת חומות העיר, שכרה העיריה מחסר שיחזירו לאפיקו הישן, עוררה רוגז בין כמה מ' התושבים, שהאמינו באמונה העתיקה כי המשיח יבוא כאשר יזרום הנעמן מתחת לחומות העיר.

★ ★ ★

פטפוטי ביצים

ב' פדמח-צובה, הודיע עלון המשק כי בגלל ריבוי ההטלה בברווזיה על ה' תצורכת המקומית, דנים באפשרות למסור את הביצים העודפות לאופה גדול בעיר, תמורת הבטחה שיספק עוגות לכל חבר הקיבוץ שיוזמן העירה.

★ ★ ★

השם המפורש

ב' תל-אביב, פתחה המשטרה בחיפושים נרחבים אחרי צעיר שגילה טכסים מ' קורי לגניבת אופניים: הוא ניגש לילדים קטנים, מאים עליהם למסור אותם למש' טרה, אם לא יתנו לו את אופניהם.

★ ★ ★

עקשנים

ב' תל-אביב, תבעו שני שוטרים את לוחציג שיין לדין, בטענה שהוא התנפל עליהם והיכה אותם, יצאו מבית-המשפט חפוי-ראש כאשר קבע השופט כי לא ה' נאשם היכה את השוטרים, אלא השוטרים הם אשר היכו את הנאשם.

לכל הג'ינג'ים

לקוראים שהם, במקרה או בזדון, ג'ינג'ים ממתנה בג'יון השבוע הבא הפתעה רצינית!

עוף האמנות זקוק ללול חם, כדי להטיל את ביציו בזאת תורה וסינאפטיה

פה אפשר לעשות עסקים. להפגש עם מנהלי הוצאות ספרים ולסכם בראשי פרקים את תוכן החוזה. לקבל הזמנות למצבות זכרון ולמצוא קונים בעלי קירות לתמונות המשתקקות לקיר. הצרכנים והיצרנים בגוף אחד. לשוחח

עם המבקרים לאחר הפרמיירה ולקבל תפקידים במחזה חדש. בקיצור, כאן לא אוכלת המוזה לחם-עוני. ואל תשלו את עצמכם — זהו משכנה האמיתי של התרבות הישראלית, על הטוב והרע שבה. פה יושבים אלה שכבר למדו איך להגיד מה שיש להם להגיד.

★ ★ ★ אפרוחים של אינקובטור

אין כוונתנו חלילה לדבר סרה במשכנים אלה. כן ירבו ויברוכו עושיהם. והלואי והיו מטפחים בארץ את האמנות כשם שמטפחים את האמנים. ובאמת אין לנו במה להתבייש בפני העולם הגדול, בו נמקים האמנים בעלויות גג ובמרתפים, מועמדים לשחפת ורעבים כרוג'ות. ואין לנו מאומה נגד שלטון המפלגות והשלטון בעניני הרוח. המחיר הוא טוב, הוגן, וקשה להתאונן על קיפוח.

כמה מאלה שביקרו בפאריס התרשמו קשות ממצב האמנים הישראליים שם והוציאו את דיבתם רעה לאמור: רעבים הם, קבצנים הם. ואמנם בושא היא לאמן המכבד את עצמו לגלות למקום תורה ולהתענות, ימי זוהר רומנטיים אלה עברו ללא שוב. אמן ללא מקום עבודה קבוע, שעבודתו אינה חלק מריהוט הדירה וחדר האוכל, הריהוט תלוש מהמציאות ומקומו לא יכירנו בחברה מתחששת. אין שום ריב ומחלוקת בין איש הרוח ובין החברה. המחלוקת היא רק על המחיר והאחוזים. עולם שבו האמנות היא צפור דרור פראית ובלתי אחראית הוא עולם זר לנו. עוף האמנות זקוק ללול חם כדי להטיל את ביציו, ואור החשמל מעלה את אחוזי ההטלה והאפרוחים הנולדים באינקובטור גם להם זכות קיום.

אבל על כורסה טובה נעים לשוחח על מה שאין עדיין.

סאת עמוס קיין

אולי גם סליבוויץ

ה צדק הפוליטי מחייב אותנו לעבור למפלגה הבאה. זהו המדור. הצעיר בין המועדונים. אם קודם היתה אינסלינגציה עובדת, הרי אין ספק שכאן יש לנו ענין באינסלינגציה יוצרת. החידוש הגדול כאן הוא בשני האולמות, האחד לתרבות והשני לבידור. אולם התרבות הוא מלאכת מחשבת אדריכלית, והוא כולל את מיטב החידושים. כאן תענוג למרצה להשען על הקתדרה המצוחצחת, ליד המיקרופון, על הבמה הנאה. התקרה מרוצפת במין תבן, ירושת הערבים, ועל הקירות פרושות מחצלות. כמה שזה יכול להיות יפה.

אך בואו למסעדה, זה באמת כדאי. דומה בדיוק לפונדק קטן ונעים, בהרי האלפים. שולחנות קטנים, על כל שולחן מנורה קטנה עם סוכך נחמד. כאן אפשר לאכול ארוחה משובחת ב"1.200 ל", ובשום אופן לא תוכל לקרוא לחבר המגיש בשם מלצר. הוא עושה רושם של בעל הכרה אף הוא. הקוניאק שם זול וטוב מזה שבכסית. ואם יתהדקו היחסים שהתקלקלו עם יוגוסלביה, נזכה מפעם לפעם גם גם לסליבוויץ. בקרוב יעמוד במקום זה פסל של מדורה, של יצחק דנציגר, ורק בגלל זה כדאי יהיה לבוא.

אגב, לא נכון שהציגונות מפריעה לאמנות החדישה. בעינינו זה יש ספור המפריך את הגירסה. חברת שוהם, המקשטת את אניות השילומים בתמונות לפי נושאים, הזמינה אצל אחד הפסלים שלנו עבודה על הנושא תיאודור הרצל, לאניה תיאודור הרצל. נושא הפסל צריך היה להיות אלטנוילנד, ומקומו בין הבאר והסיפון. הפסל שאל איזה רהיט הם רוצים לעשות על הנושא אלטנוילנד, ליד הבאר, אבל שוהם לא נבהלה והציעה שיעשה פסל אבסטרקטי מברזל, שהוא חומר ישן-חדש.

במדורה די שמה, קרוב מאד לכסית, והקהל מורכב משני המינים. פעם היו אומרים בתלאביב שיש נערות שצריך לעבור אתן רק ברחוב ריינס. זה לא נכון ביחס למועדוננו זה, השוכן בריינס פינת גורדון.

★ ★ ★ אלה שכבר למדו

אבל נעזוב את הנוער התועה הזה. המקום המכובד, הרפרונסטיבי והציב ביותר הוא מילואי. כבר מראשי התיבות אפשר לראות שיש בזה כוונה. זה לא סתם מילוא, אלא מועדון לסופרים ואמנים. כאן הסגנון הוא הסתר רותי, או יותר נכון, לאומי.

כבר הוליוו הצהוב הכבד אומר כולו הדירה. בצל וי לון שכה יכולה התרבות הישראלית להיות בטוחה מ כל זעזוע. יש אבא, אכילה גסה לא אוכלים כאן, אבל התה משוכח וזול, 150 פ" רוסה, עם לימון. מכל ה אנשים היושבים כאן ערב ערב לא תמצא אחד ה משלם בעד כרטיס לתיאטרון. וזהו קהל המומונים להצגות הבכורה.

הנה ד"ר גמזו, הטוען ש עוד תקום כאן אמנות יש ראלית. אנתנו מאמינים לו בנפש חפצה. והנה מלכין (הקשיש) וזמורה ושחקני הבימה והציירים המכובדים, שתמונותיהם תלויות לא רק במזיאון אלא גם כאן. ואין זה נכון שכבוד הוא רק פונקציה של גיל. לפע" מים קורה ההפך, והגיל הוא תולדה של הכבוד.

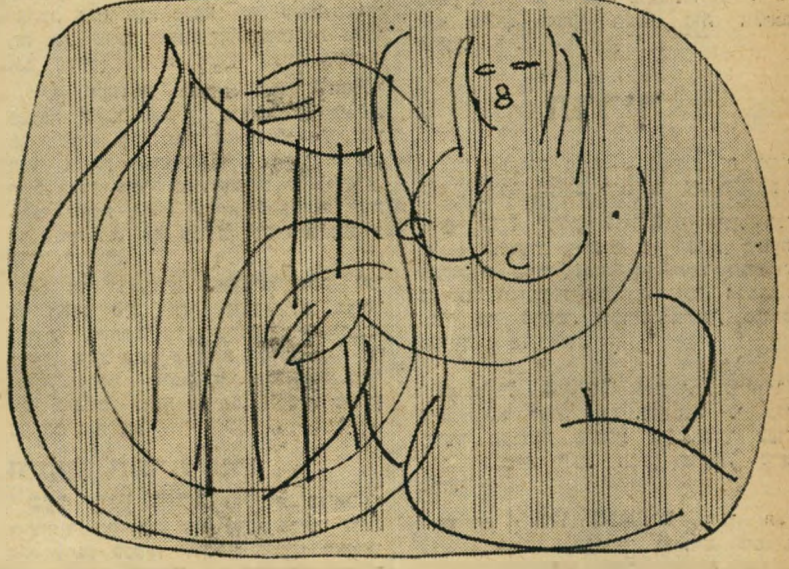
ה תרבות הישראלית היא ילד רחוב, אבל היא הגדלה ברחוב טוב: דיונוגוף. רחוב נקי, מטופח, ובאמצעו כיכר ובה מורקה שבה משתעשעות המוזות כל ימות השנה, ולידה מעמידים תוחמים ביום העצמאות. בארץ שבה בונים שיכונים לסופרים ומעניקים כפרים לאמנים, בארץ הברוכה במוסדות ציבור למיניהם ואין בה אפילו משתנה הגונה ליחיד, יש לאיש הרוח לאן ללכת בערב. אין הוא חייב לשבת כלוא בשיכון השומם, או להתערב בהמון העם. מפלגות הפועלים שלנו דאגו לו על הצד היותר טוב, ושלא על מנת לקבל פרס. הדאגה לבשה את ביטוייה הנאות בשלושת המועדונים לאינסלינגציה העובדת — מילוא, צוותא והמדורה.

הרחוב, דיונוגוף הנ"ל, זורם מדרום לצפון, אך חילוקי הדעות חוצים אותו גם ממזרח למערב, כראוי לעולמנו. יצויין כי מילוא המפא"י שוכן ממערב לרחוב דיונוגוף, ואילו המדורה של אחדות העבודה ממזרח. צוותא שוכן בצפון הרחוק, כמעט בסיביר. כי על כן הוא מועדונה של מפ"ם.

★ ★ ★ לא בעיר, לא בכפר

נ תחיל מהצפון, כי מצפון תיפתח הרעה. זהו המועדון לתרבות מתקדמת, מיסודו של אברהם שלונסקי. הוא החמור והרציני מבין השלושה, ללא ספק. כבר בכניסה רואים שאין זה תחליף לבית קפה, אלא קורת גג לגיבוש הדעות. הישיבה היא כמו בחדר קריאה בקיבוץ. הריהוט והתאורה על סהר הפשטות והחומרה האסתטיות, ללא פרכוס. על הקירות תמונות של ציירי הקיבוץ הארצי ותומכיו. על השולחנות מבוחר מעטונות הארץ והעולם — מעליהם שמר עד אונגוויק. אין רהט, אין מלמול ואין ציוץ. אנשים קוראים בשתיקה, בהתרכזות. זה לא בילוי, וזהי עבודה. בית היוצר לנשמת האדם העובד בערפילי המאה העשרים.

הפרצופים — בעלי הכרה. עוזבי קיבוצים מסיבות אישיות או משפחתיות, או חברי קיבוצים בתפקיד בע"ר, או מדריכי נוער. מכלל אנשי כפר כבר יצאו ולכלל אנשי עיר לא הגיעו. זה ניכר בתלבושת ובסבר הפנים. כאן לא יושבים אנשי המקצוע, נותני הטון וקובעי דעת הקהל התרבותית, אלא סתם קהל הקוראים. בעלי ההכרה והורישות, כמובן. בערבי שבת נערכים כאן סימפוזיונים, ויכוחים, הרצאות בלחית הדגמות, קונצרטים וכל מיני עניינים. ההשתתפות ערה, ובכלל אין לאן ללכת בתלאביב ביום ששי בערב. יום יבוא ויפתחו כאן קברס, אך עוד חזון למועד.

חדש זקריא

הבה נציגה (קובץ שני, בעריכת משה גורלי, הוצאת ראובן מס, 190 עמודים) 15 מחזות, המתאימים לחוגים דרמטיים ובתי ספר, שעובדו לפי סיפורים קלאסיים שונים — החל במעשה כשפים של שלום עליכם ד כלה בהענק וגנו של אוסקאר ויילד ובאלוף בצלות ואלוף שום של ביאליק. מי שלא ייהנה מן המלים הארמיות והארמיות למחצה, בהן משובצים עיבודים אלה, עלול ליהנות מציווי התפאורות והתלבשות, המלוים את תן. בין הציירים: יוסי שטרן, משה מוקדי, יהודה בקון.

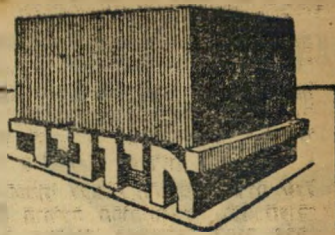
מלחמה ספרותית

המלחמה הבינושית הקרה, הגיעה גם לשטח תפוקת הספרים. השבוע הודיע רדיו מוסקבה כי הוצאות ספרים סובייטיות עומדות להוציא את כתבי שייקספיר, אוהנרי מארק טוויין, ג'ק לונדון וקלאסיקאים אנגלי סכסיים אחרים במהדורות אנגליות של 750 אלף ספסים, למכרם בארצות המערב בזיל הזול. כמה הוצאות ספרים בריטיות ואמריקאיות נכזרו כי המפעל הסובייטי החושב נועד רק להשליט תורה ובוהו בשוקי הספרים, ביקשו ממשלותיהן לאסור על ייבוא הספרות האנגלית האדומה.

ואז, ממה אתפרנס? זה נורא!

דוש, בן ה-35, כמעט וגטרף עליידי ה אקטואליות באחד מערבי שנת 1952: אל מונים הטילו פצצה מעל לשולחן עבודתו במערכת העולם הזה, פצעוהו בראשו. התקפת הגנר של האקטואליות לא נשאה פרי. החודש, כאשר יצא ספרו של דוש לאור, הוברר למעריציו כי קליעתו השתפרה להפליא. אמר אחד מהם: "כנראה שהאקטואליות לא התפרגה אך ורק מפני שאין היא רוצה להשאיר את דוש ללא פרנסה."

טמבל, החולצה המשתרבת החוצה והתלתל השובב, תתפוס מקום כבוד לצידם של מסרי אפנדי, הדוד סם וגיוהן בול הבריטי. בהקדמה לספר אין סימן וזכר לנטייתו הספרותית של דוש. הוא מתאר את עצ" מו רק כצייר, הרודף אחרי חיות טרף נוראה, המכונה בשם אקטואליות. כותב דוש: "לעיתים, בין קליעה לקליעה, עולות בי מחשבות משונות. אי פעם תסעק סב לנזותה של האקטואליות. היא תחזור על עיקבותיה. תתנפל עלי ותטרפני. או אולי אני אפגע בה בעוצמה כזו שהיא תמות."

★ לבני גברות וגברים

★ הלבשה לגברים

★ מעילי גשם לגברות וגברים

★ דברי סריגה אוסנתיים

לחלקה מיוחדת לשמלות וחליפות ג'רסי
Aled ORIGINAL

אינוניד
תל-אביב, רחוב אלנבי 30
דיזנגוף פנת גורדון

העיתונות בשבח הנרי וילסון

גירולם פוסט... הנרי וילסון — מוקיון מוסיקאלי מושלם של קאבארה. הוא משעשע במת... מעריב... טמפרמנט אמנותי ו מוסיקלי מיוחד במינו... לאשה... מעולם לא נהנינו לא במסגרת האמנות הזעירה ו אף לא... על הבמה ממשי הבקר... יש בו בהנרי וילסון מין תעובת של דני קיי, צ'רלי צ'פלין וג'רי לואיס... ידועות אחרונות... אך יותר מכל גרם לנו הנאה מה הנרי וילסון, הומר שאינו מוציא הגה מפיו... הנרי וילסון מופיע ערב ערב ובשבת בשעה 5 במלון דן.

כדורגל

איפה הצדק?

התאחדות הכדורגל בישראל היא גוף דמוקרטי הגוף יש לה מוסדות נבחרים מ שלה, יש לה חוקה קבועה וכתובה, ואפילו בית דין עליון יש לה. כל הדברים הללו הם טובים ויפים ורצויים כל זמן שהם משמשים בבחינת שלטים. כאשר מגיע זמנם לפעול, מתברר כי שם לחוד ומעשה לחוד. בעונת הכדורגל שעברה היו ארבע קבוצות כדורגל צריכות להתמודד על שני מקומות בליגה ב'. היו אלה בית"ר ירושלים, קבוצת אחוה-נוצרים מחיפה, מכבי שעריים ומכבי חדרה. משחקי המבחן היו צריכים להתחיל מיד אחרי סוף העונה. תחת זאת הם נדחו לשלושה חודשים, התקיימו באמצע הקיץ. בשבת האחרונה של משחקי המבחן היה מכבי שעריים צריך להתמודד עם קבוצת אחוה-נוצרים בשעות לפני הצהריים, ואילו מכבי חדרה עם בית"ר ירושלים, עמדו להתחרות אחרי-הצהריים. עסק זה לא מצא חן בעיני עסקני מכבי שעריים. ביום החמישי לפני התחרות הם ניגשו לביתו של איציק כן-בסט, נציג מכבי יפו בהתאחדות, תבעו שגם הקרב בין חדרה לירושלים יתקיים לפני הצהריים. כן-בסט שלח טלגרמות לי קבוצות.

מכבי חדרה לא הצליח להביא למשחק הרכב מלא של קבוצתו, הפסיד לירושלים 3:1. אולם אחרי המשחק הגיש ערעור לי התאחדות הכדורגל על חוקיות המשחק. בחוקת ההתאחדות לכדורגל יש סעיף מ' פורט הטוען שועדת ליגה וגביע תקבע לוח מועדים שלם של זמני התחרויות ותפרסם אותו. ועדת הליגה רשאית לאשר משחק מוקדם מהתאריך והזמן שנקבע בלוח, רק אם שתי האגודות מבקשות זאת. במקרה הנדון היה המשחק בלתי-חוקי, מכיוון שאת הקדמת המשחק ביקשה קבוצה שלישית. כולם היו שמוחים. משחקי הליגות החלו, וערעורה של מכבי חדרה לא החל להתברר. בליגה ג', שם היה מקרה דומה, החלו המשחקים בלי קבוצות שהגישו ערעור, ואילו בליגה א' החלו המשחקים כ סדרם. מכבי חדרה שובצה בליגה ב', למרות ערעורה.

אולם יש עוד צדק גם בהתאחדות הכדורגל. לפני שבועיים התברר ערעורה של חדרה לפני בית-הדין העליון של ההתאחדות. ההחלטה היתה לקבל את הערעור ולקיים משחק חוזר על מגרש נייטרלי. בית הדין אף חייב את ההתאחדות לשאת בהוצאות המשחק. הכל בא על מקומו בשלום, וכולם היו שמחים.

לא שמחה קבוצת מכבי שעריים. במקרה של נצחון למכבי חדרה היתה היא המועמדת לירידה לליגה ב'. היא הגישה ערעור על החלטת בית-הדין.

לית-הדיון של ההתאחדות יש חוש עדין לצדק. הוא מקבל כמעט כל ערעור, קיבל גם את ערעורה של מכבי שעריים, המבטל את החלטתו הקודמת. בניגוד לחוק המפורש של חוקת ההתאחדות, וללא כל נימוק ש הוא, ביטל השבוע בית-הדין העליון של ההתאחדות הכדורגל את החלטתו הקודמת. אנשי מכבי חדרה החליטו לחפש את הצדק במקום אחר, בבית-משפט אורח.

תדריך

מאורעות אלה, מתוך מאורעות הספורט של השבוע הבא, עשויים לעניין את חובבי הספורט:

● הפועל פ"ת — מכבי פ"ת. הדרכי המלבסי בכדורגל, שיתקיים השבת בשעה 2.30 אחרי-הצהריים, על מגרש הפועל בפתח-תקוה, יהיה ללא ספק מיפוש הכדורגל המרתק של השבוע. מכבי פ"ת זכתה בשבוע שעבר לנצחון מזהיר, כש ניפצה את אגדת הפועל תל-אביב בנצחה אותו 2:0. הפועל פ"ת, הנמצא גם הוא ככושר מלא, הפסיד במפתיע למכבי חיפה 4:0.

● מכבי יפו — מכבי חיפה. השבת, על מגרש מכבי חיפה, יערך קרב עז בין שתי הקבוצות הידועות כלוחמות עק שניות. מכבי חיפה נחלץ מהמשבך שפקד אותו, עשוי להפתיע את הקבוצה הי פואית אשר במיפגש האחרון בין השתיים, יצאה מנצחת.

● מירון התבור. המירוץ המרתוני של ישראל יתקיים השבת בשעות לפני הצהריים, מסביב להר תבור.

ישראל

דיברו לעשן תחי המולדת

לרשימה הארוכה של נושאי ההסתה הה מוגית והשוביניזם החלגארי, הצטרף הש בוע גם יומן גבע, שהמסיר על צופי יומנו דברי פרשנות שמקומם באסיפת עם בכיכר מוגרבי, יותר מאשר ביומן עובדתי. פרשנות לדוגמה: "הספיד המצרי אמר לה: שתמות הזקנה, או תוכל להי שאר במצרים..."

כמו לכל הפטריוטים המילוליים, היתה גם ליומן זה, המרוח כולו בדברי חנופה לממשלה, מטרה פרוזאית: לזכות באימון (ובסיוע הכספי) של השלטונות המתאימים.

טרטים

ניתוחים פסיכואנליטיים

עקי סתיו (חן, תל-אביב, ארצות הברית) הוא ניתוח פסיכואנליטי של צעיר (קליף רוברטסון) המופתע כשהוא מוצא

נובאק וסינטרה ב"בעל זרוע הזהב" מאמינים גם בלי לשבור רהיטים

זכתה קים נובק בתואר כוכבת השנה ויליאם הולדן זכה בתואר שחקן השנה.

לפני שלושה חודשים בחר העולם הזה (1987) את כוכבי השנה. כוכבת השנה היתה קים נובק. שחקן השנה היה ויליאם הולדן.

תדריך

אלה הסרטים המוצגים בשבוע זה בערי הארץ, אשר העולם הזה ממליץ לראותם:

● בעל זרוע הזהב (אוריון, תל-אביב) הרשעים קופצים מן הגגות, בשעה שסינטרה הטוב נגמל מן הסם המשכר, בעזרתה הרחמנית של קים נובק, הנשכבת עליו כדי לחמומו. תסריט בינוני, משחק מצויין. (ראה לעיל).

● קיד בערפד (אלנבי, תל-אביב) סרט הבא לאחר את העובדה כי כדי לפתור תעלומה בלשית אין צורך בעיניים, מספיק קצת הגיון בראש. סרט מתח.

● אין אנו מדאכים (ירון, תל-אביב) שלושה אסירים בורחים נופלים כמלאכים מהשמים לבית משפחה שלוחה, כדי להכניס סדר בערבותי משפחתית. אלי זו ריי, המפרי בוגארט ופיטר יוסטינוב.

● מובי דיק (אדיוסון, ירושלים) מלי-המיתוס המסופת של רבי-החובל אחאב בלו יתן להבין, לפי ספרו של הרמן מלחיל, גרבורי סק.

● הטא עי סף ביתך (אורלי, חיפה) מרלין מונרו מגיזה את תום יואל ומאכזבת את הצופים במשחקה המצויין.

● מיסטר ו. ברטס (מאי, חיפה) טרגיקומדיה על טיפון אנית-שאר הממלאת תפקיד צדדי במלחמת האוקיינוס השקט. הנרי סונדה, גיק לימון.

רוצה מקדר? שכטר יסדר!

מאת אברהם שכטר

מי אינו חולם על מקדר חשמלי בביתו? אלה שאינם יכולים לשלם את הסכום כולו בבת אחת, או שאין להם סבלנות לחכות עד שיזטכו את אלף ה"ל" הדרושות, פונים לכל מיני אנשים ומוטדות המסדרים את הרכישה, בתשלומים חודשיים, תמורת קומיסיון. שני אנשים כאלה היו מרקו סעדיה מירושלים ואברהם שכטר, מתל-אביב. הם סידרו מקדרים בתשלומים נוחים. השבוע בירר בית-משפט השלום בירושלים את תלונתו של פקיד הסוכנות היהודית, שמסר בשעתו כסף ושטרות כדי לקבל מקדר — ולא קיבל. היתה זו אחת מעשרות תלונות, בפרשה שהקיפה מאות אנשים — ברובם פקידים ממשלה — שקיוו להגשים את חלומם באמצעות מרקו ושכטר. בעמודים הבאים, מתפרסם סיפורו האישי של האיש המרכזי בכל הפרשה המסובכת.

ועשר ל"י עבור ועד עובדי הדאר. נוסף לכל אלה הלכו 4% מכל העסקה לקופת עובדי המדינה. נשאר לי, איפוא, רק ריח של 15 עד 20 ל"י עבור כל מקדר. אבל חשבתי שמרחחים קטנים איש לא נהיה עני — ובפרט שאחרי גבי יעמוד מוסר ממשלתי למחצה.

★ ★ ★

אחרי יומיים נכנסתי לסניף קופת עובדי המדינה בתל-אביב, הנמצא בבנק הפועלים. הודעתי למנהל, משה פלג, על ההוראה שקבלתי מאת המנהל הכללי של הקופה בירושלים, בקשר לפתיחת חשבון, והסברתי לו באילו תנאים, ולשם איזו מטרה.

על יומיים עברו, והגיעו לבנק כספים רק חשבון ההזמנות הראשונות מירושל — לים — פחות ההורדות של מרקו, של ועד העובדים ושל קופת עובדי המדינה. שלחתי מיד את האישורים למרקו, וק' כעתי בהם תאריכים להספקת המקדרים. בהיותי למחרת בבוקר בסניף התל-אביב בי של קופת עובדי המדינה, הודיע לי

הוסכם שכל השטרות של המזמינים י"מס" רו לקופת עובדי המדינה, לשם בטחון, ולגביה. הוסכם גם כי קופת עובדי המדינה תעזור בכל הדרכים בקשר לעיסקה בכלל.

עבור הגביה והעזרה בסידור העיסקה תקבל קופת עובדי המדינה מכל שטר של 35 ל"י את הסך של 1,400 ל"י, וזה עבור שנה מראש.

היות וקופת עובדי המדינה לא יכלה לעזור לי בדיסקונט שטרות, מאחר שזו טרנסאקציה בנקאית והם רק קופה, הוחלט לתת לי אוברדרפט*, שיקל עלי לבצע את העיסקה, והוסכם שמיד אחרי שיכנסו לחש"ב בוני תשלומים חודשיים עבור השטרות, תנכה הקופה את האוברדרפט מהכנסות האלה.

גמרנו את העיסקה. בתנאים שקבענו הייתי מקבל רק 10—12% רוחים לעומת קומיסיון של 20 ל"י שקבענו עבור מרקו.

* רשות למשוך יותר כסף מאשר יש בחשבון השוטף.

מן רב התעסקתי במכירת מקדרי חשמל במזומנים ובתשלומים. רבבות יכולים להעיד שקיבלו את המקדרים בסדר, ואפילו אם פעם התאחר המשלוח מספר, אין בדבר כלום, כי גם חברת "אמסא" מודיעה מדי פעם בפעם שבגלל סיבות שאינן תלויות בה נדחה המשלוח. עד שיום אחד הציגה לפני שכנתי — שגם היא בין הקונים בתשלומים שלי — את גיסה, סעדיה מרקו מירושלים.

היא המליצה עליו בתור אדם ישר, זריז ואיש ידוע בירושלים, היות והוא עבד שנים רבות כפקיד בעיריית ירושלים והיה גם מזכיר ועד העובדים ופקיד אחראי במחלקת בניין ערים. קיבלתי את ההמלצה, היות ובטוח הייתי שאין שכנתי מעונינת להזיק לי.

סעדיה מרקו נכנס אתי בקשר מסחרי. לפני שהגענו לידי הסכם שאלתי את מרקו פעמים רבות אם יש לו חובות, כמה, למי, ועבור מה. תמיד קיבלתי את התשובה שמצבו טוב ואין לו שום חובות. ערכנו את ההסכם, לפי התנאים הבאים:

סעדיה רשאי להזמין אצלי, בין יתר הדברים הרשומים בחווה, גם מקדרים חשמליים בתנאים של תשלום ראשון בסך 350 ל"י במזומן, 20 שטרות של 35 ל"י כל אחד, ושטר נוסף של 36,800 ל"י. תנאים אלה היו מכוונים רק לעובדי המדינה. למזמינים פרטיים קבעתי תשלום ראשון של 400 ל"י במזומן והעודף בשטרות בסך 50 ל"י כל אחד.

מרקו התחייב להעביר לי, תוך שלושה ימים מקבלת ההזמנה, את התשלום הראשון יחד עם השטרות. נגד שני הדרים אלה, עליו לקבל ממני קבלה ואי שור שקבלתי את הכסף והשטרות וכן מכתב הקובע את תאריך מסירת המקדר. הקבלות שהן על שמו של הקונה, על מרקו למסור לידי הקונה.

הזמנה בפירוש כי רק הזמנות שעליהן יש אישור ממני, מחייבות אותי לעמוד בהספקת המקדר. נקבע גם שאין אני אחראי עבור שום עיסקות של מרקו בכל מקום שהוא, והנני אחראי רק עבור הזמנות שהועברו אלי לפי התנאים שקבענו.

★ ★ ★

בתחלת חודש ינואר 1956, חודש אחרי שהכרתי את מרקו, קיבלתי ממנו הזמנה להופיע לפני ועד העובדים של הדאר הראשי, בירושלים.

נסעתי לשם, יחד עם שני אנשי כספים שמרנו לרשותי, במקרה של צורך בכספים במזומנים. בבנין הדאר בירושלים, בחדר ועד העובדים, התקיימה הפגישה. היו שם ראש ועד העובדים — יהודי בעל תפקידים מכובדים, העובד שנים רבות בדאר — עוד חבר ועד העובדים, מר סעדיה מרקו, שני הפיננסרים שלי ואני.

ראש ועד העובדים סנה אלי: "פקיד גבוה בדאר ירושלים המליץ על מר סעדיה מרקו, שהוא ממשפחתו, בתור אדם ישר. על סמך זה מעונין הוועד לשמוע ממקור ראשון על הדבר שמרקו הציע להם, בקשר לרכישת המקדרים."

הסברתי בנוכחות כל האנשים, כי איני נני סוכן חברת אמסא ולא מייצג את החברה הזאת בענייני מקדרים. סיפרתי שאני מקבל את המקדרים, וכי אין בידי לתת למזמין שום בטחון על הזמנתו, מחוץ לקבלה על כספו והתחייבותי האישית לספק לו את המקדר. השארתי את אישור מסירת ההזמנות לשיקול דעתם ונסעתי חזרה לתל-אביב.

יומיים אחרי הפגישה הזו הופיע סעדיה מרקו בתל-אביב ומסר לי שוועד העובדים של הדאר הסכים להזמין אצלי מקדרים, וזה על סמך הדברים הברורים שהסברתי להם, ועל סמך האינפורמציות שקיבלו אודותי.

עליתי שוב לירושלים, לשם סידור בטחונות על השטרות שיינתנו לי עבור ההזמנות. נפגשתי עם ראש ועד העובדים ולדרישותי בקשר לבטחונות על השטרות הבטיח לי סידור שיספק אותי. הלכנו יחד לקופת עובדי המדינה, שראש ועד העובדים הנו גם חבר הנהלה בה, ושם קבענו בנוכחות המנהל כי זעד השטרות יחתום בתור ערב על כל שטר של עובד הדאר, ויהיה אחראי לגיבוי התשלומים החדשיים ממשכורתם של העובדים.

פלג על הזמנה שקיבל עבורי, לפי התנאים הקבועים, עבור 28 מקדרים לעובדי המדינה הממשלתי. אני בעצמי לא ראיתי את ועד העובדים של המוסד הזה ולא הודעתי לו שום דבר. אך הוא הכניס לחשבוני 28 פעם 350 ל"י, ושטרות.

לא הסכמתי לקבלת ההזמנה, למרות שעל השטרות הופיעה החותמת של ועד העובדים של המדינה הממשלתי בתור ערב; דרשתי התחייבות בלתי-חוזרת מכל עובד לגזברות, והתחייבות בלתי-חוזרת של הגזברות לנכות את סכום השטרות מהמשכורת, באופן אוטומטי. במקרה של פיטורין, ביקשתי שיורידו את כל התשלומים הנוגעים בבת אחת, מהפיצויים המגיעים לעובד. לשם כך קיבל ועד העובדים של המדינה הממשלתי מאת מנהל הקופה ספסלים רגליים של בקשת הלוואה, בהם הם מתחייבים על תשלום השטרות, כאילו קיבלו הלוואה בסכום 736,800 (סכום השטרות) מאת קופת עובדי המדינה. את הספסים הנ"ל הגי' שו לגזברות (היום הם נמצאים ביד).

בינתיים הגיעו ההזמנות מהדאר בירושלים ל-23 מקדרים, מהמדינה הממשלתי ל-28, ומהצנורה ל-9. לאחרון התחייבה הקופה בכתב שלא תמסור לי את השטרות, עד שלא אספק את המקדרים.

הגיעו התאריכים למשלוח לירושלים. שלחתי את כל המקדרים בזמן הנקבע, ואפילו שלחתי מקדרים לפני הזמן, לפי בקשת ועד עובדי הדאר למקדרים דחופים. מבלי שתיעשה כל פעולה מצדי, הודיע לי פלג על קבלת הזמנות חדשות, לפי המלצתו, ואחרי התחייבות שונות מצדו כלפי ועד העובדים.

יום אחד, פנה אלי מנהל הקופה בשאלה, כמה אני משלם קומיסיון לסוחר הירושלמי. תשובתי היתה, כפי שזה נכון: 20 ל"י. "ואני יותר גרוע ממנו?" שאל.

הבנתי את הרמז. האוברדרפט בסניף התל-אביב הגיע ל-12 אלף ל"י בערך, לפי עמים עד 20 אלף ל"י. הזמנות הביאו לי המנהל בעצמו; כך שלא יכולתי להתנגד לרמז. ואמנם אחרי ימים מספר הגיעה הדרישה הראשונה: לשם כניסה לשיכון החדש נחוצים לו, למנהל קופת עובדי המדינה בתל-אביב, עוד אלף ל"י. והדבר נמשך. ארון קיר בשיכון, מקדר, כסף מזומן, גו — עד שהגענו לסך של יותר מ-5000 ל"י.

לא יכולתי לסרב. בכיתי ושלמתי.

★ ★ ★

חזור לירושלים: קיבלתי מכתב מאת הדאר הראשי בירושלים, בו הם מאשרים קבלת כל המקדרים, ומקחים שאני אמשיך ביתר המשלוחים באותה הדייקנות, לטובת העסק שלי ולטובת המזמינים.

ואז התחיל הפנצ'ר עם סעדיה מרקו. הפסיקה האחרונה בכתב של הדאר, בה מדברים על יתר המשלוחים, לא היתה מובנת לי, שהרי סיפקתי לדאר הכל, אחרת לא הייתי מבקש אישור שעמדתי בהתחייבותי. פניתי מיד לוועד עובדי הדאר בירושלים לשם הסברה, ונודע לי שוועד עובדי הדאר מסר למרקו עוד 18 הזמנות ואף נתן לו את הכסף והשטרות לפני חודשיים. ואילו אלי, לא הגיע כלום. הזמנתי מיד את מרקו אלי הביתה, ובגזברות ועד עובדי הדאר בירושלים שבאמת היו לו עוד 18 הזמנות של הדאר, ועשר הזמנות של אנשים פרטיים — שלא העביר אלי.

ועד עובדי הדאר היה אובד עצות: מה להגיד לאנשים? עברו חודשיים ובעוד שבר עיים יגיעו תאריכי המסירה, ואני אפילו לא ידעתי על ההזמנות. אחרי בקשות רבות מצד ועד העובדים, הסכמתי לעזור להם, למרות שהדבר היה קשור בהוצאת כספים רבים, היות ולמרקו לא היה הכסף, אלא רק השטרות.

למרות שקבלתי רק שטרות, בלי תשלום ראשון במזומנים, הסכמתי לשלם עבור כל 18 אנשי הדאר בחברת אמסא 500 ל"י על-שם כל אחד, על מנת שהועד יוכל לחזור לירושלים עם הקבלות ולהודיע לאנשים שבעוד חודשיים הם יכולים לקבל את המקדרים. ההוכחה — הקבלות — שהכל בסדר היתה בידם, כך שבאין בירייה, העובדים הסכימו. ואילו אני קבלתי אישור מאת מרקו בכתב, שהוא הע"ב ביר לי את 28 ההזמנות הנ"ל באיחור, ובלי כסף.

אחרי שעזרתי בצורה הזו לוועד עובדי הדאר לצאת מהסבך, הבטיח לי ראש

נערה מסוימת פנתה אלי שבעור לה למצוא ידי שאבד תוך אייבנה. אולי ייראו דבריה בעיני מוגזמים, מתנצלת היא, אך היא מבקשת שאניסם ללא שינויים. אני בטוחה שאילו הייתי ידידה, לא הייתי גם אני נעלם אם הייתי מדברת כפי שהיא כותבת. והרי הי' חודשה, ומי שמכיר את הצופן, ודאי יפענחו:

אל הכלב הנושך —

אלמונית המכונה החתולה הלבנה, פונה אל פלוגי הכלב הנושך שנעלם לאישם, שיתחיל אתה בהתכתבות לא רק לשם בידור, אלא למען התישנות חשובה.

★ ★ ★

אקרוטיקה מילולית וטמטום

לפניכן, נערות, שני צעירים בני שמונה-עשרה (1002/1114) שסיימו זה לא כבר בית-ספר תיכון בו רכשו, לי דבריהם, רמה אינטלקטואלית גאה, אותה יעמידו בקרוב לרשות צה"ל. עד אז, טוענים הם, ניצבים הם בפני שוקת שבורה. כל כך למה? "לא מצאנו את מקומנו בתנועות נוער בשל האקרוטיקה המילולית המאכזבת, ובשל השממון ואוזלת היד המאפיינת את פעולותיהן. אף לא בחברות הסלוניות שיצרו תרבות מורה של רכילות ריקנית, שיעצום מדהים וטמטום מוחלט."

בכחורים צעירים מלאי מרץ, אין הם יכולים להיקבר בבתיהם, מוסיפים הם, להתעמק בספרים עבשים ולטעון כי מ' אשרים הם אותם. הם סבורים כי ייטבו לעשות אם יענינו במכתביהם נערות חמודות בנות 15-17.

★ ★ ★

אומרים עליהן ש...

נחשו מה: נכון, שהן נאות. הן, ב' מקרה זה, הינן שתי חברות (1002/1115) שסיימו את שירותן הצבאי מתעניינות בכל שטח ונושא, ורוצות להתכתב עם שני צעירים נאים בני 23-24, מסכיבות תל-אביב או חיפה.

שמע נורא מקורי, לא?

★ ★ ★

חיים כמות שהם

הנה אחד (1002/1116) שיכול אולי לעניין אחת מן השתיים למעלה: הוא בן 23, גר בסביבות תל-אביב, בוגר בית ספר תיכון, יכול לעניין נערה ב' ששחים שונים ו"אוהב את החיים כמות שהם."

הוא גם רציני וגם בעל חוש הומור, מה יכולה עוד נערה לדרוש? בעיקר כשהיא לא מציעה הרבה יותר?

★ ★ ★

משוגעות לחיילים

(1002/1117) טוענות כי האמת הוא השקר הטוב ביותר, לכן הן חודעות לי כבר בהתחלה שהן משוגעות לחיילים קרביים, לאו דווקא צנחנים. כל מה שהן מבקשות במכתביהן זה עניין. כדי לי היות מעניינים בשבילן, עליהם להיות תחילה בני 24-20, שנאמר, מה שלא עושה השכל עושה הזמן.

בין האמיתות המשקרות שלהן, הן מספרות לי כי הינן "די נחמדות... בוגרות גימנסיה... מתעניינות בכל שטח מעניין או מועיל, מוכנות לסבול הכל חוץ מסגובים עירוניים, למרות ש' מבחינה גיאוגרפית אנו שייכות לעיר...". ושוב, הן מדגישות, רק חייל קרבי.

★ ★ ★

שקט, מתחילת ומשופם

עם תום שירותן בצבא, מתכוון (1002/1118) ללמוד בטכניון. כדי להכ-

שיר, כנראה, את הקרקע, היה רוצה להתכתב עם נערה כבת 16-18 חיפאית ולומדת. הוא אמנם טוען כי עיקר רצונו להתכתב עתה, הוא הפרקות מה מתח בו חי בשבועות האחרונים.

הוא גבוה, שחור, מתחילת ומשופם, טוען כי אפשר להתכתב אתו על כל נושא. על אף היותו שקט בדרך כלל, הוא אוהב לפרקים לעשות שמה, חובב טיולים וספורט.

כמו לפי הזמנה, האין זאת?

★ ★ ★

אדם מסכיבות חיפה

כיוון שהיא חברת תנועת נוער המרציאה את במעלה, ועוד סיבות צדדיות, נתקלה (1002/1119) רק עתה בהעולט הזה ובי. העסק מצא חן בעיניה. היא יצאה לתרבות רעה והחליטה לכתוב לי נערה בעלת עקרונות זו היא בגיל המתקדם ביותר שיתכן בחיי נערה — 16 (וחצי). מה כותבת נערה כזו? "...מעניינת להתכתב עם בחור, עד גיל 20. לא הייתי מתנגדת אם היה בצבא, כי מכתב בצבא, זה כמו זריקת עידוד. שני תנאים בלבד אני מעניינת. דה. שיהיה קודם כל אדם — צורתו לא

הטיפוס שלי

...אומר לך דוגרי, כותב לי יהודי שווע ג. סטודנט ירושלמי, "התמונה ניתנה לי איפעם בנסיבות חסופות מאד, ואם היה איזה דבר שהייתי מתאוה לו מכל עתה, הרי הוא אחד ויחיד: פתרון הבעיה המתקדמת שולח, שהרי רסת אותי לחלוטין במחי מבט אחד בתמונה ובכן, בלי נאומי-פורנופוש ו' השתפכויות ציון: מצאי לי אותה!!!"

משנה, רק מוטב שלא יהיה גינאי — ושיהיה מוטב חבר תנועת נוער, או לי פחות לא בחברה סלונית. רצוי שיגור בסביבות חיפה. בסוף לגמרי, בנב, היא מעירה כי אוהבת היא לעסוק בגימנסיה.

★ ★ ★

גרורי צבא

זה בטח נורא גברי כעת בצבא לכי תוב כפי שכותבים שני פרחי-קצונה אלה (1002/1120):

"אנו, שני פרחי-קצונה, אשר חיי הצבא אינם מספיקים עבורנו כדי למצוא בהם ענין, מקווים שמתמצאנה שתי נציגות, אשר תאותנה להטריח את עצמן ולפעול בכיוון המתאים, במטרה לעזור לנו בחיפוש אחר החסר."

"כל התנאים אשר אנו מעיזים להציג, מסתכמים בכך שהנערות רצויות ותהיינה במקום דרומית לתל-אביב, שכן זהו הכיוון שלשם אנו נגדרים על ידי הצבא."

"בתקווה שתצליחי להוכיח את עצמיך —" אני אינני חייבת להוכיח את עצמי לשני קצינים וג'נטלמנים אלה, אך מה בנוגע אליכן?

רוצה מקרה? שכטר יסדר!

ועד העובדים לדאוג שהכסף החסר יגיע אלי במהרה.

הוא סידר את הדבר בצורה פשוטה. כל פעם שמישהו הזמין מקרר בחנותו של מרקו בירושלים, בקרבת מקום הדאר, ועד העובדים שימש משרד הוצאה לפועל — פשוט לקח את הכסף והעביר אלי. כך שהכסף עבור הזמנות הדאר הגיע אומנם אלי, אך להזמנות שמחן לקחו את הכסף, לא היה כיסוי ולא קיבלתי אותן ממרקו.

מרקו לא היה יכול להתנגד לפעולת ועד עובדי הדאר, היות ותמיד אמרו לו, שאם הוא יתנגד, יפנו למשטרה. כך, בעצם, הכניס ועד העובדים אנשים אחרים לבוך. אם היו מוסרים את הדבר למשטרה, מרקו אולי לא היה מגיע לזה שהגיע בסוף.

ועד עובדי הדאר הקשה על העסקה שלי גם בפרט אחר, למרות שידעו שעזרתי להם לצאת מהסכך. זה לא היה דבר הוגן מצדם. הדבר התחיל עם האוצר.

★ ★ ★

חודשים אחרים התחלת העסקה עם עובדי המדינה, קיבלתי הזמנה מאת החשב הכללי בירושלים, הקריה. מובן שתיכף עליתי לירושלים. קיבלו אותי יפה מאוד — אותי היה ראש ועד העובדים של הדאר בירושלים — והסבירו לי את דרכי הכלכלה בארץ ואין שהאוצר לא מעוניין, לפי הפוליטיקה, להכניס אנשים לחבובות, ובפרט לא עובדי המדינה. בגלל זה נחתם הסכם עם חברת אמפא לא למכור מקררים בתשלומים.

הסברתי להם שפקיד שבא לחברת אמפא עם אלף ל"י במוזמנים, ובפרט פקיד ממשלתי, קונה את המקרר, למעשה, גם כן בתשלומים. ההגיון הוא כזה: אסור לפקיד ממשלתי להתעסק בעבודות נוספות מחוץ לתפקידו; ואם נקח בחשבון שפקיד הממשלה שלנו נקיי כפיים וקשה להם לחסוך סכומים גדולים, בודאי השיגו את הכסף בהלוואות משלושה-ארבעה בנקים, והדבר הזה קשור בהרבה ערכים והוצאות. כך שאצלי, בסופו של דבר, יוצא שהם לא משלמים יותר רבית מאשר באותם בנקים ולא צריכים להטריד את כל המכירי רים בבקשות לחתום להם בתור ערכים.

הבאתי עוד הוכחה, שאפילו היועץ המשפטי של האוצר ופקידים אחרים באוצר, הזמינו אצלי מקררים וקבלו אותם בזמן. היו לנו עוד ויכוחים קטנים על דא ועל הא; בסוף אמרו לי שהדבר היחיד שמפריע זה ההסכם של האוצר עם אמפא. אמפא שלחו מכתב בו טענו שאם מרשים לי המכירה בתשלומים, למה לא להסד? והם דרשו את ביטול ההסכם, או שלא ימסרו לי יותר הזמנות.

הסוף היה טוב. יצאתי מהחשב הכללי בהסכמה ברורה שאוכל להמשיך בעסקה, בתנאי שלא אתן יותר קבלות שלי, אלא עבור כל 350 ל"י שאני אקבל בתור תשלום ראשון עלי להוסיף 150 ל"י, ול' הכניס 500 ל"י לחברת אמפא, לשם קבלת קבלה על שמו של הקונה. כנגד זה, הבטיח לי הפקיד להשתל עובדי לקבל אצל אמפא קומיסיון של 10 ל"י, על כל מקרר שאני מוכר. ועוד תנאי, שמלאתי אחריו בדייקנות: הייתי צריך למסור מדי חודש בחודשו דו"ח מפורט על כל העסקה שלי, כולל מצב חשבונותי בבנק, לחשב הכללי.

כאן התחיל הסידור השני של הדאר הראשי נגדי.

ראש ועד עובדי דאר ירושלים נסע עם הפקיד של החשב הכללי לתל-אביב לחברת אמפא. שם ניצל ועד העובדים את הכשר של איש האוצר, קיצר לעובדים שלו את תאריכי קבלת אותם 28 המקררים — על סמך הקבלות שמסרתי לידו, למרות שלא קיבלתי עדיין את הכסף — כך שעלי היה לשלם את התשלום השני עבור ההזמנות הנ"ל חודשים יותר מוקדם מכפי שהייתי צריך לעשות, כאם תאריכי המסירה היו נשארם כפי שהאוצר קבע אותם מראש.

★ ★ ★

כל זה לא היה חשוב. העסק התגלגל בלי הפרעות: היו לי בערך 350 הזמנות, מהן שלחתי כבר — לפרטים ו' עובדי המדינה 125 מקררים. עוד פני צרים מצד מרקו הפריעו לי קצת, אך לא היו עלולים להביא להתמוטטות לוח' הזמנים של מסירת המקררים. כך, למשל, כשהעביר מרקו אלי שט' רות של מומינים, היו חסרים תמיד שנים או שלושת השטורות הראשונים, שהוא

גבה לבד, היות והיה מחזיק את ההזמנות במשך הזמן הזה. הוא היה מצרף בשיק שלו את התשלום הראשון. השקים, כמובן, חזרו בלי כיסוי: אחד על 1920 ל"י, השני על 650 ל"י ועוד ועוד.

ערב אחד הופיע אצלי מרקו, מסר לידי שטורות וכסף עבור חמש הזמנות משה התעופה בלוד. הוא סיפר לי שחבר אחד מועד עובדי הדאר הציג אותו בפני ועד העובדים בשדה התעופה, והוא הצליח לקבל חמש הזמנות. מסרתי לידו חמשה אישורים עם תאריכי ההספקה, ונגמר.

למחרת בבוקר, כשהייתי בדרך לקופת עובדי המדינה, לשם מסירת השטורות וה' כסף, פגשתי במקרה חבר ועד העובדים של הדאר. הוא סיפר לי שהיה עם מרקו אתמול בשדה התעופה בלוד, והיה נוכח בזמן שמרקו קיבל 13 הזמנות — כסף וגם שטורות. נדהמתי. הוא שאל אותי אם מרקו לא מסר לי את ההזמנות הנ"ל. אמרתי לו שאני בדרך לקופת עובדי המדינה לשם מסירת ההזמנות שקבלתי, מבלי לגוב במספר ההזמנות.

תחילה חשבתי לננות מיד למרקו, לשם בירור. אחר כך החלטתי: מה זה גוגע לי כל הדבר? קבלתי חמש הזמנות, מסרתי אישורים עליהם — מה מעניינים אותי עסקיו של מרקו? אולי הוא מומין מק' ררים בעוד מקום אחר? לכן החלטתי לא לננות אליו בקשר לכך.

הגיע זמן המשלוח הראשון ללוד. שלחתי מקרר, ויחד עם זה גברה סקרנותי לדעת מה באמת קיבל מרקו בלוד. נסעתי בשבת ללוד, באמתלה לראות אם המקרר הראשון הגיע בסדר. כננסתי לשיחה עם ראש ועד העובדים במקום, ובקשתי הע' תק מרשימת ההזמנות, היות ושלי כאילו הלך לאיבוד.

קבלתי את ההעתק. היו באמת 13 הזמנות, בתוספת חזרה שקבע כי עבור כל יום איחור במשלוח, מרקו מתחייב לשלם לכל מומין קנס של חמש ל"י. נדהמתי, והדבר הזה היה, כנראה, מורגש על פני אבל על השאלה אם משהו לא בסדר. אמרתי שלא, היות ורציתי קודם לברר את הדבר עם מרקו — אולי באמת הזמין בעוד מקום.

חזרתי לתל-אביב ועוד באותו יום הזמנתי את מרקו טלפונים אלי. הסברתי לו שלא איכפת לי אם הוא מומין בעוד מקום מקררים. אך אחרי שהוא אמר לי, ברוגע, שהוא לא מסוגל לעשות דבר כזה כל עוד שהוא עובד אתי — שאלתי אותו איך הוא חושב לספק בעוד שבועיים שמר' נה מקררים ללוד, בשעה שעדיין לא מסר לידי את ההזמנות?

כמעט והתנפל עלי. "מה אתה מרגל אחריי?" הוא צעק. "אתה לא מאמין בי?" בקשתי אותו להיות למחרת בערב שוב אצלי, ולא אמרתי לו לשם מה, בבוקר התקשרתי מיד עם ועד עובדי שדה-התעופה פה בלוד, ובקשתי שישיגו אלי. הפגישה התקיימה אצלי בדירה. שם סיפרתי לו את הכל.

ראש ועד העובדים ישב אצלי עד שעה 10 בלילה, עד שמרקו הופיע, הוא לא ידע שעוד מישהו מחכה לו, וגדעם מאוד, לראות את ראש הוועד! אבל הוא לא איבד את עשתונותיו. אמרתי לו בקיצור שסיפרתי כל מה שידוע לי, ודרשתי להח' זיר מיד את הכסף והשטורות, היות שאם יגיע הדבר לשערוריה יזיק הדבר גם לי, למרות שאין לי שום יד בזה.

באין ברירה הודה מרקו שהשטות נמצא אים באופן שלי, לפני הבית ושטות אתו 4000 ל"י עבור הזמנות חדשות.

ראש ועד העובדים דרש בתוקף את כספו, ומרקו נתן לו 2000 ל"י בזמן מן ושיק על סך 600 ל"י, והשטורות. וכשרצה להזמין אצלי מקררים חדשים, הסכמתי לקבל רק הזמנות בסכום שנשאר בידו. את יתר ההזמנות, שלא היה לו כבר כיסוי עבורן, לקח מרקו בחזרה לירושלים.

אגב, את יתר ארבעת המקררים של עובדי לוד, מסרתי כעבור יום.

★ ★ ★

קרה עוד מקרה עם מרקו. ביום שישי אחד נפגשתי עמו ועם חבר ועד העובדים של דאר ירושלים, בקפה ב'יהודה. אלי הביתה מרקו כבר לא רצה לבוא, היות והתבייש לפני אשתי, אחרי שאמרתי לו שאני סיפרתי לה את

19

הערות-שוליים

בריטניה וצרפת פינו את פורט-סעיד, ומיד שלחו את ספינותיהן לסייע בחילוץ המכשולים מתעלת-סואץ...

...לזאת ייקרא חילוקי-מעצמות.

★ ★ ★

משה שרת סיפר בגאווה רבה, כי בסיוור באסיה נפגש עם קיסרים, מלכים, מלכות, נסיכים ויורשי-עצר...

...בניגוד למקובל, קיבל שרת קודם "מאט", ואחר-כך פתח במשחקי-המלכים.

★ ★ ★

במכתב למערכת ה"טיימס" הלונדוני, הסביר סטודנט מצרי, כי הערבים אינם חוששים מפני מדינת ישראל, אלא מפני קשריה ההדוקים עם התנועה הציונית העולמית...

...אילו היה לישראל מנגנון-הסברה יעיל, היה עליו לפרסם בתור תשובה ניצחת את פרשת היחסים בין בן-גוריון לבין נחום גולדמן.

העולם הבא בעריכת ילי ילי

מוזמנים משתתפים. אחד הקוראים המשתתפים בעמוד זה יזכה מדי שבוע בפרס של 10 ל"י. הזוכה השבוע הוא משה זינגר, חיפה.

הפינוי

יענקלה חזר סוף סוף ממערכת סיג, ומה הוא רואה בדרך לירושלים? צידי הכבישים הוכנו לנטיעת עצים ונחרשו היטב. נבהל יענקלה ואמר: "מה זה, לעזאזל! גם פה מפנים?"

אריה ברזילי, קיבוץ משמר-דוד

חשיריים

היה היה איש מקאקון ששאף לשיכול ותיקון בסירי העולם, ורבות הוא חלם, עד הגיע סוף סוף לשיכון.

רינה מירקין, חיפה

★ ★ ★

מעשה בבת-משק, שמה מירה, שנסעה לה לחופש העירה.

כשהעז איש אמיץ

להזמין לה כוס מיץ,

את כבודה במזון לא המירה.

דידי, ירושלים

מענות לעולם צודקת

מתוך שבעים שנות חייו הקדיש מר קרייניצ'י כשבעים וחמש לפיתוחה של רמת-גן. (מעריב)

דן כרצבי, קיבוץ עמידר רק אחרי חמש שנות-עבודה מצא רגע פנאי להיחלד.

שרת שהה באסיה בימי המערכה במיני. (מעריב) אליעזר ולפרינד, חיפה

אן ביקר, לעומת זאת, בהודו-מין. את רוב חיצו ירה מר אריאב בשדי הפיתוח, הבריאות. (הארץ)

אורי ברגדורף, נתניה והוא קלע לשתי המטרות.

למנוע כל פירוק והסריסה כי סיני. (הארץ) גבריאל סיגלר, תל-אביב

נישה עקרה.

הכל יחסי

פעם הזמינו לעין-חרוד בחורה אחת, שהיתה פעם עוזרת של אינשטיין, כדי להסביר לחברים שמץ מתורת היחסיות, בלשון בהירה ועממית.

הבחורה נעמדה בחדר-האוכל עם לוח ענקי, ובלי להגיד מילה מילה אותה מלמעלה למטה במשואה מתימאטית אחת. אחר-כך פנתה לקהל והסבירה, שזאת בעצם ההנחה היסודית הפשוטה, שמסבירה את עיקר העניין. אחר-כך מחקה את המשואה ומילאה את הלוח במשואה שנייה, עוד יותר ארוכה, ו" כך הלאה, עד הסוף המר.

כשגמרה את ההרצאה, שאל היושב-ראש: "יש שאלות?"

באולם השתרר שקט של בית-קברות. זה התחיל להיות לא נעים.

מאגדות ההתיישבות העובדת

אז פנה היושב-ראש לחיים ואמר: "נו, חיים, בחיך. הרי לך יש תמיד שאלות כל כך טובות."

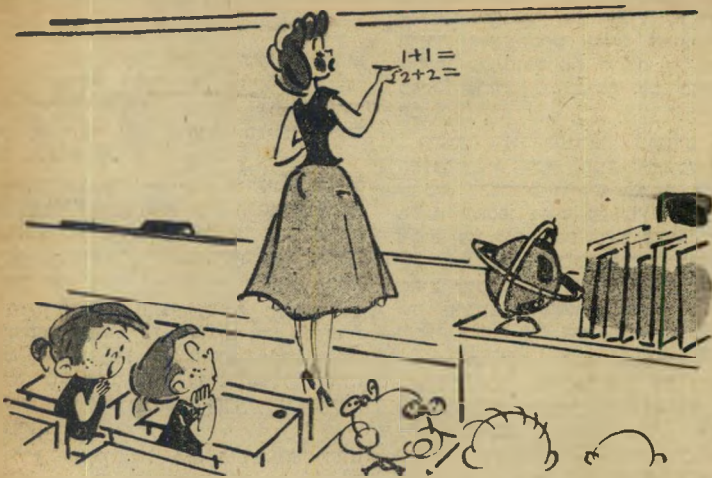
★ ★ ★

מי מכיר? מי יודע?

יגור הוא קיבוץ כל כך גדול, עד שאף אחד לא מכיר שם את השני. מי ספרים, שפעם סידרו שם משהו יום-יום לעבודה חצי-שנה אחרי שהוא עזב את המשק, ואף אחד לא הרגיש.

פעם התחילו בחיפה, בהצגת תיאטרון, מכות. בא שוטר ואסר את שני המתקוטטים. שאל את הראשון: "מאיפה אתה?" ענה לו: "מיגור." הסתכל עליו השני בתדהמה ואמר: "מה אתה אומר! גם אני מיגור!"

אמר להם השוטר: "מה אתם מתפל-אים כל כך? גם אני מיגור."

— "שמע, עוזי, אני מתחיל כנראה להתבגר. לאט לאט, המורה מתחילה להיות בעיני חתיכה!"

בזבזים זינקות

השערונייה שהקים אחר-כך היתה א-יומה. לפני שיצא, שיכנע אותו בעל המסעדה בקושי, שלא ירוץ להגיש תלו-נה חריפה למחלקת הבריאות.

★ ★ ★

הי צפונה

פעם לקחו את כל החברה להתגנבות יחידים. הביאו אותם באמצע הלילה לגיהנום החמישי ואמרו להם לחזור לבדם בגלל למחנה.

לאט לאט חזרו כל החברה, ורק שמר-ליק היה חסר. בבוקר החליטו שזה לא עניין, והוציאו את כולם לחפש אותו בשטח. זה לקח שלוש שעות, אבל בסוף מצאו אותו.

לשמוליק כל העניין היה לא נעים. "בחי, המפקד, הסביר, 'לקחתי את כוכב הצפון, כמו שאמרתי, והלכתי אתו כל הדרך. הלכתי והלכתי, עד שבסוף עברתי אותו. מה יכולתי לעשות?"

פ. יעקב, צה"ל

ארוחת-חיים

פעם אחת, בימים שבהם המשכורת החודשית של פלמחאי היתה עשרים ג'רוש, הסתובב עופר בחיפה בלי מיל על הנשמה, כשהוא רעב כמו כלב. אבל אם אן קמח, יש רעיון.

מה עשה? הרים ברחוב איזה מסמר חלוד וגדול, שם בכיס ונכנס למסעדה. אחרי ארוחה דשנה, הוא הזמין בסוף מרק פירות.

ברגע שהמלצר נראה לא רחוק בשטח, הכניס עופר את המסמר לצלחת ולקח כף מרק לפה. נגס במסמר, השמיע צעקה איומה והתחיל לירוק ולהשתעל.

שתי בקות אינלטיאנציה

אנשים מחולקים

בסידרת השאלות הבאה, תמצא שורה של אישים, ששם משפחתם חולק להברות המתוארות בהגדרות. בן-גוריון, למשל, היה עלול להופיע בתור "ילד" + "חיה צעירה" + "תור" (= בן... גור... יון). צרף את השמות מחדש.

- (1) סופר בריטי: צ'ארלס "מספיק" + "עונש כספי".
- (2) זמרת: שושנה "לא מיץ עגבניות" + "לביא".
- (3) משורר בריטי: ג'ון "1603 מטר" + "1000 קילוגרם".
- (4) ממציא הדינאמיט: אלפרד "מילת זירוז" + "ממציא הטלפון".
- (5) מנהיג יהודי: תיאודור "מקום גבוה" + "אדמה ללא שמש".
- (6) משורר יהודי: יהודה לייב "אריה ואטוס" + "אדון ספרדי".
- (7) מאבות הציונות: משה לייב "אחרי הערב" + "מטבע יפנית" + "ראש ממשלה צרפתי".

שבת חיים, ירושלים

★ ★ ★

שם (4) ילד... (9) זמרת... (5) משורר... (6) ממציא... (7) מנהיג יהודי... (8) משורר יהודי... (9) מאבות הציונות...

— "תעביר הלאה!"

